

Lukri Né Kena

Wagi: Lukri Né Kena Portions

**Lukri Né Kena
Wagi: Lukri Né Kena Portions
Luk long tokples Wagi long Niugini**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wagi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6967869f-9588-59ed-91d2-0158edb59705

Contents

LUK	1
---------------	---

LUK

Né Úra Koptak

Lukri Né ge danah wénih Luk qe yan. Nug ge dokta am Grikrer. Nug danah nusgur am danah lawárdi Tiwur pi dosi qe ole olag meré mérigrí né ene yan. Tiwurdi Né os ge wénih Aposel qe ole Luk nug yan. Lukri Né e owa ge Luk Yesus kérdi wan ewa uríyan qeri yan: Nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhříbak érurdigri uříyan (19:10). Yesus danahas kunum asilag kug owari buliko diardigri uříyan (2:10; 2:30-32; 3:6; 24:47). Né Kena enewa, ig Yesusri o mousak hipunin danahas dilag nie qe ewqétu (6:20; 7:22; 14:11-13; 21:1-4). Ig nug o mousak as dilag qe ewqétu (né ene sillah 7:11-17; 8:2-3; 10:38-42; 13:10-13; 21:1-4; 23:27-31). Am nug o mousak nir nounu dilag qe ole ewqétu (né ene sillah 8:41-42; 54-55; 9:38-42; 9:46-48; 18:15-17).

Lukri Né Watiak

1. Né digumak (1:1-4)
2. Le Luarak danah Yon Memnak am Yesus ole (1:5—3:20)
3. Yesus kekuak diguman (3:21—4:13)
4. Yesus Galili kekuan (4:14—9:50)
5. Yesus kekolle Yerusalem atan (9:51—19:27)

6. Kuha usih qe owa Yerusalem kér ban (19:28—23:56)
7. Yesus buliko fou meko asko am bégur gumarko wanana (sapta 24)

Né Digumak

¹ O danah naří Tiofilus, danah kúrum la os ag tatam kér kér ig gamnigwa beko atan qeri né ene yeg. ² Ag né qe danahas ig mariweg duet qe sillah ole yeg. Danahas qe digumakwa Yesus kér kér sew amlagwa peg qe, dimba ag Tiwurdi Néri kuak danah beg. ³ Da Luk da né qe digumakwa arereg ban qe peko kepařko kouturin. Qeri da ole né ene kér kér kunum ban qe dimlamurko yarildi kena elle qe yin. ⁴ Danah naří Tiofilus, na né ismireg qe, né meré qe doka ot mourdig.

Le Luarak Danah Yon Memnakri Né

⁵ Sén qewa Herod* nug king delle Yudia gumewew, pris† os wénih Sakaraia daré. Nug pris ameg Abiya qewari, am nug waw Elisabet ole a olele pris Aron furuh. ⁶ A olele Nařinahri Úo am Né ole kunum dimlamurdap, qeri ge Tiwur a danahas mangunah qere piatan. ⁷ Gam a keinmanah am a nir kawa, kérdi Elisabet nug owa nir kawa. ⁸ Sén os pris ameg Sakaraia nug daré ole qe asilag sén kekuakri

* 1:5 1:5 Herod ene Herod king dewew Yesus katleg ole qe memeg. † 1:5 1:5 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

dewew ge, dér os pris Sakaraia nug Tiwur nohwa kekuan.⁹ Pris ag koulagwa wenlag ker masawa yeksi tourweg ge, Sakaraia wénih ban. Wénih bew ge, nug kepürweg Tiwur Lougwa noko ker ahu os kew kas muédig kena ole Tiwurdi mandigri nuan.¹⁰ Ker ahu os kew kas muédig kena be ole qe nug manewew ge, danahas kunum dimdim qagleksi unuqoreg.¹¹ Sén qewa Tiwurdi doup Sakaraia gumurko doko, qaéw ker ahu os muédig kena ole aéelle dian qe séku kenariwa sirko dian.¹² Dewew ge, Sakaraia aminko doup qe peko ge, nug wawtuóko ole farán.¹³ Gam Tiwurdi doup amegwa anan. “Sakaraia, na aw farwen. Tiwur unuqorak nasip duan. Na wat Elisabet nug nir danah memanko mirdig, am na nir qe wénih Yon kataá.¹⁴ Geisah nug dow, na ot gamag naři asdig. Am nug durig qeri danahas la kurúum ole olag gamag asdig.¹⁵ Keŕdi nug Tiwur nohwa danah wénih ole darig. Nug wain am le gagrag la qe ole ospi lew, am nug anig owa niewew, sén qewa ole Koulli Gun nug ole wittew dessa omaldig.¹⁶ Nug anuqko Israel danahas kurúum omlarew ag olag buliew asilag Nařinah Tiwur gumdeksi dolag.¹⁷ Profet[‡] Elaisa gagragsak morew kekuan qe sillah Yon Nařinah noh

oko anuqko attig. Atewew ge, nug sew nir memelgar ole ag olag usih nirig. Am nug danahas Tiwur nohwa tapewnak sési qe omlarew olag buliew Tiwur o nie sillah diakri dahmelag. Qewa ge, nug sew Nařinah uřirigri qeri danahas olag bawressi dalag,” eko anan.¹⁸ Sakaraia Tiwurdi doup koŕmoran, “Da qe areg ol meŕe mérig? Keŕdi da wal ole i keimannah am i nir ole makri sén értan.”¹⁹ Tiwurdi doup nug kořewa oko anan, “Da doup Gebrel. Da Tiwur nohwa deina ole. Nug da meŕilew nasip né kena ene oko na amenwa andildi uřiyém.²⁰ Na doka koutor. Gei ole na né kaŕdew né ospi mariwen, keŕdi na dasil né ot meŕe pi mé. Na dawe atew nir nasip dow am bulika né maririp. Da keŕ aném qe sén nusig morakwa béríg.”²¹ Sén qewa danahas Sakaraia dimdim bérigri ameg méksí dessi dahmak kuřum og. “Aregri Tiwur Lougwa gun awen owa wagamnah de?”²² Sén nug dimdim ban ge, nug né mariakri olele kawa. Ag nug Tiwur Lougwa kowol os pian ge, nug ewegwa ih sew peksi olag mouran, keŕdi nug né kaŕdan.²³ Nug pris kuakri sén nusig qe malako ge, buliko lougwa atan.²⁴ Qe dimba ge, waw Elisabet o ole meko, nug kalam tanig ole qe louw ih daré.²⁵ Elisabet anan, “Nařinah dasil o niew,

[‡] 1:17 1:17 Tiwurdi né oko mariak danah

nug sew da nir ole mein. Géri danahas nolagwa urá nak dorém ge, nug sew kawa man.”

Yesus Memnakri Né

²⁶ Kalam 6 qere Elisabet nirdi weiewew, Tiwur doup nusig wénih Gebrel qe méorew taun nagur wénih Nasaret qewa atan. Taun qe Galili atu owa de. ²⁷ Tiwurdi doup nug Tiwurdi né oko as magun os danah ole ospi weiyes ole qe dowá atan. Nug danah os wénih Yosep king Dewit fuúhwari qeri fég orweg. As magun qe wénih Maria. ²⁸ Tiwurdi doup nug gumurko atko amegwa anan, “Maria, na kena te dana? Tiwur nasip o naři nie. Tiwur na ole dasa.” ²⁹ Maria doupri né qe doko wawtuřko katat qew ge dahman, “Keř digurinah né ene ané.” ³⁰ Gam Tiwurdi doup anan, “Maria, na aw fařwen. Tiwur nasip o nie. ³¹ Geisah na ot ole meka nir danah os memanka am nug wénih Yesus katař. ³² Tiwur sew nug binag naři ole bérig am nug wénih Tiwur Karannah Bega éksi anlag. Nařinah Tiwur sew nug king beko alag dugiah Dewit king daré sillah darig. ³³ Nug Yakop fuúh gumarelle king sansan darig. Kingdom nusig ge ospi kawa mew,” eko anan. ³⁴ Maria Tiwurdi doup amegwa anan, “Da danah ole ospi weiyeř gam, aregnah kowol qere dagnéwa bérig?” ³⁵ Tiwurdi doup kořewa oko anan,

“Koulli Gun neko na tonirew gagragsak Tiwur Karannahri na qanírdig. Qeri nir gunnah na memandip qe wénih Tiwur Bega éksi anlag. ³⁶ Na doka koutor. Na liap Elisabet ole nug keinmanah, nug owa nir kawa éksi andéw, gam gei nug kalam 6 qere nirdi weiyé, géri nug nir ole darig. ³⁷ Keřdi Tiwur nug keř os sakri ane ge, qe mou bérig.” ³⁸ Maria Tiwurdi doup kořewa oko anan, “Da Nařinahri kuak as, na né anam qe sillah bar.” Qere anew ge, Tiwurdi doup nug munurko atan.

Maria Elisabet Perig Atan

³⁹ Qe dimba wagam ole kawa, Maria bawarko usihri teko Yudia atu owa taun os quoukuwa, Sakaraia Elisabet ole des qewa atan. ⁴⁰ Atko Sakaraia lougwa wanew Elisabet peko sumdew ge, Maria ole Elisabet sumdan. ⁴¹ Sumdewew ge, nir Elisabet owa nian qe ole kawqan. Koulli Gun Elisabet wittew dessa dahmak moran. ⁴² Elisabet qalko Mariari anan, “Tiwur na as la kunum eřarak wittak kena miran, am Tiwur nir na otwa nie qe wittak kena moran. ⁴³ Da ol gamagnah ase, keřdi Nařinah dasil anig peírdigri úriyé. ⁴⁴ Na sumřam qe dueppi ole nir da olwa ene gamag asew kawqé. ⁴⁵ Tiwur na wittak miran, keřdi na nug anan qe beko mou murdigri ot meře

man,” eko Elisabet Maria anoran.

Mariari Kasi

⁴⁶ Maria anan, “Da ol dahmak ole kunum Nařinah morko binag meina. ⁴⁷ Da Tiwurdi ol gamag naři ase, kerdi nug da hipunin dasil noh uwindi seko buliko wiřan. ⁴⁸ Da Tiwurdi kekuak as sam, gam nug da dahmiřko koutoran. Qeri gei digumak am dimba dimba ole danahas anlag, ‘Tiwur as qe wittak kena moran,’ éksi anlag. ⁴⁹ Keřdi Tiwur Gagragsak Digu, nug dagrowa kowol danah sakri kawa qe sew ban. Nug wénih gunnah. ⁵⁰ Nug sew danahas nug fařursi ole qe ag alalgar dugialgar ole ag nusig o duak owa dalag. ⁵¹ Nusig gagragsakwa kowol danah sakri kawa qe san. Nug sew danah ag agégré binlag meg qe kum qétieq. ⁵² Nug king binlagri seréw qe dilag gagragsak sew kawa meweg, am danah binlag kawa sam daréw qe sew ag nug nohwa naři beg. ⁵³ Nug danahas ke kawa qe ke kena nusigwa begaran am sew danahas kehlag ole qe ewlag sam qere ateg. ⁵⁴⁻⁵⁵ Nug kuak nir nusgur Israel danahas kehnaran. Kerdi nug Abraham am algur dugiahur ole o duak nusig owa sansan diakri né fagqan qe dahmorko, ig alangar dugiangar agop ole qere sérig,” eko Maria

Tiwur binag man. ⁵⁶ Maria nug Elisabet ole kalam kiam sillah dessa, am buliko kawagwa Nasaret atan. ⁵⁷ Elisabetri nir memnak sén dow ge, nug nir danah memnan. ⁵⁸ Nug gému ole asilaswari am leilti ag Elisabet nug Nařinahri o duak naři owa dian qe dueksi, uříweg nug ole ařié olag gamag asan. ⁵⁹ Deř 8wa ge nir féru gone kotrákri sén dew, ag uřiyeg. Ag memeg Sakaraia wélqorlagri seg. ⁶⁰ Gam nir anig anaran, “Kawa, nir wénih Yon katařníg,” eko anan. ⁶¹ Anew ge, ag Elisabet anoreg, “Asilag atérwari ounté os wénih qere ole kawa.” ⁶² Am ag Sakaraia nir wénih oun katařdig qe dolagri ewlagwa nug perigri kowol seg. ⁶³ Seweg ge, nug keke os morweg yarigri ewegwa ih sew uksi morweg ge, “Nug wénih Yon,” yew peksi dorlag nan. ⁶⁴ Sén qewa ih Sakaraia nug koře koptew digumeko né mariyelle Tiwur binag suman. ⁶⁵ Danahas ařié daréw ole qe né qe kunum duessi wawtuřeg. Yudia atu kunum quokuwari danahas ag ole kowol qe neihwah marieg. ⁶⁶ Danahas kowol qeri né duessi olag meweg te meweg new ge aneg, “Nir ene keř danahnah béríg?” éksi aneg. Keřdi Nařinah eweg§ Yon dowa dian.

Sakaraaiari Kasi

§ 1:66 1:66 “Nařinah eweg Yon dowa dian” digu ge Nařinahri gagragsak Yon dowa dian.

⁶⁷ Koulli Gun Yon memeg Sakaraia wittew des, géri nug Tiwurdi né qe oko marian. ⁶⁸ “Nařinah Israel isanig Tiwur binag ménig. Nug danahas nusgur kehnardigri uríko kegeré asilgar ewlagwari buliko diaran. ⁶⁹ Tiwur kéhnigak danah os gagragsak naři ole ignéwa mew uríyan. Nug Nařinahri kuak danah king Dewit furuh. ⁷⁰ Algu Tiwur sew profet gun ag nusig né qe uksi marieg. ⁷¹ Nug danah qe gagragsak naři ole ig kéhnigrigri mew urírig. Nug isanig kegeré am danahas are ag ig nouni dahmigsi ole qe ewlagwari buliko wigrig. ⁷² Tiwurdi o duak ig alangar dugiangar ole deg am nug titwanak gun qe doug ospi katian. ⁷³ Tiwur nug alnig dugianig Abraham dowá né qe fagqan. ⁷⁴⁻⁷⁵ Nug ig kegeré isangar ewlagwari wigrigri né fagqan. Qeri ig pi fařhut, nug nohwa onig kunum morettu sansan mangu weiyettu gun dettu nug binag ménig. ⁷⁶ Am nir dasil Yon, na geisah Tiwur sew na Tiwur Karannahri profet éksi aniřlag. Keřdi na Nařinah noh oka anuqka atenna ih nusig órdip. ⁷⁷ Na danahas nusgur anardip: Nařinah hipunin asilag kusuqko buliko diardig. ⁷⁸ Keřdi Tiwur isanig o duak naři nie, qewa ge kem be sillah Nařinah kéhnigrigri saw kappari urírig. ⁷⁹ Danahas gattuwa dasi am mousakri fařakwa

dasi qe agop sonréelle nug ih ismigew Tiwurdi maror ihwa atníg,” eko anan. ⁸⁰ Nir qe dahmak am o mourak kena ole kena man. Nug atu meírák danah kawawa daré, gam dimba Israel danahas gumarko wanana.

2

Maria Yesus Memnan

¹ Sén qewa Ogastus nug Rom atu qe kunum dilag king delle, nug ró os man: Danahas kunum atu qewa daréw ag wenlag yalagri ró qe man. ² Kurinius nug Siriari kuri danah naři delle ge, wenlag yakri ró qe diguman. ³ Am danahas kunum ag kawlag awen awen wenlag yalagri aseksi ateg. ⁴ Géri Yosep nug ole Galili owa taun Nasaret qewari am Dewitri taun Betlehem Yudia atu qewa atan. Keřdi nug Dewit furuh. ⁵ Nug Maria ole ařié wenlas yalasri ates. Maria nug Yosep urígrí fég órwak dewew am Maria nir urígrí sén unaka dewew ole ates. ⁶ A Betlehem qewa dessa ge, Mariari nir memnak sén duan. ⁷ Sén qewa nug nir danah memnan. Nug ge nir anqakri. Maria nir qe lamen nařiwa saputko ge, dor dilag kelak awen qewa awen bawarko mew nian. Keřdi ró danah niakri lo qe ambew ag awen ole kawa.

Sipsip Gumarak Danah Tiwurdi Doup Ole

⁸ Sipsip gumarak danah ag Betlehem kaw qe mourak

awen gisgár olewa sipsip asilgar gumareksi tuqan qewa deg. ⁹ Tiwurdi doup nug ag gumarko gamlagwa now ge, Naŕinahri kamsahlak sonárko talilaran. Talilarew, olag naŕinah faŕan. ¹⁰ Am Tiwurdi doup nug ag anaran, "Ag aw faŕweg. Da asilag né kenanah os oko uŕiyém. Né qe sew danahas kunum olag gamag naŕi asdig. ¹¹ Gei deŕ ewa Dewitri taunwa as os nir danah memanko maré. Nir qe hipunin noh asilag owegri seko buliko diarak danah am nug Naŕinah Kristus.* ¹² Ag nir qe peksi olag mourdigi ge kowol os ere pelag: Nir anig nug lamena wa saputko doŕ dilag kelak awenwa mew niewew pelag," eko anaran. ¹³ Tiwurdi doup nug né qe mariko malwew ge, usihri saw karan Tiwurdi doup ameg naŕi doweg qagleksi Tiwur binag sumessi kasi iŕeg. ¹⁴ "Tiwur karannah nug kamsahlak gun olewa de. Am danahas wanwa Tiwur asilag o nie ole qe ag maror nusig owa dasi."

Sipsip Gumarak Danah Yesus Pelagri Ateg

¹⁵ Sén Tiwurdi doup ag minareksi saw karan atweg ge, sipsip gumarak danah qe ag agégé né marieg. "Ig Betlehem atektu Naŕinah anigé ole am keŕ bé qe penig." ¹⁶ Géri usihri atessi ge, Maria Yosep ole am

nir yu qe doŕ dilag kelak awenwa niewew mariareksi piareg. ¹⁷ Ag nir qe peksi ge, nir qeri né dueg ole qe danah la os taun qewari ole amlagwa aneg. ¹⁸ Danahas ag né qe dueksi dahmak lanah qere og. ¹⁹ Gam Maria keke kunum békxi ateg qe owa ih dewew dahmak naŕi oré. ²⁰ Am sipsip gumarak danah olag gamag asewew Tiwur binag karan sumessi am binag messi bulieksi ateg. Keŕdi ag keke kunum Tiwurdi doup anan qe sillah amlagwa peg am doulagwa dueg.

Yesus Memeg Anig Ole Oksa Tiwur Lougwa Ates

²¹ Deŕ 8wa Yosep Maria ole nir yu féru gone kotrák sén dow ge, wénih Yesus katrés. Nug anig o ole pi mak Tiwurdi doup wénih qe moran. ²² Sén a Mosesri Ro yakwa gun kowol qe dimlamdeksa malweksa ge, a nir oksa Yerusalem Tiwur Lougwa Tiwur ewegwa melasri ates. ²³ Naŕinahri Ro yakwa de ge, "Nir memeg anig ole nir danah anqakri memanlas qe Tiwur ewegwa melas." ²⁴ Am Maria ofa oko Tiwur murdigi qe ole ses. Keŕdi Tiwurdi Ro yakwa ane, "Kuhŕil naŕi aŕit kawa ge, kuhŕil nounu masiksik fou kena mak aŕit os pris mores."

Simion Tiwur Binag Man

* **2:11** 2:11 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigi danah toqoran.

25 Sén qewa, danah os wénih Simion Yerusalem qewa daré. Nug Tiwur nohwa mangu weiré am Tiwurwa ih daré. Nug Tiwur Israel kug asilagwari buliko diardigri qe ameg meré. Koulli Gun nug ole darap. 26 Koulli Gun sew nug duan ge, nug Nařinah dowari Kristus úriyew peko tatam am mousdig. 27 Koulli Gun sew nug Tiwur Lougwa teko qewa dewew, Yosep waw ole Řo yakwa ane qe dimlamdeksa nir asilas Yesus oksa qewa tes. 28 Simion nir qe oko momowa ořáko Tiwur binag sumko anan. 29 "O Nařinah, na atu kunum gumna ole, na né faggen ge, na sewe nasip kuak danah da ol marorwa mousko attil. 30 Keřdi da amelwa danahas buliko diardigri danah úriyan qe piém. 31 Na nug keprúrka bawrurka mewe úriyan. Qeri danahas kuřum atu kunumba nug pelag. 32 Nug Yuda danahas kawa la qe am danahas naspar Israel dilag ole Tiwurdi kmsahlak gun ole oko úřirig," eko anan. 33 Nir memeg anig ole Simion nirdi anan qeri dorlas nan. 34 Simion wittak marko am nir anig Mariari anan. "Nir ene Israel danahas kuřum sew tolalag am gagrag dalagri ole am nug Tiwurdi ih ismardigri toqoran. Gam danahas kuřum nug dimorlag. 35 Qeri

danahas kunum dilag dahmak olagwa nie qe ambo mérig am na otwa qoum yako qetko attig," eko anan. 36 Am as profet os wénih Anna. Nug Fanuel ařeg am Aser ateř qewari. Nug keinmanah am nug gému ole nug oksa makař 7 qer dessa, gému mousan. 37 Géri nug qehřas dew úriyew makař 84 qer ban. Nug sansan tuqan kémun ole Tiwur Lougwa noko Tiwur binag mérigri kurdelle am unuqordé. 38 Sén qewa ih nug Yosep Maria ole am nir asilas ole gumarko doko nir qeri Tiwur kena sam eko anan. Anelle ge, nir qe Yerusalem danahas kug owari buliko diardigri ameg meg qe anaran. 39 Yosep waw Maria ole Tiwurdi Řo yak de qe dimlamdeksa kuak kunum malweksa ge, a kawlas diguwa Nasaret, Galili atu qewa bulieksa ates. 40 Nir asilas qe gagragsak ole kena man. Nug dahmak kena ole ban am Tiwur wittak kena mordé.

Nir Nag Yesus Tiwur Lougwa Dian

41 Makař dorog Yesus anig memeg ole a Yerusalem Nanřurak Deřid† mallenwa attap. 42 Sén nug makař 12 qer dewew ge, ag koulag qe dimlamdeksi Yerusalem mallenwa ateg. 43 Sén mallen qe kawa mew, nug anig memeg ole bulieksa

† 2:41 2:41 Nanřurak Deř ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanřaran qe dahmorakri sén.

kawlagwa ateppe ge, nalaś Yesus nug Yerusalem qewa dian, gam a qe pi dues. ⁴⁴ A danahas ole arié atsi essa der usih ge ates. Der oswa ge a digumeksa Yesus mariessa asilaswari am leilti kórmaries. ⁴⁵ Sén nug ospi peksa, a nug marilasri bulieksa Yerusalem ates. ⁴⁶ Der kiam qewa, a nug Tiwur Lougri kaŕ owa Tiwurdi Néri duak marak danah qe olagwa dewew pes. Nug ag né marieg qe doko ge kórmaran. ⁴⁷ Ag kunum ole nusig duak marian qe am kórmak buliko noh man qe ole dueksi dorlag nan. ⁴⁸ Sén anig memeg ole nug peksa ge, a ole katat aqatan. Anig anoran, “Nir dasil, na keŕdi i qere sitam? Na memen am da ole i dahmak naŕi nasip ollu mariyirah,” eko anan. ⁴⁹ Nug a kórmatan, “A keŕdi da mariyírsa? A pi te dosa da Mem Lougwa deina?” eko anan. ⁵⁰ Gam nug né anatan ge, a olas ospi mouran. ⁵¹ Yesus nug a dimlamatew bulieksi Nasaret ateg. Nug anig memeg ole kórlas dimlamurdé. Gam Maria nug keŕ keŕ beko atan qe owa ih dahmelle daré. ⁵² Yesus nug dahmak kena ole kena man. Tiwur am danahas ole nusig olag gamag asdé.

3

Le Luarak Danah Yon Né Kusuan

* **3:2** 3:2 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah Tiwurdi né oko mariak danah † **3:4** 3:4

¹ Makáŕ 15 owa Taiberias nug Rom atu qe kunum dilag king daré. Pontius Pailot nug Yudia wan atu qe gumdé, Herod Antipas nug Galili atu qe gumdé, am kamaq Filip nug wan atu arít Ituria am Trakonitis ole gumatdé. Am Lisanias nug Abilene wan atu qe gumdé. ² Anas am Kaiafas ole a pris* dilag kuri darap. Sén qewa Sakaraia nag Yon atu meírak danahas kawawa dewew, Tiwurdi Né nugrowa úriyan. ³ Yon nug atu le naŕi Yordan mourak qe kunumba weiyelle né kuswelle danahas dilag anan. “Tiwur hipunin asilag kusuqrigrí ge, ag olag buliew le luak os.” ⁴ Qe sillah profet† Aisaiari Né yakwa algu anan, “Danah os atu meírakwa qalko úrurig. ‘Naŕinah úririgri ih bawres. Ih mangu mores. ⁵ Ollu kunum meglares am qouku nounu am qouku wagé wagé qe ole kunum mangu marweg úremqes. Ih mériak qe kunum mangu mares, am ih goto goto qe bawres. ⁶ Danahas kunum Tiwur asilag kugwari buliko diardig qe pelag,” eko anan. ⁷ Danahas ameg naŕi Yon le luardigri gumdeksi ateg. Atweg ge, Yon anaran, “Ag mat nou bégur. Oun anew ag Tiwurdi uhŕibak úririgri unaka de qe érdeksi kum atsi? ⁸ Ag meŕenah olag buliew pe, mou kena qe

seweg bar. Am ag agégé 'Ig Abraham fuřuh,' éksi aw anweg. Da ag anarina, Tiwur qar nisi ene oko sew Abraham fuřuh belag olele.⁹ Palangis qe ker kuardigri iřil diglagwa bawrak de. Ker are os mou kena ospi niweg pe, kuarko kewba tourárdig," eko anan.¹⁰ Yon qere anew ge, danahas kuřum ag kořmoreg. "Am ig aregnah sénig?" éksi aneg.¹¹ Yon kořlagwa oko anan. "Danah siot árit ole ge os ge danah siot kawa ole qe morar. Am danah oun nug ke ole ge nug ole qere ih sar."¹² Takis wak danah os ole le luarakri Yon gumdeksi úriyeksi kořmeg. "Duak marak danah, am ig ge aregnah sénig?"¹³ Yon kořlagwa oko anaran, "Ag qarég takis wakri anak qe ih mangu os am aw qe éfurweg," eko anan.¹⁴ Fan danah os ole kořmoreg. "Am ig ge areg sénig?" Yon kořlagwa oko anaran, "Ag danah aw keigarweg faráreksi qarég marweg. Am ag danah aw yagoř mareksi qarég oweg, ag kuak asilag noh mangu olag gamag asakwa os," eko anan.¹⁵ Danahas ag Kristus[†] ameg méksi daréw, géri ag dahmak kuřum og. Qewa ge ag kunum olagwa ih ere dahmeg. "Yon nug Kristus qenan te?" éksi dahmeg.¹⁶ Géri Yon danahas kunum kořlagwa oko anan. "Da

lewa ih le luarina, gam geisah danah os da eřlak nug gagragsak ole úřirig. Da danah kena kawa am nug fég gařa darér kusqakri olele kawa. Nug Koulli Gunwa am kew ařikwa luardig.¹⁷ Danah qe nug iřil kekuakri bawré de. Nug darweh owa reis mou ge, kepařko qagulko nug lougwa mérig. Gam reis gařa ge kew pi qouse ole gewa mandig," eko anan.¹⁸ Yon nug né la kuřumba danahas doulag patelle am Né Kena ole kusuan.¹⁹ Gam sén Herod atu qe gumewew, Yon Herodri hipunin úra kopatko gařa moran. Keřdi nug kamag waw Herodias kařurko am nug hipunin la kuřum os ole san.²⁰ Am Herod nug hipunin nusig la os qe tuřurko sew kuak danah nusig Yon uksi kalabuswa yaneg.

Yon Yesus Le Louran

²¹ Sén Yon kalabuswa pi atak delle danahas kuřum le luarelle, Yesus ole le louran. Le lourak qe oko malako unuqorewew saw matlan.²² Saw matlew ge, Koulli Gun kuhříl sillah Yesus dowa new am Tiwur fag saw karandi anan. "Na nir dasilnah. Da nasip ol mouse am ol gamag ase," eko anan.

Yesus Algur Wenlag

²³ Sén Yesus makař nusig 30 keke qere dewew, kekuak nusig diguman. Danahas dahmeg ge nug Yosep nag

[†] 3:15 3:15 Kristus ge Masaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

éksi aneg. Yosep nug Heli nag.²⁴ Am Heli nug Matat nag, am Matat nug Liwai nag, Liwai nug Melki nag, Melki nug Yanai nag, Yanai nug Yosep nag.²⁵ Am Yosep nug Matatias nag, am Matatias nug Amos nag, am Amos nug Nahum nag, am Nahum nug Esli nag, Esli nug Nagai nag.²⁶ Nagai nug Mat nag, Mat nug Matatias nag, Matatias nug Semen nag, Semen nug Yosek nag, am Yosek nug Yoda nag.²⁷ Am Yoda nug Yoanan nag, Yoanan nug Resa nag, Resa nug Serubabel nag, Serubabel nug Sialtiel nag, Sialtiel nug Neri nag.²⁸ Am Neri nug Melki nag, Melki nug Adi nag, Adi nug Kosam nag, Kosam nug Elmadam nag, am Elmadam nug Er nag.²⁹ Am Er nug Yosua nag, Yosua nug Elieser nag, Elieser nug Yorim nag, Yorim nug Matat nag, Matat nug Liwai nag.³⁰ Am Liwai nug Simion nag, Simion nug Yuda nag, am Yuda nug Yosep nag, am Yosep nug Yonam nag, Yonam nug Eliakim nag.³¹ Am Eliakim nug Melea nag, Melea nug Mena nag, Mena nug Matata nag, am Matata nug Natan nag, am Natan nug Dewit nag.³² Am Dewit nug Yesi nag, Yesi nug Obet nag, Obet nug Boas nag, Boas nug Salmon nag, Salmon nug Nason nag.³³ Am Nason nug Aminadap nag, Aminadap nug Atmin

nag, Atmin nug Arni nag, Arni nug Hesron nag, Hesron nug Peres nag, Peres nug Yuda nag.³⁴ Am Yuda nug Yakop nag, Yakop nug Isak nag, Isak nug Abraham nag, am Abraham nug Tera nag, Tera nug Nahor nag.³⁵ Am Nahor nug Seruk nag, Seruk nug Reu nag, am Reu nug Pelek nag, Pelek nug Eber nag, Eber nug Sela nag.³⁶ Am Sela nug Kainan nag, Kainan nug Arpaksat nag, Arpaksat nug Sem nag, am Sem nug Noa nag, Noa nug Lamek nag.³⁷ Am Lamek nug Metusela nag, Metusela nug Inok nag, Inok nug Yaret nag, Yaret nug Mahalalel nag, Mahalalel nug Kenan nag.³⁸ Am Kenan nug Inos nag, Inos nug Set nag, Set nug Adam nag, Adam nug Tiwur nag.

4

Nou Memeg Yesus Qepian

¹ Yesus Yordan le minko atew, sén qewa Koulli Gun nug owa olele morew dessa Yesus omalko atu meírak danah kawawa atan,² Omalko atew ge, Yesus deř 40 qere dewew, nou memeg* qepian. Am sén qewa Yesus nug kité ospi lan, géri deř qe malwew ge nug laké qan. ³ Qew ge, nou memeg Yesusri anan, “Na Tiwur Bega daka pe, qar ene anwe ke buliar,” eko anan. ⁴ Anew ge, Yesus anan, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Danahas kewa ih fou pi dasi,’ ” eko anan.

* 4:2 4:2 Satan

⁵ Anew ge, nou memeg Yesus omalko atu qoukuwa teko usihri Yesus wan atu kunum ismuran. ⁶ Ismurko anan, “Da na gagragsak mirwi wan atu e kunum gumdip am da séwi binam naři ole darip. Keŕdi keke ene kunum ge da miřak. Qeri da danah os murdildi ge da murdil. ⁷ Qeri na da nolwa duk noka binal mérip ge keke kunum nasip darig,” eko anan. ⁸ Yesus kořewa oko anan. “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Na Nařinah nasip Tiwur ih binag me am kallowa da,’ ” eko anan. ⁹ Anew ge, nou memeg Yesus omalko Yerusalem atko sew Tiwurdi Lo kořgo karannah qewa tew anoran. Na Tiwur Bega daka pe, olka wanap no. ¹⁰ Keŕdi Tiwurdi Né yakwa ere ane, “Tiwur doup nusgur anew na dahmireksi koutorlag.” ¹¹ Ag ewlagwa na úrwirlag géri na fén qar ospi yew, eko anan. ¹² Anew ge, Yesus kořewa oko anan, “Tiwurdi Né ane, ‘Na Nařinah Tiwur nasip aw mena pewen,’ ” eko anan. ¹³ Nou memeg nug ih kuřumba Yesus qepian malako ge, Yesus munurko am sén os qeperigri ameg man.

Yesus Kuak Nusig Galili Diguman

¹⁴ Sén qewa Koulli Gundí gagragsakwa Yesus buliko Galili atu qewa atko dian, am nug neihwah atu qe kunumba tualan. ¹⁵ Nug Yuda dilag binag mak lo

kuřumba danahas Tiwurdi Néri duak mardé. Danahas kuřum nug binag sumdew.

Yesus Kawag Diguwa Né Kusuan

¹⁶ Yesus nug nir nagurwa delle kena man ole kaw Nasaret qewa atan. Am nug Sabatwa sansan seré sillah Yuda dilag binag mak lo owa noko, Tiwurdi Né ewqerigri asan. ¹⁷ Asew ge, binag mak lori kuak danah profet Aisaiari Né yak qe nug moreg. Morweg kolako ge, né os ere anko yak qe mariko peko ewqan. ¹⁸ “Nařinahri Koulli ge dagnéwa de. Keŕdi nug da danahas o duak agop Né Kena kusurildi kurilwa góřen gogořko toqířan. Tiwur nug da Né Kena qe kuswelle danah kalabuswa qagrakwa dasi qe da séwi kusqak olagri am danah amlag garú qe séwi bulieksi aminlagri meiřew uríyin. Tiwur nug da danah kug owa dasi qe séwi kusqak olagri meiřew uríyin. ¹⁹ Am sén uríyew, da Nařinah danahas nusgur buliko diardigri né qe kusurildi meiřew uríyin.” ²⁰ Ewqeko malako ge, Yesus Né yak qeko buliko kuak danah qe morko, am nug Né digu kusurigri dian. Dewew ge, danahas kunum Yuda dilag binag mak lowa deg qe amlag atew nug keŕ eko anew dolagri kittureksi deg.

²¹ Am nug digumeko Né ewqan qe kusuan. “Gei Tiwurdi Né ewqewi ířil duéw ene meřenah bé,” eko

anan. ²² Danahas kunum dueksi nug binag sumeg. Ag nug kořewa né kenanah ban qeri dahmak kuřum ossi am aneg. “Danah uni Yosep nag, gam areg?” éksi aneg. ²³ Qere anweg ge, Yesus anan. “Meřenah, ag geisah nun né dasil ene anlag. ‘Dokta, na nagégré férün sewe pasaorar. Kowol are na Kapernaum sewe ig duet ole qe ih na kawan diguwa ewa ole qere se,’ éksi anírlag.” ²⁴ Qere anařelle anan, “Da meřenah amlagwa anina. Profet nug kawag diguwari danahas ag nug pi sumursi. ²⁵ Am da ag amlagwa anina. Elaisari sénwa saw megalko gu kawa makař kiam am kalam ⁶ qere laké náři Israel atu kunumba nian. Sén qe as qehřas kuřum Israel daréw. ²⁶ Gam Tiwur nug Elaisa mew Israel as qehřas usih os kéhnurdigri pi atan. Nug Elaisa mew Sarefat Saidon[†] atu qewa as qehřas os kéhnurdigri atan. ²⁷ Qe sillah sén profet Elisari sénwa Israel danah kuřum lepra waře ole daréw. Gam olagwa Elisa danah usih os waře nusig qe pi sew kawa man. Gam Naman Sirjarer[‡] qe ih sew pasaoran,” eko anan. ²⁸ Qere anew ge, danah Yuda dilag binag mak lowa deg ole ge né qe dueksi olag uhří nounah ban. ²⁹ Uhřilag bew aseksi, Yesus berweksi kawlag qoukuwa

de qe dougwa waneg. Waneksi qouku sékuwa béwa tour̄weg nurigri qere seg. ³⁰ Gam quer seppeg, nug buliko gamlagwa wanko ole ih nusig oko atan.

Yesus Koulli Nou Gerđan

³¹ Dimba ge, Yesus Nasaret minko noko Galili atu qe owa Kapernaum qewa atan. Qewa atko ge, Sabat deř oswa ge Yuda dilag binag mak lo owa danahas Tiwurdi Né ismaran. ³² Ismarew ge, ag nusig né qe dueksi dahmak kuřum og, keřdi né nusig ge gagragsak am kuakri wittak ole. ³³ Am danah os férüwa koulli nou ole Yuda dilag binag mak lowa qewa dian. Nug qalko úrwan. ³⁴ “Ei! Yesus Nasaretrer, na ig keř sigripri úriyam? Na sewe ig paral ménigri te úriyam? Da na duirina. Na Tiwurdi Gun Danah,” eko úruko anan. ³⁵ Úruko anew ge, Yesus koulli nou qe gagrag anoran. “Na torka danah qe pařoka beka eit.” Qere anew ge, koulli nou danah qe pařwurko beko atelle, touřew danahas nolagwa atko qewew beko atan. Gam nug gurak ospi moran. ³⁶ Danahas kunum dorlag new, ag agégré né marieksi aneg. “Uni ge keř nénah? Nug kuakri wittak ole am gagragsak olewa koulli nou né mare. Qeri ag dueksi ole pařwureksi atsi,” éksi aneg.

† 4:26 4:26 Sarafet kaw am Saidon atu ge Yudia atu kawa. ‡ 4:27 4:27 Siria ole Yudia atu kawa.

³⁷ Qewa ge, Yesus neihwah Galili atu kunumba tualan.

Yesus Pita Numia Sew Waré Pasaoran

³⁸ Yesus Yuda dilag binag mak lo qe minko danah os wénih Saimon lougwa atan.

Qewa ge Saimon numia férú gagrák nařinah doko niewew, Yesus waré qe sew pasaurdigri anoreg.

³⁹ Géri nug wanko duk noko delle ware gařa morew ge, as qe waré pasaoran. Pasaorew ge, as qe usihri asko ke asilag bawardigri dian.

⁴⁰ Kem nowew ge, danahas leilgar waré digu kowol kowol ole qe diaressi Yesus dowa úriyeg. Uřiweg ge, nug danahas kunum waré asilag usih usih qere ferlag orwelle kunum ole sew pasaoreg.

⁴¹ Am qe ih kawa, koulli nou danahas kuřum parwaressi atessi ole Yesusri úrweg, "Na Tiwur Bega!" éksi aneg. Gam nug gařa marew kořlag qamteksi né ospi marieg. Keřdi ag dueg ge nug Kristus.

⁴² Kuagréwew ge, Yesus awen os danah kawawa unuqurdigri atan. Atew ge, danahas nug marieksi atessi peg. Peksi ge, nug minarko atewri dagoreg.

⁴³ Gam nug anan, "Da Né Kena Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare né qeš kusuwi kaw lalawa ole dolag. Keřdi da kuak qe sérildi anew úriyin," eko anan.

⁴⁴ Qewa ge, nug Né Kena kuswelle,

Yuda dilag binag mak lo kuřumba Yudia atu owa weiré.

5

Yesus Nug Bégur Digumeko Diaran

¹ Deř os Yesus Genesaret le koře kawa rānwa asko dewew, danahas kuřumnah nug Tiwurdi Né mariew dolagri omoreksi deg.

² Deppeg nug rānwa kuh arít os deppes piatan. Sén qewa, kaké wak danah ag kuh minatweg deppes usu isaressi deppeg piaran.

³ Yesus nug olko kuh oswatan, kuh qe Saimonri. Teko Saimon kuh nakok bitlew rān minko lewa nurigri amegwa anan. Now ge, Yesus kuhwa delle danahas doulag patan.

⁴ Nug doulag patko malako ge, Saimonri anan. "Kuh palniwe nagur le gamagwa wanew, usu kaké wakri pařwarweg nos," eko anan.

⁵ Anew Saimon kořewa oko anan, "Danah naři, ig tuqan usu touřehut kuagré, gam kaké ospi wam. Gam na anam qeri usu buliko pařwarwi nolag," eko anan.

⁶ Qere séksi ge, kaké kuřumnah diarweg usu tatařlag seg.

⁷ Qere sew ge, leilgar kuak usih kuh oswa deg qe dolagri ewta qarweg, duksi kehnarweg berweg. Berwarweg beweg ge, kuh arít olele kaké yanweg ambew, torieksa lewa nolasri ses.

qere peko ge, unaka Yesus fégwa gatewa yako duk noko ge anan. “Nařinah, da hipunin danah. Qeri na da pařwilka eit,” eko anan.⁹ Keřdi nug leigur kunum ole kaké huhak diareg qe peksi dorlag nan.¹⁰ Saimon leikuř Yems, Yon ole Sebedi békur qe a ole dorlas nan. Géri Yesus Saimonri anan, “Na aw faŕwen. Na gei digumak danah diardip,” eko anan.¹¹ Qere anew ge, kuh berwatweg řanwa tewes, ken kunum mineksi ge, Yesus dimlamdeg.

Yesus Danah Os Lepra Waře Ole Sew Pasaoran

¹² Sén os Yesus nug taun oswa dewew, danah os férū kunum lepra waře ole qe gumurko duan. Nug doko Yesus peko ge, gatewa yako duk noko Yesus nuqurko anan. “Nařinah, na ot sew pe, na da férulwa waře ene sewe kena mar,” eko anan.¹³ Anew ge, Yesus eweg tiorko danah qe férūwa meko anan. “Da ol de. Waře nasip pasaorar,” eko anew ge, usihri lepra waře qe mundan.¹⁴ Qe dimba, Yesus danah qe gagrag anoran, “Na danah os amegwa awnah anwen. Mosesri Řo yakwa ane qe sillah atka férún pris* os ismurennam am doř os oka mor. Qeri danahas kunum dolag na waře nasip sew pasaoran,” eko anan.¹⁵ Gam Yesus neihwah

qe atu kuřumba tualan. Tualew dueksi ge, danahas nusig né dolagri am waře asilgar kusuqko mardigri kuřumnah úriyeksi qagleg.¹⁶ Gam Yesus sén kuřum minarko atko awen danah kawawa delle unuqordé.

Yesus Danah Eweg Fég Mousak Ole Sew Pasaoran

¹⁷ Deř os Yesus danahas doulag patelle dewew, Farisi os am Mosesri Řo duak danah ole qewa deg. Ag kaw kuřumbari Galiliri Yudiari am Yerusalemri ole úriyeg. Am Tiwurdi gagragsak waře danah sew pasaorakri qe Yesus dowá dian.¹⁸ Sén qewa danah os ag danah eweg fég mousak ole os qařqařwa méksi maweg. Ag maweksi lo owa nuksi Yesus nohwa melagri seg.¹⁹ Gam danahas kuřumnah, géri awen amban. Ambew ge, waře danah qe uksi owa nolagri seg, gam ih ospi peg. Géri qařqař ole maweksi lo kořgowa teg. Téksi ge, lo kořgo siřeksi oře qewa qařqař ole pařoweg now danahas gamlagwa Yesus nohwa meg.²⁰ Meweg ge, Yesus olag meré mak qe peko anan. “Lal, hipunin nasip kusqém,” eko anoran.²¹ Anew ge, Řo duak danah am Farisi agége né kuřum marieksi aneg. “Danah uni nug kér danah qeri Tiwur pihlure? Danah ounté la os hipunin kusuqrigrí olele kawa. Qe Tiwur nugé nusig

* 5:14 5:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

kuak,” éksi aneg. ²² Yesus asilag dahmak qe duan, géri amlagwa anan, “Ag kerdi olagwa dahmak qere usi? ²³ Ke né andil qe kug kawa? ‘Hipunin nasip kusqém,’ te kawa ‘Na aska wei,’ eko andil qe te kug kawa? ²⁴ Gam ag ere dolag. Tiwur nug Danah Bega wan enewa hipunin kusuqrigrigri keparko kuakri wittak moran,” eko anan. Yesus buliko ge danah eweg fég kunum mousak ole qe amegwa anan. “Na aska qárqaár nasip oka mouka ole louw eit,” eko anaran. ²⁵ Anew ge, usihri danah qe nolagwa asan. Asko qárqaár nug nian ole qe oko mouko, Tiwur binag sumelle lougwa atan. ²⁶ Qeri danahas kunum dorlag new Tiwur binag sumessi am ag Tiwurdi gagragsak fardeksi aneg. “Ig gei kowol founah os piam,” éksi aneg.

Yesus Liwai (Matiu) Keprán

²⁷ Qe dimba ge, Yesus atko takis wak danah os wénih Liwai[†] takis wak lowa dewew pian. Peko ge, amegwa anan, “Na doka da dimlamír.” ²⁸ Qere anew ge, Liwai keke kunum minelle asko Yesus dimlamdan. ²⁹ Dimba ge, Liwai nug lougwa Yesusri ke naři san. Sew ge, takis wak danah kuřum am danah la os ole a ole ninaqíreksti dessi ke qe leg. ³⁰ Gam Farisi am Řo duak danah Farisi dilag ag dougwa piareksi

deg qe aseksi Yesus bégur agop né né kuřum marieg. “Ag takis wak danah am hipunin danah la ole ke am le ole ospi lelew sillah,” éksi aneg. ³¹ Anweg ge, Yesus amlagwa anan, “Danahas waře kawa ge dokta dowá pi atsi. Gam danahas waře ole qe ih dokta dowá atsi. ³² Da danahas mangu diardildi pi úriyin. Gam da hipunin danahas anwi olag bulirigri úriyin,” eko anaran.

Kurniak Kowoldi Yesus Kórmoreg

³³ Sén qewa, danah qe Yesus ere amegwa aneg. “Le Luarak danah Yon bégur ge sén kuřum kurdessi unuqursi. Am Farisi begalgar ag ole qere sési. Gam na begpar ge qere ospi sési ag ke le ole léši,” éksi aneg. ³⁴ Géri nug né tonak ene anaran, “Danah os as owew, ag nug leigur ke gun marlag olele te? Sén nug qe ole deppeg, kawa. ³⁵ Gam dimba geisah danah qe uksi atlag, géri nug foulá leigur ole pi daweg. Sén qewa ge, leigur qe ke gun melag,” eko anaran. ³⁶ Yesus nug né tonak os anaran. “Danah ounté nug lamen fou ge parilko sarih nagur os oko am lamen alag oře pi titie. Am danah os qere sérig ge, nug lamen fou qe sew nou méríg. Am lamen sarih fou qe lamen alag qe ole amnak usih kawa. ³⁷ Am danah ounté os nug wain

[†] 5:27 5:27 Wénih os ge Matiu.

fou bawrak le witakri doŕ gaŕa alagwa pi yane. Am danah os qere sérig ge, wain fou doŕ gaŕa parilko wain wanwa gogoŕdig. Am wain fou doŕ gaŕa le witakri qe ole sew nou mérig.³⁸ Danah nug wain fou ge doŕ gaŕa fouwa ih yanar.³⁹ Am danah nug wain alag tatam le ole ge, nug wain fou bawrak qeri ospi sew. Nug ane, ‘Wain alag ge kena,’ eko anan.

6

Sabat Derdi Kórmak

¹ Sabat deŕ oswa Jesus bégur ole reis dar owa nuksi ateg. Atessi ge, nug bégur reis qiekzi ewlagwa mou óroleksi damquéksi leg.² Qere seweg ge, Farisi os piareksi kórmareg, “Sabat derwa qere sakri ge gun, gam ag keŕdi qere séw,” éksi kórmareg.³ Yesus Farisi koŕlagwa oko anan, “Ag Dewit danah nusgur ole laké aqarew seg qeri, Né yak nie ge ospi te ewquéksi dosi?”⁴ Dewit Tiwur Loug owa noko, Tiwur nohwari ke beret qe wan. Beret qe gun, danah balbal kunum dilag kawa, pris* dilag mangu. Gam Dewit nug beret qe leko am danah nusgur qe ole marew leg. Ag Né yak qe ospi te ewqeg?”⁵ Yesus buliko anaran, “Danah Bega nug Sabat deŕ gume,” eko anaran.

* **6:4** 6:4 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

Jesus Sabat Derwa Kekuan

⁶ Sabat deŕ oswa Yesus nug Yuda dilag binag mak lowa noko danahas Tiwurdi Néri duak maran. Am danah os eweg kenari mousak ole qewa dian.⁷ Úo duak danah am Farisi os ole ag keŕ ihwa os Yesus yagoŕ morlagri ih marieг. Géri ag Yesus Sabat deŕwa waŕe danah kusquarew pelagri kaŕéordéw.⁸ Gam Yesus asilag dahmak qe íril duan. Doko ge, danah eweg mousak ole qe amegwa anan. “Aska danahas gamlagwa sirka da,” eko anoran. Géri danah qe asko sirko dian.⁹ Dewew ge, Yesus kórmaran, “Ag dosi ge, kowol are ge Úo dimlAMDak? Ig Sabat deŕwa danah kowol kena te sarnig, kawa ig gurak te marnig? Ig danah kena dalagri te kehnarnig, kawa ig danah sarhut paral te melag?” eko kórmaran.¹⁰ Nug amnew weiyew danah kunum piarko ge, danah qe anoran. “Ewen tior,” eko anoran. Anew danah qe qere sew ge, eweg sew buliko pasaorko koutoran.¹¹ Gam ag uhŕilag bew ge, ag Yesus aregnah sorlagri qe ag agéagé marieг.

Jesus Aposel 12 Qere Kepráran

¹² Qe dimba sén os ge, Yesus Tiwurdi unuqurdi-gri qoukuwa tan. Teko

ge, tuqan usih qe unugorelle dewew kuagráñ. ¹³ Kuagréw furuwa ge, nug bégur anew qagleg. Qagulweg ge, nug 12 qere kepárko ag wenlag aposel† maran. ¹⁴ Os ge wénih Saimon, Yesus wénih Pita katrán. Am Endru, nug Saimon kamag. Yems am Yon ole. Am Filip, Batolomiu ole. ¹⁵ Matiu am Tomas ole. Am Yems nug Alfius nag. Am Saimon, nug Silot danah ameg qewari. ¹⁶ Am Yudas, nug Yems nag. Am Yudas Iskariotrer, nug dimba geisah Yesus kegeré ewlagwa mérig.

Yesus Danahas Doulag Patelle Am Kusqaran

¹⁷ Yesus Bégur 12 ole nuksi ge, nug wanko wan úremba asko dian. Nug bégur kuúumnah ole deg. Am danahas kuúumnah Yudia atu kunumbari am Yerusalem taun qewari am Tair, Saidon ole ránwari qe kunum ole deg. ¹⁸ Ag nusig né dolagri am nug ferlagwa waré kusuqrígri ole uríyeg. Danahas koulli nou sarew nou marak ole ge, Yesus kusqaran. ¹⁹ Yesusri gagragsak wanko danah kunum kusqaran, qeri danahas kuúumnah nug férú oíalagri seg.

O Duak Danah Olag Gamag Asdig

† 6:13 6:13 Danah os Yesus nugégé toqarko meí arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meí danah.

²⁰ Yesus nug bégur piarko delle anaran, "Danah ag gei o duak dasi, ag olag gamag asar. Keídi Tiwurdi kingdom ge asilag. ²¹ Danah ag gei laké dasi, ag olag gamag asar. Keídi dimba Tiwur sew ag kutuk ospi meweg. Danah ag gei kunnnessi dassi, ag olag gamag asar. Keídi dimba ag imlag. ²² Ag Danah Bega dimlamdeppag, qeri séksi danah ag kegeré maressi uksi uksi aqsi am geíraressi am wenlag seweg nou mew ge, ag olag gamag asar. ²³ Ag asilag qere seweg pe, ag sén qewa gamlag asakwa olessi des. Keídi qe noh asilag saw kappa ge nařinah. Algu alalgar profet† dilag ole qere seréw. ²⁴ Gam danah kehlag ole ag kug os pelag. Ag keke sew olag kena diakri íril oweg olele moran. ²⁵ Danah gei ke léksi koutursi, ag kug os pelag. Ag dimba laké aqardig. Danah ag gei imsi, ag ole geisah Tiwurdi uhřibak pelag. Dimba ag olag nou mew kuanak naři selag. ²⁶ Ag danah kunum binlag sumbeg ge, ag kug os pelag. Algu alalgar profet darmak dilag ole qere seréw," eko anaran.

Kegeré Asilgar Dilag Olag Mousar

²⁷ Yesus doulag patelle anaran. "Gam ag né dasil dosi ole ag anarina. Ag kegeré

† 6:23 6:23 Tiwurdi né oko mariak danah

asilgar dilag olag mousar. Danah os kowol nouni sarweg ge, ag kowol kena sares.²⁸ Ag danah os wittak nou marweg ge, ag Tiwur koŕmorweg wittak kena marar. Am danah nouni sarweg ge, ag asilag unuqores.²⁹ Danah os na siwen leis ge korew pe, leis ole buliwe korar. Am danah os lamen nasip ow ge, minwe kasuk nasip qe ole war, aw gagansi Owen.³⁰ Am danah os na kekeri koŕmirew ge, na mor. Am danah os nasip keke ow ge, na buliko mirdigri wagé meka aw sewen.³¹ Danah la ag kowol kena sarlagri olag nie qe sillah, ag ole qere sares.³² Ag danah asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mousew pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ag ole danah are asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mouse.³³ Am ag kowol kena danah os asilag sési ole qe dilag ih seweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag kowol qere ih sési.³⁴ Am ag danah keke marsi qe noh marlagri olele duessi marweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag hipunin danah leilgar keke marsi qe ag keke noh olele bulieksi marlagri duessi marsi.³⁵ Gam ag kegerá asilag dilag olag mousar am ag nouni aw sarweg. Ag keke mareksi am noh olagri aw dahmeweg. Ag qere seppeg ge, ag noh naři mardig am ag Tiwur Karannah bégur

dalag, kerdi nug danah nou am danah keke marew kena sam éksi pi ansi qe ole nouni pi sare.³⁶ Ag danah dilag olag duar, Memlag Tiwur o duak nie ole qe sillah.”

Ag Leilgar Aw Kepŕarweg

³⁷ “Ag danahas dilag kowol nou aw kepŕessi am nou arweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danahas kowol nou asilag noh olagri aw anweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danah os nouni sarweg ge, hipunin asilag kusuqqeg, Tiwur ole asilag hipunin kusuqrig.³⁸ Ag danah la qe keke mares am Tiwur geisah ag keke mardig. Geisah Tiwur keke yanew ambeko letewew mardig. Ag keke gane danah marsi qe sillah Tiwur ag ole mardig,” eko anaran.³⁹ Anko ge, Yesus né tonak os ole amlagwa anan. “Danah os ameg gařu nug ameg gařu lia omaldigri olele te? Kawa, geisah a olele tolweksa mořwa nolas.⁴⁰ Sulnir nug duak nusig duak morak danah nusig pi érde. Sulnir are nug duak morak danah nusig dowari duak kunum oko malako ge, duak morak danah nusig qe sillah béríg.⁴¹ Areg na liap amegwa kinkak nagurnah de qeri aminna? Gam na amenwa ker masa naři de ge, pite dahmorna?⁴² Na nagége amenwa ker masa naři de ge pite penna am areg liap anorna, ‘Lal, da na

amenwa kinkak nagurnah de ge uřil seina.' Na darmak gařanwa ih Tiwur dimlamdak danah! Na tatam na nagégré amenwa ker masa naři ge oka, amen kena mew aminka koutorka ge, na kinkak nagurnah liap amegwa de qe uřipri olele."

Ker Am Mou Ole

⁴³"Ker kena nug mou kena nie. Qe sillah ker nou nug mou nou nie. ⁴⁴Danah ag ker mou tatam peksi ge, ker qe kena te, ker qe nou te ge ag dosi. Danah ag guřaw mou darér quom olewari pi usi. Am ag peipé mou ker nagurnah quom olewari pi tuqsi. ⁴⁵Danah kena nug dahmak kena kuřum owa nie. Qeri nug kowol kena se. Qe sillah danah nou nug dahmak nou kuřum owa nie. Qeri nug kowol nou se. Keřdi nug dahmak nou owa ambak nie qe, kořewa bew ane."

Lo Fuakri Kowol Arít

⁴⁶"Keřdi ag dasil 'Nařinah, Nařinah,' éksi ansi, gam ag da kořel ospi dimlamursi? ⁴⁷Danah os da gumiřko doko, am da fal doko dimlamurdig ge, da kowol nusig qe mariwi ag dolag. ⁴⁸Nug danah os lo fuan qe sillah. Tatam ge, nug moř pesorko oko, wandor lagko kétum qeko koutorko ge lo fuan. Dimba le kue neko lo qe yepian, gam qiakri olele kawa. Keřdi nug fuko koutoran. ⁴⁹Am danah nug da fal doko pi dimlamde ge,

nug danah os moř oko, wandor diguwa kétum pi qak lo fuan qe sillah. Géri dimba lo qe le kue neko yepew ge, qiko neko ole kaduřko nou meko koutoran," eko anaran.

7

Yesus Fan Kuriri Kekuak Nir Sew Pasaoran

¹Sén Yesus nug dana has né qene marko malako ge, nug Kapernaum taunwa atan. ²Qewa ge, Romdi fan kuri danah nug kekuak nir os ole daré. Kuak nir qeri o naři niré ole qe waře meko mousdigri mal-wak nian. ³Fan kuri danah nug Yesus qewa dian né qe doko ge, nug Yuda dilag kuri danah meřarew ateg. Ateksi ge, Yesus amegwa anweg uřiko kuak nir nusig qe sew waře pasaurdigri anoreg. ⁴Yesus dowá ateksi gagragnah ere aneg, "Danah qe kenanah. Na kéhnurdipri olelenah. ⁵Nug ig Yuda isanig o niew binag mak lo isanig fuan." ⁶Géri Yesus ag ole ateksi, fan kuri danah qe loug mourak waneppeg ge, nug leigur os meřarew Yesusri né uksi ateksi ere aneg. "O nařinah, na aw kekuak naři sewen. Na da loul owa neripri olele kawa, keřdi da danah kenanah kawa. ⁷Qeri da duina ge, da na gumirko wanakri olele kawa. Na qere denna am né ih anwe, dasil kekuak nir waře pasaorar. ⁸Keřdi da ole danah wénih ole kekuak miře qe kallowa deina. Am da ole fan danah

os da kallolwa dasi. Am da usih os amegwa anina, ‘Na eit,’ eko anwi ge, nug ate. Am da la amegwa anina, ‘Na doka,’ eko anwi ge, nug do. Am da dasil kekuak nir qe amegwa anina, ‘Na kekuak ene se,’ eko anwi ge, nug qe se.”⁹ Sén Jesus né qe doko ge, danah qeri o meré mak peko wawturkó ole o gamag asan. Asew ge, nug buliko danahas ameg naři dimlamdeg qe anaran, “Da ag anarina. Israel olagwa danah usih os o meré mak ere ole ospi pégin.”¹⁰ Qe dimba, fan kuri danah leigur meřarew ateg ge, buliekci louw uřiyeksi, kekuak nir qe iřil sew pasaoran peg.

Jesus As Qehřas Nag Os Mousew Buliko Qaqran

¹¹ Nagur dimba Jesus taun os wénih Nain qewa atan. Nug bégur am danahas ameg naři qe ole nug dimlamdeg.¹² Nug atko taun ihřam naři qe mourak wanewew ge, danah mousak os mawessi dog. Danah mousak qe anig nug nag usih qe ih ole am nug as qehřas. Danahas ameg naři taun qewari asessi as qe ole ařié dog.¹³ Nařinah nug as qe peko ge, o naři dow, nug as qe amegwa anan. “Na aw kuanwen.”¹⁴ Qere anelle ge, unaka wanko danah mousak nian ole qařqař qewa eweg man. Eweg mew ge, danah qařqař maweg qe asessi deppeg, Jesus anan. “Nir geir, da anirina, na

as,” eko anan.¹⁵ Anew ge, danah mousak qe buliko asko delle ge, digumeko né marian. Jesus nir qe pařwew anig dowan wanen.¹⁶ Géri danahas kunum fařeksi nou méksi Tiwur binag meg. Ag aneg, “Profet naři os onigwa bé. Tiwur danah nusgur kehnardigri uřié,” éksi aneg.¹⁷ Danahas Yesusri né qe Yudia wanwa am atu lala talilorak nie qe kunumba mariweg tualan.

Jesus Am Le Luarak Danah Yon Ole

¹⁸ Yon nug bégur ag keke kunum dueg am peg qe nug amegwa anweg, nug békur arít uřwatan.¹⁹ Nug Nařinah ere kořmorlasri anew ates. “Na enan te Tiwur uřiripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?”²⁰ Sén danah arít qe Jesus dowan ateksa ge, amegwa anes. “Le Luarak danah Yon anew i na kořmírnitti gumdekru uřiah. Nug ere ané, ‘Na enan te Tiwur uřiripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?’” eksa kořmores.²¹ Sén qewa ih Yesus danahas kuřum waře digu digu ole sew pasaoreg am koulli nou danah ferlagwari kuřum geřaran. Am danah amlag gařu ole kuřum sew amlag kena mew buliekci amneg.²² Am danah arít qe amlaswa anan, “Buliekса ateksa Yon keke piap am duap ole qe amegwa anes. Amlag gařu ge buliekci aminsi, félag mousak ge buliekci weisi, lepra danah ge ferlag

buliko pasaore, doulag itwak ge bulieksi né dosi, danah mousak ge bulieksi assi, am o duak danah ag Né Kena dossi.²³ Am danah os o meré mak gagrag dewew da pi dimírdig ge, Tiwur nug wittak murdig.”²⁴ Danah árit Yonri né oksa uríes ole qe mundeksa atwes ge, Yesus digumeko danahas amlagwa Yonri anaran. “Ag awen danah kawawa kernah pelagri Yon gumdeksi ateg? Ag ulas qawér os órwew ulle qe te pelagri ateg?²⁵ Kawa ge, ag kér qewa pelagri ateg? Ag danah bala kena ole te pelagri ateg? Kawa, danah bala kena kena mési am danah kehlag ole qe king lougwa dasi.²⁶ Gam ag kér pelagri ateg? Ag profet te pelagri ateg? Yo, da amlagwa anina. Nug profet la kunum éráarak.²⁷ Danah Yon eneri ih Tiwurdi Né yakwa ane. ‘Da dimba geisah meér danah dasil méwi atko na nom oko anuqko nasip ih bawardig.’²⁸ Da ag amlagwa anina. Yon nug danah wanwa dasi qe kunum éráarak. Gam danah nug Tiwurdi Kingdomwa nagurnah de qe nug Yon érdak,” eko anaran.²⁹ (Danahas kunum takis wak danah ole Yesusri né dueksi olag usihwa “Tiwur ge mangunah,” éksi dahmeg. Kérdi ag atweg Yon le luaran.³⁰ Gam Farisi am Mosesri Ró duak danah ole Tiwur ag ih ismaran qe dimoreg, kérdi ag Yon le

luarak mineg.)³¹ Yesus buliko anaran. “Da kér né tonakwanah os danahas geiri ismardil? Kowol asilag ge aregnah?³² Ag nir nounu sillah. Kaw gamagwa dessi nir nounu la úrwaressi dasi sillah. ‘Ig asilag dumdum yaltu ge, ag kasi sak minéw. Am ig ginanig kuktu íftu, gam ag kuanak minéw,’ éksi ansi.³³ Le Luarak danah Yon nug uríyan am nug ke wain ole ospi leré. Qeri ag aneg, ‘Koulli nou nug féruwa de.’³⁴ Danah Bega uríyan, nug ke wain ole lewew, ag ansi, ‘Danah ene pes. Nug ke wain ole nařinah lelle de. Nug takis wak danah am hipunin danah ole liam patak dasi,’ éksi ansi.³⁵ Gam danahas Tiwurdi duak usi ole kowol asilagwa ismigsi ge, duak qe keke meřenah,” eko anan.

Hipunin As Yesus Fég Gorénwa Wárwuran

³⁶ Farisi os nug Yesus ole ke lelasri anew ge, Yesus Farisi qe lougwa atko ninaqírkó dian.³⁷ Hipunin as os taun qewa daré. Nug Yesus Farisi qe lougwa ke lelle dian né qe doko ge, nug góren múrdig kenanah ole siné ambak oko uríyan.³⁸ Sén nug wanko Yesus dimugwa fég mourak kunnelle dewew ge, amrí gogórkó noko Yesus fég lourew ge, kuri úrugwa úrtian. Úrtielle ge fég kis morko górenwa fég wárwuran.³⁹ Farisi Yesus nug lougwa uríyan ole qe, kowol qe peko ge, owa ih anan. “Danah uni

nug profetnah wen, nug as uni keŕ as nughnéwa eweg me qe dolo am nug as qe hipunin as qe ole dolo.”⁴⁰ Géri Yesus nug danah qeri dahmak doko ge, amegwa anan, “Saimon, da né os ole na amenwa andildi.” Anew ge, Saimon anan, “Aria, duak marak danah, né nasip ge an.”⁴¹ Yesus anan, “Danah arít os ateksa danah qarég ole qe dowá waneksa qarég os anwes matan. Danah os ge anew 10,000 kina moran am danah os ge anew 100 kina ih moran.⁴² Danah arít qe qarég qe buliko morakri olele kawa, géri danah nughnéwa qarég os ole qe nuggége kug asilas qe duew doug katian. Qeri danah arít qe olaswa oun nug danah qe o kunum ole murdig?”⁴³ Saimon anan, “Arté, danah qarég naři wan ole qe.” Yesus amegwa anan, “Né noh nasip qe mangu.”⁴⁴ Am Yesus buliko as qe peko delle ge, Saimon amegwa anan. “Na as ene pena te? Da na lout owa ném, am na da fél isdilri le ospi miřam. Gam as ene ge nug amřiwa fél uhřu oko am kuri uřugwa uřtié.”⁴⁵ Na da kis ospi miřam. Gam sén da owa ném am uřiyew geisah e patak as ene da fél bulibuli kis moré.⁴⁶ Na ig kounigwa da kurilwa oliw gořen nagur ospi wařwuram, gam as ene gořen muřdig olewa da fél wařwuré.⁴⁷ Qeri da na amenwa anina. Nug o nařinah miře, qeri da

hipunin nusig kuřumnah kusqém. Gam danah os nug hipunin nagur se eko ane qe kusuqwi ge, nug o nagur ih miře.”⁴⁸ Qe dimba Yesus as qe amegwa anan, “Hipunin nasip kusqém.”⁴⁹ Danah nug ole ke lessi deg qe agége nug kořmorew wane morew duak séssi aneg, “Danah ene ounnah qeri nug hipunin kusqe?”⁵⁰ Yesus as qe amegwa anan, “Na dasil ot meře mé qewa buliko wirém! Na aska ot kenawa ih eit,” eko anan.

8

As Os Yesus Dimlamdessi Weiyeg

¹ Qe dimba nagur os dessi ge, Yesus taunwa am kappa ole weiyelle Tiwurdi Né Kena kusuko anan. “Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén uřiyé.” Nug Bégar 12 qe am as os ole ařié ateg.² As qe tatam Yesus koulli nou feřlagwari geřaran am waře ole deppeg sew pasaoreg. Os ge wěnih Maria taun Makdalari. Tatam Yesus koulli nou 7 qere fěruwari geřaran.³ Am Yoana, nug gému Kusa ge Herod loug qeri kuakri kuri danah. Susana am as la kuřum os ole ateg. As qe ag asilag kekewa Yesus běgar ole kehnareg.

Danah Ke Sařeg Touřakri Né Tonak

⁴ Danahas kuřumnah taun lalawari uřiyessi Yesus dowá qagleg. Qagulweg ge,

Yesus né tonak os amlagwa anan.⁵ “Danah os atko dara ke sarég tourán. Nug touréelle atewew ge, ke sarég os ihwa tolweg. Tolwessi neweg ge danah tapareg am kunum é diareksi lareg.⁶ Am ke sarég os ge wan qarqar olewa tolweg. Tolweksi qaŕa beg, gam wan qe le ole kawa, géri ke qaŕa wagam kawa ole meíreg.⁷ Am ke sarég os ge meŕ qoum ole gamlagwa tolweg, géri ařié békxi meŕ qoum ole ke qaŕa tonarweg meíreg.⁸ Gam ke sarég os ge wan kenawa tolweg. Ag békxi mou kuŕumnah nieg. Mou ge 100 eŕdak qere.” Yesus qere anko ge uŕuko anan, “Danah oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar.”⁹ Yesus nug bégur né tonak qe diguri kórmoreg.¹⁰ Géri nug anan, “Tiwurdi Kingdomri duak qe algu lariak daré, gam gei nug sew ag duak lugmak qe dosi. Gam, danahas lala qe duak lugmak qe da né tonakwa anarina. Qeri Né yak qe mou béríg. ‘Ag aminsi gam ospi peweg. Am né qe dosi gam digu ge olag ospi mourew,’ ” eko anan.

Ke Saŕegri Né Tonak Digu

¹¹ Yesus anaran, “Né tonak ene digu ge ere, ke sarég ge Tiwurdi Né.¹² Ke sarég os ge ihwa tolasi, qe ge danah né dosi gam dimba nou memeg doko né qe olag-wari o. Keŕdi nug qere sew ag olag meŕ pi mew

ge, hipunin asilag noh ospi éŕurweg.¹³ Am ke saŕeg os wan qarqar olewa tolweg ge, danah né qe dueksi uksi olag gamag ase. Gam ag ke qaŕa diŕi wan kunuk pi no sillah. Qeri ag olag meŕ mak sén kutuk ih de, gam qepiak uŕiyewew ge, ag tolasi.¹⁴ Am ke saŕeg os meŕ qoum ole gamlagwa tolasi qe sillah ge, danah né dossi gam ag sén kuŕum asilag kug kowol kowolri dahmési, ag wan ewa kehlag ole am o gamag asakwa dalagri, dahmak qe Tiwurdi Né tone. Qeri ag olag meŕ mak mou ole kawa.¹⁵ Am ke saŕeg wan kirag olewa tolwe qe sillah ge, danah olag kena am dahmak mangu ole Tiwurdi Né dueksi gagrag oŕwessi, am ag olag meŕ mak gagrag dewew mou kuŕum nisi.”

Lam Wa Kallowa Pi Tonsi

¹⁶ Yesus buliko né marijan. “Danah os lam kamutko wawa pi tone am qaŕqaŕ kallowa pi me. Kawa, nug karang eisew nie. Qeri danah lo owa nuksi ge, sarmeŕ qe pelag.¹⁷ Keŕ keŕ lugmak dasi ge, dimba Tiwur ambo méríg. Am keŕ keŕ tonak ge, dimba qe ole ambo mew dolag.¹⁸ Qeri dosi koutores. Danah are nug né doko oŕwe ge, Tiwur sew nug o mourew geisah naŕi qere murdig. Gam danah are nug né pi duelle ‘da duina,’ eko ane ge, nug nagur os due qe Tiwur buliko kaŕurdig,” eko anan.

Yesus Anig Am Kamgur Ole

¹⁹ Sén gewa Yesus anig am kamgur ole pelagri uřiyeg. Gam danah kuřumnah qagleg, qeri ag nug gumdeksi unaka wanakri olele kawa. ²⁰ Danah os Yesus anoran, “Na anin am kampar ole peirlagri dimdim ewa aséw dasi.” ²¹ Yesus buliko anaran, “Da anil am kamlar ge danahas Tiwurdi Né dueksi am dimlamursi ole qe,” eko anan.

Yesus Ulas Narí Anew Toran

²² Deř os Yesus bégur dilag anan. “Doweg, ig le koře kawa séku leis uwa atet.” Qere anew ge, kuh oswa olessi téksi ateg. ²³ Kuhwa atessi ge, Yesus usameg new nian. Niewew ge, ulas gagrag le koře kawawa bew, le koř koř naři qeko kuhwa noko ambew kug naři owa deg. ²⁴ Yesus bégur gumdessi wanessi qaressi aneg. “Danah naři, Danah naři, ig torinigri sétu.” Géri Yesus asko ulas kořkoř uhří naři ole gařa matew tores. Torwes ge, le ameg mousko nian. ²⁵ Yesus bégur dilag anan, “O meře mak asilag arewa de?” Gam ag fařessi dahmak kuřum uksi agéagé aneg. “Danah ene oun? Nug ulas le ole gagrag anatew, né nusig dimlamdap,” éksi aneg.

Yesus Koulli Nou Danah Os Féruwari Gerđan

²⁶ Yesus bégur ole kuhwa ateksi Gerasa waneg. Atu qe Galili le koře kawa nie qe

séku leis de. ²⁷ Yesus kuh minko pitiyewew, danah os féruwa koulli nou ole taun os owari nug Yesus gumurko duan. Sén welah nug lamen ospi tagré am louw ospi daré, nug matmatwa ih niré. ²⁸⁻²⁹ Sén kuřum koulli nou danah qe pi pařwurdé. Danah kuřum nusig sansan amneksi koutordéw, am nug sen darér olewa qagdew. Gam nug sen darér ole qe tatrárdé. Koulli nou souorew awen danah kawawa atté. Danah qe Yesus peko ge, qalko úrwelle unaka fégwa wanwa qere tolwan. Tolwew peko ge, Yesus koulli nou danah qe pařwurdigri gagrag anoran. Qeri nug fag gogwa úruko anan, “Yesus, na Tiwur Karannah Bega. Na keřdi dagrowa úriyam? Da gurak aw mirwen.” ³⁰ Yesus kořmoran, “Na wénim oun?” Eko anew am nug anan, “Ameg naři.” Keřdi koulli nou kuřum nug féruwa nog. ³¹ Koulli nou qe qagleksi úrweksi Yesus bulibuli kořmoreg. “Na ig aw geřigwe moř aminweg atko kutuk mewa nuhut.” ³² Fo kuřum quoku nagur os qewa ke lessi deg. Qeri koulli nou qe ag Yesus dowa qagleksi úrwessi aneg. “Na ig minigwe fo uni feřlagwa wanet.” ³³ Am Yesus anew koulli nou ag danah qe mundeksi fo feřlagwa waneg. Fo qe gueksi waneksi béwa tolweksi le koře kawa qewa nuksi le léksi mouseg. ³⁴ Fo gumarak

danah ag kowol qe peksi kum atessi taunwa am kaw lalawa ole mariweg tualan. ³⁵ Géri danahas ag keí ban qe pelagri taun paŕweksi ateg. Ateksi Yesus dowaneksi ge, danah koulli nou paŕwureksi ateg qe, dahmak qaorew am lamen tako Yesus nohwa ninapírko dewew pessi faŕeg. ³⁶ Danah os keke qe amlagwa peg ole ge, ag danahas la danah koulli nou ole dewew Yesus areg sew kena man qeri mariweg dueg. ³⁷ Géri danahas kunum Gerasa atu qewari Yesus minarko attigri sinanah anoreg. Keŕdi ag olag nouninah faŕan. Géri Yesus buliko attigri kuhwa olko tan. ³⁸ Danah koulli nou paŕwureg ole qe Yesus nuqurko anan, “Da na ole atnit,” eko anan. Gam Yesus anew buliko atewew ge anoran. ³⁹ “Na bulika kawanwa atka, Tiwur keke kunum nasip san qe mariwe dues.” Géri danah qe taun kunumba atko danahas amlagwa Yesus keke kunum san qe kusuko marian.

Yesus Nir Asin Mousak Qaqran Am Waré As Sew Pasaoran

⁴⁰ Yesus buliko le koŕe kawa séku leis atew ge, danahas kunum nug felqoreg. Keŕdi ag kunum nug ameg méksi deg. ⁴¹ Sén qewa danah os wénih Yairus nug Yesus gumurko wanen. Nug Yuda dilag binag mak lo osri kuri danah. Nug Yesus nohwa gatewa yako gagrag nuquran. “Na da

ole loulwa atnit olele te?” eko koŕmoran. ⁴² Keŕdi nug nir as usihnah ole am nug makaŕ nusig 12 keke qere qe mousdig malwak nian. Géri Yesus wanko atewew ge, danahas ameg naŕi duksi nug omorweg ateg. ⁴³ Am as usih os nug makaŕ 12 qere as dilag waŕe qe ole daré. Am nug kéhu kunum dokta agop malwan. Gam danah ounté os sew waŕe nusig ospi pasaoran. ⁴⁴ As qe Yesus dimugwa doko, Yesusri lamen noh oŕwew ole waŕe nusig usihri kawa man. ⁴⁵ Yesus koŕman, “Oun da uŕwilé?” Eko anew, kunum aneg. “Ig kawa, ig kawa.” Éksi anweg Pita anan, “Danah naŕi, danahas ameg naŕi na omiressi qataoréw dasi.” ⁴⁶ Gam Yesus anan, “Ounte da uŕwilé. Keŕdi da gagragsak dasil os paŕwilko atew dahmorém.” ⁴⁷ As qe duange, nug lugumdigri olele kawa. Géri nug sahrelle Yesus nohwa doko wanwa duk noko, danahas kunum nolagwa nug keŕdi Yesus dowanew qe kopatko amegwa anan. “Waŕe dasil ge usihri sew pasaoré.” ⁴⁸ Yesus as qe anoran, “Nir dasil, na dasil ot meŕe mé qewa na férún sew kena mé. Na aska ot kena ih dewew eit.” ⁴⁹ Yesus né marielle dewew, Yuda dilag binag mak lori kuri danah Yairus qe lougwari meŕ danah os uŕiyán. Uŕiko ge, Yairus anoran, “Na áren ge íril mousé. Na duak marak

danah aw kug morwen.”⁵⁰ Gam sén Yesus qe doko ge, Yairus amegwa anan, “Na aw farwen. Na dasil ot mére mew, geisah ařen séwi kena mérig.”⁵¹ Yesus nug Yairus lougwa atko ge, nug danah la os minarew nug ole lo owa pi nog. Gam Yesus nug, Pita, Yon, Yems, am nir as qe memeg anig ole ag ih owa nog.⁵² Danahas kunum nir as qeri masieppet ge, Yesus amlagwa anan. “Ag aw masiweg. Nir qe pi mousé, nug usnie,” eko anan.⁵³ Anew ge, ag dueg nir qe íril mousan, qeri ag nug imdeg.⁵⁴ Gam Yesus lo owa noko nir qe ewegwa órako qalko anan, “Nir dasil, na as.”⁵⁵ Anko malwew, nir qeri koulli buliko féruwa úriyew founmak oko usihri asan. Yesus amlagwa anan, “Ag ke os morweg lar.”⁵⁶ Nir qe memeg anig ole dorlas new ole fařes. Gam Yesus gagrag anatan. “A ounté os aw keke eneri amegwa anwes,” eko anan.

9

Yesus Bégur 12 Qe Kekuak Maran

¹ Yesus Bégur 12 qe uíwarew dog. Doweg ge, nug koulli nou kunum gerárlagri am waré kowol kowol ole kusqarlagri gagragsak am kuakri wittak ole maran. ² Am nug Né Kena “Tiwur king delle

danahas nusgur gumardi-gri” qe kusulagri am waré danah seweg pasaorlagri ole anew ateg.³ Yesus amlagwa anan, “Ag weiyakri sénwa kité os aw oweg. Ag durqak sokét, baram, ke, qarég am siot ařit os aw oweg.”⁴ Ag lo arewa diarweg nuksi pe, ag qewa ih dessi ole taun qe mineksi ates.⁵ Gam danahas ag fel pi qaressi diareksi loulagwa pi atweg pe, ag taun qe mineksi atessi ge félagwari usuú qeqlessi ates. Ag kowol qe peksi ge, kowol nou asilag qe olag mourdig.”⁶ Géri Yesus Bégur ateksi kaw kunumba weiyessi, Né Kena kuswessi am waré danah atu kunumbari seweg pasaoréeg.

Herod Yesusri Katat Qan

⁷ Herod Antipas nug Galili dilag king. Nug Yesus Bégur ole kuak seg qeri né doko katat qan. Kérdi danah os ge aneg, “Le Luarak danah Yon buliko siran.”⁸ Am os ge aneg, “Elaisa gumarko duan.” Am la os aneg, “Profet* os aljunah mousan qe buliko siran.”⁹ Géri Herod anan, “Da anwi Yon fag íril kotrégi. Gam danah qe ounnah nusig kuak am kowol ole mariweg duina?” eko anan. Géri nug Yesus perigri dahman.

Yesus 5,000 Danah Ke Maran

¹⁰ Yesusri aposel† bulieksi úriyeksi keke kunum seg

* **9:8** 9:8 Tiwurdi né oko mariak danah   † **9:10** 9:10 Danah os Yesus nugégi toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

peri nug amegwa marieg. Qe dimba ge, nug omlarew, danah la minareksi ag agé kaw os wénih Betsaida qewa ateg.¹¹ Gam danahas dueksi ge, nug dimlamdeksi ateg. Ag nugnéwa atweg ge, nug felqarelle Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri né qe kuswew dueg. Am danah os waré ole qe sew pasaořeg.¹² Kem noko tueh manew ge, Bégur 12 qe duksi Yesus amegwa aneg. “Na danahas anwe atares. Ag kaw naři am kaw nounu unaka dassi qewa ateksi niak awen am ke lakri os ole maries. Awen ig datu ole ene ge danah kawa,” éksi aneg.¹³ Anweg ge, Yesus buliko anaran, “Ag agége ke mares.” Gam Bégur 12 qe aneg, “Ig ke kuřum ole kawa, beret tanig ole am kaké arít ole ih de. Ig atektu danahas ene kunum dilag ke daren te méktu marnig?”¹⁴ (5,000 danah keke qere qewa deg.) Yesus nug bégur amlagwa anan, “Ag danahas amlagwa anweg, qaglak ameg 50, 50 qere qagleksi des.”¹⁵ Yesus nug anan sillah, bégur né nusig dimlamdeksi anweg danahas kunum ninapiřessi deg.¹⁶ Yesus beret tanig ole am kaké arít qe ole oko saw karan amnelle kena sam elle keri unuqoran. Malako ge, temelle bégur danahas agop panilagri maran.¹⁷ Géri danahas kunum ke léksi olag órwew

ge, ke big big minareg qe Yesus Bégur diareksi kaled 12 qere yanareg.

Pita Né Kopatko Yesus Ge Kristus Eko Anan

¹⁸ Deř os Yesus bégur ole dessi am nug nugé keparóku unuqorewew, am bégur gumdeksi doweg kořmaran. “Danahas dasil ge oun éksi ansi?”¹⁹ Nug bégur aneg, “Os ge Le Luarak danah Yon éksi ansi. Am os ge Elaisa éksi anirsi. Am la os ge profet os aljunah mousan qe buliko siran éksi ansi.”²⁰ Anweg ge, Yesus bégur kořmaran, “Gam ag ge dasil oun éksi ansi?” Pita anan, “Na Tiwurdi Kristus†, Tiwur danahas nusgur bulika diardipri toqiran.”²¹ Géri né qe danah os amegwa anwegri Yesus bégur gun qaran.

Yesus Mousko Am Buliko Asdigri Anan

²² Am Yesus amlagwa anan, “Meřenah, danah Bega geisah gurak kuřum morlag. Kuri danah am pris dilag anqak danah ole am Mosesri Řo duak danah ole geisah nug dimoreksi, am qeweg mousdig. Gam deř kiamba ge buliko sirdig.”²³ Anko ge, buliko danahas kunum anaran, “Danah os da dimlamiřidri dew ge, nug nugége nusig sak am o mourak ole qe dimorko, am ker mawanak nusig deř dorog mouko ge da

† 9:20 9:20 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

dimlamráar. [§] 24 Danah os nug nugégé nusig sak am o mourak ole dimlamurko ge, nug foumak ospi ow. Gam danah os nug da dimlamréelle mousko ge, foumak oko sansan darig. 25 Am danah nug wan kénih ole delle mousew ge, keke qe ospinah kéhnurweg. 26 Am danah os dasil am né dasildi urá new pe, sén Danah Bega nug nusig kamsahlak gun olewa am Memegriwa am Tiwurdi doup gun dilagwa úririg ge, danah qeri urá nérig. 27 Da ag amlagwa merénah anina. Danah os ewa aséw dasi ge, geisah ag pi mousak, Tiwur king delle danahas nusgur gumarewew pelag,” eko anan.

Yesusri Kamsahlak Gun Ole Bégur Peg

28 Yesus né qe anko malwew, deŕ 8 keke qere atew ge, nug unuqurdigri Pita, Yon am Yems ole diarew quoukuwa teg. 29 Nug unuqorelle dewew ge, nug kitru ge buliko sonréwew am nug féru bala qe ole ampií sillah sonfan. 30 Usihri danah arít Moses Elaisa ole kamsahlak gun olewa dowes nug ole né marieg. 31 Yesus nug wagam kawa Tiwurdi Né dimlamurko olele morko Yerusalem mousdigri danah arít qe ole marieg. 32 Pita leikuŕ arít qe ole amlag kug morew nilag seg. Gam sén

amlag fou mew ge, danah arít qe am Yesus ole aseksi kamsahlak gun ole qe owa deppeg piareg. 33 Danah arít qe Yesus mundeksa ateppes, Pita Yesus amegwa anan. “Danah naři, ig ewa dalom ge kena. Ig laklak kiam os sénig, os nasip am os Mosesri, am os Elaisari.” (Pita nug o pi mourak né qe anan.) 34 Nug né qe anewew ge, fur os doko tonarew owa dessi olag faran. 35 Tiwur fur owa anan, “Ene nir dasilnah. Da nug algu toqurin. Ag nug fag duessi dimlamdes.” 36 Tiwur né qe anko malwew ge, ag Yesus nugé dewew peg. Am bégur ag sén qe keke peg qeri né ospi marieg, asilag dahmakwa ih dian.

Yesus Nir Os Koulli Nou Ole Sew Kena Man

37 Deŕ qe dimba ge, Yesus am bégur kiam qe ole quoukuvari noppeg, danahas ameg naři úriyeksi Yesus ihwa peg. 38 Am danah os danahas ameg naři qe olagwa úrwan, “Duak marak danah, na da nal ene peripri nuqrina. Da nir danah usihnah enan ih. 39 Koulli nou os nir qe owa now ge, gelelle ole usihri atko kaurko kawqelle sihru newew nie. Koulli nou qe nir oferí ospi paŕwe, am féru sew nounah me. 40 Da na begpar koulli nou ene gerurlagri nuqarin, gam ag sakri olele kawa.” 41 Géri

§ 9:23 9:23 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

Yesus anan, "Danahas geiri, ag olag meŕe mak ole kawa am olag ge mangu kawa. Sén gane da ag ole dettu olag meŕe mérigrí amlag méril?" elle ge anan, "Nir nasip oka ere do," eko anan. ⁴² Nir nag qe Yesus gumurko dowew ge, koulli nou qe touŕew atko wanwa qeko kawqelle nian. Géri Yesus koulli nou qe nir qe paŕorigri gaŕa morko gerđan. Geŕurko nir qe sew kena mew ge, buliko memeg moran. ⁴³ Géri danahas kunum Tiwurdi gagragsak qe peksi dorlag nan. Danahas qe Yesus keŕ keŕ kunum san qe peksi dorlag new seppeg, nug bégur anaran. ⁴⁴ "Né andil seina, ene dossi koutores! Danah os Danah Bega kegerí ewlagwa mérig," eko anan. ⁴⁵ Gam bégur ag né qe olag pi mouran. Tiwur sew né digu qe larian, qeri ag olag ospi mouran. Am ag Yesus né qeri koŕmorakri faŕeg.

Oun Nug Naŕi?

⁴⁶ Yesus bégur ag koŕlagwa ih oun nug naŕi asilag qeri kareg. ⁴⁷ Yesus dahmak asilag qe doko ge, nir nag os oko doko nug dianwa man. ⁴⁸ Meko ge, nug amlagwa anan. "Oun os nug da wénilwa nir nag ene sillah oko dahmore ge, nug da dahmiŕe. Keŕdi nug dasil o meŕe me qeri qere se. Am oun nug da wiŕe ge, nug Tiwur da anew uŕiyin qe o. Géri oun ag kallolagwa de qe, nug naŕi."

⁴⁹ Yon anan, "Danah naŕi, ig danah os na wénimba koulli nou geŕarew pektu anurhut minan. Keŕdi nug ig ole pi weitu." ⁵⁰ Gam Yesus anaran, "Ag nug aw dagorweg. Oun nug ag kegeŕ pi mare ge, nug ag leilag," eko anan.

Samaria Yesus Kawlagwa Nuakri Mineg

⁵¹ Yesus wan minko saw kappa attigri sén durmurew ge, Yesus o kunum morko ole Yerusalem attigri atan. ⁵² Am nug danah os meŕarew anqeksi kaw os Samaria qewa keke dalagri am ke lelagri qe kunum bawarlagri ateg. ⁵³ Gam danah kaw qewari ag dueg ge nug Yerusalem attigri atan qeri Yesus uksi loulagwa atakri mineg. ⁵⁴ Yesus békurí Yems Yon ole, a né qe dueksa anes. "Naŕinah, na ot niew pe, i kew saw karandi anhuŕ aŕelle neko danah uni aŕardig!" eksa anes. ⁵⁵ Gam Yesus buliko aŕit qe gaŕa matan. ⁵⁶ Qe dimba ge, Yesus bégur ole kaw lawa ateg.

Yesus Dimlamdakri Kowol

⁵⁷ Ag ihwa ateksi ge, danah os Yesusri anan, "Na arewa attip ge, da na dimlamirwi ole atnit." ⁵⁸ Yesus danah qe koŕewa oko anan, "Qé déguŕ ag wan órewa nisi am é ag teŕlag ole. Gam Danah Bega nug ge niakri lo ole kawa." ⁵⁹ Nug danah la os amegwa anan, "Na doka da dimlamiŕ," eko anan. Gam danah qe anan, "Naŕinah, na minwe tatam ge da

atko mem mousan suhumko am dimlamirdil,” eko anan.
⁶⁰ Yesus danah qe amegwa anan, “Danah mousak qe minwe agé agé mousak leilgar qe suhmares. Gam na atka Tiwurdi Kingdomri* Né kusu.”
⁶¹ Am danah la os Yesusri anan, “Nařinah, da na dimlamirdil. Gam tatam na minwe da louw atwi ke séktu léktu ewlag órako am na dimlamirdil.”
⁶² Gam Yesus danah qe anoran, “Danah palangis digumeko toréelle am sansan nug buliko dimugwa amne ole qe, nug Tiwurdi Kingdom owa kekuakri olele kawa,” eko anan.

10

Yesus 72 Danah Nusgur Kekuak Marew Ateg

¹ Dimba ge, Nařinah nug Bégur 12 qe am danah la os ole kepŕarko 72 danah qere anew awen are nug attigri ole qe kunumba arít arít nug noh uksi anqeksi ateg. ² Nug ere eko anaran, “Ke lep kuřum nie, gam ke lep qe tuqakri kuak danah kuřum kawa. Qeri ag dar memegri unuqorweg nug sew kekuak danah la os ateksi dar nusigwa ke lep tuqlag. ³ Ag ates! Da séwi ag sipsip nagur sillah qé déguř olagwa atsi. ⁴ Ag asilag qarég yanakri sogot am keke yanakri baram aw oweg, am félag gařa la os ole aw diarweg. Am ag

ihagwa danahas piareksi ge, aw félag yeksi né marweg.
⁵ Ag danah os diarko lougwa now ge, ere tatam anares, ‘Tiwur o maror ag ole dalag.’
⁶ Am lo qe memeg o kenawa diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa darig. Gam pi diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa pi dew buliko agrowa durig. ⁷ Ag lo qewa ih deppeg kerí marlag ge, lessi des. Keřdi kekuak danah nug kekuak nusig qe noh urig olele. Ag lo oswari am oswa aw weiweg. ⁸ Ag taun oswa noweg, felqareksi diareksi am kerí ke bawresi marlag ge, ag les. ⁹ Waře danah os taun qewa dalag ge, ag seweg waře pasaorar. Am ag Tiwurdi Kingdom* agrowa úriyé unaka de qe anweg dues. ¹⁰ Gam ag taun oswa noweg fel pi qarweg ge, taun qeri ihwa aseksi dessi anes. ¹¹ ‘Ig fénigwa usuř asilag taunwari de, qe ag pelagri qeqalhut ne. Gam ag dahméksi koutores: Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén unaka de.’ ¹² Da ag amlagwa anina, Tiwurdi uhřibak derwa geisah Tiwur Sodom kaw kug moran qe eřdak ag kug naři pelag. ¹³ Korasin am Betsaida ole ag olag duak! Ag geisah kug naři pelag. Keřdi da mirakel os agněwa sein qe Tair Saidon ole selem ben, ag algu olag bulilo. Ag asilag hipunin

* **9:60** 9:60 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare. Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

* **10:9** 10:9

peri nouni dueksi neko aquarew am usuú luessi dessi olag bulilo. ¹⁴ Gam Tiwurdi uhřibak dérwa Tair Saidon ole kug olas qe érdak ge ag olag. ¹⁵ Am Kapernaum, ag te os Tiwur ag binlag karan sumdig? Kawa. Ag ole Tiwur tourárew nuksi paral melag,” eko anan. ¹⁶ Am Yesus buliko anaran, “Oun os nug asilag né dorig ge, nug dasil né due. Am oun os nug ag dimardig ge, nug da dimíre. Gam danah da dimíre ge, nug Tiwur anew da úriyin qe dimore,” eko anan.

72 Keuak Danah Bulieksi Úriyeg

¹⁷ 72 danah qe bulieksi úriyeksi olag gamag asakwa aneg. “Nařinah, ig na wénimba anektu, koulli nou gerárhut né dueksi ateg.” ¹⁸ Géri Yesus kořlagwa oko anaran, “Da Satan saw karandi ampiř sillah usihri tolwewew pégin. ¹⁹ Ag dues. Da ag mat am kappiép ole qařlagwa tapeksi órollarlagri gagragsak marin. Am kegerí asilagri gagragsak kunum qe seweg kewsi kawa mérigrí gagragsak marin. Qeri ag kité ospi sarew nou meweg. ²⁰ Gam koulli nou ag kořlag dimlamdeg qeri ag aw olag gamag asew. Ag Tiwur saw kappa íril wenlag yan qeri olag gamag asar.” ²¹ Sén qewa Koulli Gun nug sew Yesus o gamag asew anan, “Mem, na wan saw oleri Nařinah. Da binam sumina.

Keřdi na keke ene duak danah dowegri sewe larian, gam danah nir nounu sillah ge ismaren. Meřenah, Mem na ere séripri ot nian ole qe sen. ²² Mem gagragsak am keke kunum ole da ewelwa man. Tiwur Bega ge oun qe ounté ospi due, gam Mem ih due. Am Mem ge oun qe ounté ospi due, gam Bega ge due. Am danah are da kepřarko ismarin qe ag ole Mem dossi.” ²³ Géri Yesus buliko bégur ih dolagri anan, “Danah keke ag pesi ole qe pesi, qe ag olag gamag asdig. ²⁴ Da ere anarina keřdi ge, algu profet am king kuřum ole keke ag gei pesi ole qe pelagri seg, gam ag pi peg. Am né ag gei dossi ole qe dolagri seg, gam ag ospi dueg,” eko anan.

Samaria Danah Kenari Né Tonak

²⁵ Deř os Řo duak danah os asko Yesus sew perigri seko kořmoran. “Duak marak danah, da areg seko ge foumak sansan diakri uril?” ²⁶ Géri Yesus kořewa oko anan, “Mosesri Řo yakwa keř eko ane? Na dona ge areg?” ²⁷ Géri danah qe anan, “Řo ane: Nařinah nasip Tiwurdi ot mousew, ot kunum ole, kitton ole, gagragsak nasip kunum ole am dahmak nasip kunum ole Tiwur mor. Am na nagége nasip ot mouse qe sillah liapri ole qere ot mousar.” ²⁸ Géri Yesus danah qe kořewa oko anan, “Na meře anam. Na

qere seka ge, founmak owe Tiwur ole sansan dalas,” eko anan. ²⁹ Gam danah qe nug da mangu elle qeri Yesus koŕmoran. “Am oun ge da lial?” eko koŕmoran. ³⁰ Am Yesus amegwa anan, “Danah os Yerusalemri noko Yeriko atewew, yawsen danah ihwa oŕweksi féru balla nusig kunum úrdeksi keke nusig kunum kaŕdeksi, mouŕaweg ameg tariew niewew ateg. ³¹ Niewew ge, pris† danah os ih qe dimlamurko noko nug danah qe peko ge, ih séku leis wanko nanŕurko atan. ³² Qe sillah, Liwai† danah os ole qere noko peko, nug ole ih leis wanko nanŕurko atan. ³³ Gam Samaria danah os ih unari uŕiko danah qe nianwa doko qere peko ge, o duan. ³⁴ O dow ge, nug danah qe gumurko wanko isiwa góren am wain ole gogréw now isi witan. Malako ge, danah qe sumew donki nusigwa tew oko ſo lo oswa atko qewa meko guman. ³⁵ Kuagréw ge, qarég silwa aŕit ipko ſo lo gumak danah qe morko anan. ‘Na danah ene dahmoreppe da buliko uŕiko ge na qarég gane tourdip qe noh méril,’ eko anan.” ³⁶ Am Yesus ſo duak danah qe koŕmoran, “Danah kiam ene na dona ge danah are ge yawsen danah mouŕweg ole qe lia?” eko koŕmoran. ³⁷ Koŕmorew ge, nug koŕewa

oko anan, “Danah o dow kénuran ole qe.” Géri Yesus danah qe anoran, “Na ole atka qere ih se,” eko anoran.

Yesus Mata Maria Ole Pi-attig Atan

³⁸ Yesus bégur ole Yerusalem atlagri atessi kaw oswa waneg. Yesus kaw qewari as os wénih Mata qe lougwa atew, Mata felqoran. ³⁹ Nug mageg os wénih Maria, qe Naŕinah fégwa delle né marian qe duelle dian. ⁴⁰ Gam Mata ge ke bawrakri sik nou qan. Géri nug doko Yesusri anan, “Naŕinah, da magel ene minŕew kekuak dagé seina, qe na areg dona? Na anwe nug ole da kéníar,” eko anan. ⁴¹ Gam Naŕinah anoran, “O Mata, na keke kuŕumrinah ot sik qew ot nou me. ⁴² Gam keke usihri qe na kutuk. Qeri Maria nug keke kenanah kepaŕko se. Am ounté os nug keke kepré qe pi kaŕdew,” eko anoran.

11

Yesus Bégur Unuqorakri Ismaran

¹ Deŕ os Yesus awen oswa unuqoran. Sén nug unuqorko malwew ge, nug bega os anoran. “Naŕinah, Le Luarak danah Yon bégur unuqorakri ismaran sillah, ig ole ismig.” ² Géri Yesus anaran, “Sén ag unuqoressi ge, ere anes: ‘Ig Mémníig, na wéhnim gun ole karan sumnig. Na uŕika king

† 10:31 10:31 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

‡ 10:32 10:32 Pris kénurak danah am nug Liwai furúh

denna danahas gumardip.
³ Na ig deŕ dorog ke mig.
⁴ Ig ole oun nouni sige
 qe kusqektu dohut dounig
 katie qe sillah, hipunin
 isanig kusuqka mig. Am
 ig aw paŕwigwe qepiakwa
 tolahut.’’⁵ Am Jesus bégur
 dilag anan. ‘‘Olagwa usih os
 tuqan tugamag lia lougwa
 atko qaqrko koŕmurdig.
 ‘‘Lal, beret kiam os miŕdip
 olele te?’’⁶ Keŕdi da lial
 os weiko uŕiko loulwa dué.
 Gam da ke nug morakri ole
 kawa.’’⁷ Géri danah lo owa
 ge andig, ‘‘Na da aw kekuak
 miŕwen. Ihŕam íril maném,
 am da nir dahlar ole niak
 awenwa nitu. Da asko keke
 mirakri olele kawa.’’⁸ Da ag
 anarina. Nug lia qeri nug
 asko keke ospi morew. Gam
 nug pi faŕak koŕmurdig qeri
 nug asko keke qe murdig.
⁹ Qeri da ag amlagwa
 anina. Ag koŕmeweg, Tiwur
 ag mardig. Mariweg ge,
 nug ismardig. Ag ihŕam
 quouqou orweg, nug ihŕam
 matuldig.¹⁰ Qeri oun os
 Tiwur koŕmurdig ge, nug
 urig. Oun os maririg ge,
 nug ismurew perig. Am oun
 os ihŕam quouqou orew ge,
 nug ihŕam matulko murdig.
¹¹ Oun os nug nir memeg ge,
 nir kaké murdigri koŕmew
 ge, mat nou os murdig te?
¹² Am maru owah murdigri
 koŕmew ge, kappiép os oko
 murdig te?¹³ Qeri hipunin
 danah ag ole nir keke kena
 marlagri qe dueksi koutursi.
 Am Mem saw kappari danah

are koŕmési ge meŕenah
 Koulli Gun mew uŕirig,’’ eko
 anan.

Yesus Belsebul Ole

¹⁴ Deŕ os Yesus danah
 os koŕe kunum féruwa
 koulli nou qe sew koŕe
 kunum daré qe gerdan.
 Gerdew atew ge, danah qe
 né buliko mariew danahas
 peksi dorlag nan.¹⁵ Gam
 olagwa danah os ge aneg,
 ‘‘Nug koulli nou dilag kuri
 Belsebulri* gagragsakwa
 koulli nou gerare.’’¹⁶ Am
 olagwa danah la os Yesus mi-
 raket os sérigri koŕmoreg.
 Keŕdi ag nug meŕenah
 Tiwur dowari te uŕiyan qe
 pelagri koŕmoreg.¹⁷ Gam
 Yesus nug asilag dahmak
 qe doko ge, amlagwa anan.
 ‘‘Danah kaw usihwari ag
 kopatweg aŕit patew fan
 selag ge, geisah kaw qe paral
 mérig. Am danah os ag ateŕ
 usihwari ag kopatweg aŕit
 patew fan selag ge, geisah
 ateŕ qe kawa mérig.¹⁸ Am
 Satan leigur ole kopatweg
 aŕit patew fan selag ge,
 gagragsak nusig kawa mew
 ag paral melag. Ag ansi ge
 da Belsebulri gagragsakwa
 koulli nou gerarina, qeri da
 ere anina.¹⁹ Da Belsebulri
 gagragsakwa koulli nou
 gerarwi pe, asilgar danah
 ge oundi gagragsakwa koulli
 nou gerarsi? Qeri asilgar
 danah ih qewa ismigsi ge ag
 darmési.²⁰ Gam da meŕe
 Tiwurdi gagragsakwa koulli
 nou gerarwi pe, Tiwur dana-
 has nusgur gamlagwa king

* 11:15 11:15 Koulli nouri kuri am nug nou memeg Satan

delle gumardigri agrowa uřiyan.”²¹ Am Jesus né tonak os anaran. “Danah os gagragsak ole nug fan sakri keke bawarko loug kařiah wite ge, keke nusig kunum kena dasi.²² Gam danah gagragnah os beko fan seko érurko ge, fan sakri keke kunum gagrag qore qe urig. Am nug keke kunum urig qe danah la agop panirig.²³ Oun nug da lial kawa ge, nug dasil kegeř. Oun nug da pi kěhniřew sipsip qaglarřu ge, nug sipsip lamarew pihraursi,” eko anaran.

Koulli Nou Buliko Uřiye

²⁴ Jesus anaran, “Sén koulli nou danah os férūwari gérurweg doko atko ge, atu meiřakwa sik oko darigri awen mariko weiyē. Am nug awen os pi peko ge, ane. ‘Da lo minko uřiyn qewa buliko attil,’ eko ane.²⁵ Géri nug buliko atko danah qe owa lo qe kinkak ekařko bawarko koutorak pe.²⁶ Peko ge, nug atko am koulli nou la nug érdak nounah 7 qere diarew uřiyeksi qewa dasi. Géri danah qe tatam dian qe érurko ole nounah me,” eko anan.²⁷ Jesus né qe anewew, as os danahas ameg naři qe olagwa uřuko anoran, “As na mémnirko ouma mirelle begran ole qe nug o gamag ase.”²⁸ Gam Jesus anan, “Danah areg Tiwurdi né dueksi dimlamursi ge, ag olag gamag asak nařiwa dalag,” eko anan.

Yesus Mirakel Sew Pelag Aneg

²⁹ Sén danahas kuřum qaglessi omorweg ge, Yesus anaran, “Danahas geiri ag olagwa sak nouninah ambak. Ag da mirakel séwi pelagri kořmési. Gam da mirakel usih ospi séwi peweg. Ag profet Yona férūwa kowol nian qe sillah ih pelag.³⁰ Niniwe danahas kowol Yona dowā ban qe peksi ge, Tiwur nug mew atan qe ag dueg. Qe sillah danahas geiri ag ole Danah Bega qere peksi ge ag dolag.³¹ Dimba Tiwurdi uhřibak derwa kenariwari kuin sirko danahas geiri ole asekci dessi asilag sak nou qe ambo marko ismarew pelag. Keřdi kuin qe wan atko patakvari Solomonri duak kena qe dorigri uřiyan. Gam ag olagwa danah os Solomon érdak ge ewa de, am ag nusig né duak minsi.³² Sén Tiwurdi uhřibak derwa Niniwe danahas sireksi geiri danahas ole asekci dessi geiri danahas dilag sak nou qe ambo melag. Keřdi ag Yona né kuswew olag bulian. Gam gei ge danah os Yona érdak ge ewa de, am ag olag buliak minsi,” eko anaran.

Féřundi Kamsahlak

³³ Jesus anan, “Danah os lam kamutko pi lariew, am wawa pi tone. Kawa, nug karan eisew nie. Géri danah lo owa nuksi ge, lam aře qe pesi.³⁴ Na amen ge na féřundi lam sillah. Na amen kena dew

ge, férun kunum ole kamsahlakwa darig. Gam na amen nou ge, férun kunum ole gattuwa darig.³⁵ Qeri kamsahlak otwa de qe gattu tonewri na dahmeka koutor.³⁶ Qeri na férun kunum kamsahlakwa darig am gattu nagur ospi férunwa darig ole ge, férun kunum kamsahelle darig. Lam árko atko férunwa kamsahle qe sillah,” eko anan.

Yesus Farisi Am Úo Duak Danah Ole Alaran

³⁷ Yesus né mariko mal-wew ge, Farisi os nug lougwa atew ke lelasri anoran. Géri Yesus nug lougwa atko ninaqírkó dian.³⁸ Farisi qe Yesus eweg tatam pi isak ke lew peko ge, nug dorog nan.³⁹ Géri Nařinah anan, “Farisi, ag asilag kap am plet ole dimdim ih issi, gam ag olagwa ge ameg qak am kowol nounah ole ambak.⁴⁰ Ag né tapewnak danah! Tiwur féرنig ih te kawian? Am onig owa ole pi te san?⁴¹ Gam asilag kap am plet ole owa keŕ keŕ dassi qe o duak danah kehnaressi mares. Ag qere selag ge, Tiwur amegwa ag olag isak perig.⁴² Gam Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag danahas agop sak mangu ospi sési am Tiwurdi olag pi mouse. Ag qané, lombu am darari kes kowol kowol ge watiweg ameg 10 qere new ameg usih qe Tiwur mursi.

† 11:49 11:49 Tiwurdi né oko mariak danah
nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meŕ danah.

Gam ag qere séssi am ole Tiwurdi olag mouseewew am danahas agop sak mangu ses.⁴³ Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag binag mak lowa danah wenlag ole dilag diak awen qewa ih dalagri séssi am ag qaglak awenwa felqareppieg ih weilagri olag naři de.⁴⁴ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag matmat bala pi kehak qe sillah, danahas pi duak qařewa tapeksi weisi,” eko anaran.⁴⁵ Úo duak danah os anan, “Duak marak danah, na Farisi dilag né anna qe, na sewe ig ole úrnig ne.”⁴⁶ Qeri Yesus né noh meko anan, “Úo duak danah, ag ole dahmes! Ag kug os pelag. Ag Úo kug ole danahas qařlagwa méši, géri ag mawakri kug aqare. Gam ag mawakri kehnareksi ewlag ospi marsi.⁴⁷ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag alalgar profet qe aqareg am ag profet dilag matmatwa bala kehareksi bawarsi.⁴⁸ Kowol asilag qewa danah ismarsi ge, ag alalgar algu profet aqareg qe kowol kena seg essi ag matmatwa bala keharsi.⁴⁹ Qeri Tiwurdi duak kena qewa nug iřil anan, ‘Da profet† am aposel‡ ole anwi atlag. Ag os ge nouni sarlag am gurak marlag. Am la os ge ag aqarweg mouslag.’⁵⁰ Qeri kug algu wan digumakwa profet

‡ 11:49 11:49 Danah os Yesus

aquareppet uřiyew gei patak qe noh danahas geiri ag olag. ⁵¹ Algu Abel qakwari uřiyew pris Sakaraia ge Tiwurdi dor manko morakri qařew mourak am Tiwur Loug gamagwa ole qeg. Da meŕe anarina. Kug qe kunum noh qe danahas geiri ag olag. ⁵² Řo duak danah, ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag danahas Tiwur dowegeři dagareg. Am ag agégeři Tiwur duak mineksi ge danahas Tiwur dolagri seppeři ag dagareg,” eko anaran. ⁵³ Sén Jesus lo qe minko attig sew ge, Farisi am Řo duak danah ole uhřilag bew, kegeř moreksi diguméksi gurgur kořmoreg. ⁵⁴ Ag Jesus né nouni os anew dueksi ořalagri kařeorděw.

12

Né Darmak Kowolri Dahmes

¹ Sén qewa ih danahas kuřumnah 1,000 eřdak ag Jesus pelagri qagleksi agégeři nug tapeksi seppeři, Jesus bégur dilag tatam anan. “Ag Farisi danah dilag yis* qeri dahmeksi koutores. Yis qe darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak kowol. Qe sillah aw seweg. ² Ag keŕ keŕ larieksi tonak nie ge Tiwur sew ambo melag. Am keŕ lariakwa sési qe ole sew kunum pelag am dolag. ³ Qeri keŕ ag gattuwa lugmeksi agé marilag ge, dimba

kémunwa danahas kunum dolag. Am keŕ kutiptip kurugwa marisi ge, dimba tamniakwa mariew kunum dolag.”

Tiwur Ih Faŕdes

⁴ “Da leilar, ag anarina. Ag danah feŕlag qelag seweg qeri aw faŕarweg. Keŕdi ag dimba kité la os pi seweg. ⁵ Gam da ag oun farurlagri qe anwi dolag. Ag Tiwur ih faŕdes. Nug ge koulli kařwarew mouslagri am ole dimba touřarew kew pi qouse olewa nolagri gagragsak ole. Meřenah, da buliko anarina, ag Tiwur ih faŕdes. ⁶ Ag dossi, danah ag é reis anig tanig ole qarégi nagurnah usihwa irar mési. Gam Tiwur nug reis anig usih ospi doug katie. ⁷ Am meřenah Tiwur ag kurlag úrug kunum ge gane qe nug due. Qeri ag aw faŕweg. Am nug asilag o nie ge, é nounou kuřum dilag dahme qe eřdak.”

Yesusri Aw Uřlag New

⁸ “Da ag anarina. Oun os nug danahas amlagwa nug da dimlamřeri andig ge, Danah Bega Da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil eko andil. ⁹ Gam ounté os danahas amlagwa nug da dimiřew ge, da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil kawa eko andil. ¹⁰ Danah oun os pi duak Danah Begari nouni andig ge, Tiwur hipunin nusig kusuqrig.

* **12:1** 12:1 Yis ge palawa ole kawlieksi palawa manweg titré.

Gam oun os nug duelle Koulli Gun oko oko qurdig ge, Tiwur hipunin nusig qe ospi kusqew. ¹¹ Ag da dim-lamiísi qeri danah os ag órwareksi diareksi Yuda dilag binag mak lowa am kuri danah wagé wagé am danah kuakri wittak marak ole qe nolagwa atweg ge, keŕ né am areg anlagri aw dahmak kuŕum oweg. ¹² Keŕdi ag keŕ éksi anlagri ge sén qewa Koulli Gun ag ismardig,” eko anan.

Danah Kéhu Oleri Né Tonak

¹³ Danah usih os danahas ameg naři qe olagwa nug Yesus amegwa anan, “Duak marak danah, na da awal amegwa anwe nug keke i memnitdi ge wasárko dasil sillah qe miŕar.” ¹⁴ Gam Yesus né qe noh meko anan, “Lal, oun da asilas ken watiko mattildi kepŕák danah toqiŕan?” ¹⁵ Elle ge nug kunum amlagwa anan, “Ag dahnéksi koutores! Ag keke kunumdi aw amlag qew. Danah kénih naři ole ge, kénih qe sew nug kena ospi dew.” ¹⁶ Am Yesus nug né tonak usih os amlagwa anan, “Danah kéhu ole os dar seko ke kehew mou kuŕumnah nian. ¹⁷ Qewa ge, nug nugégé dahman, ‘Da ke ene oko mew diakri awen olele kawa. Qeri da aregnah séril?’ ¹⁸ Am nug anan, ‘Da ere séril. Geisah da ke makri lo kunum logŕarko am lo wagé wagé fuarko ge, ke kunum am keke dahlar kunum ole

gewa mardil. ¹⁹ Am da dagégé dasil ere andil, da ke am keke la kunum qe makaŕ kuŕum úrwildigri olele qaglin. Aria, da sam delle ke lelle am ke naři selle gamal asakwa daril.’ ²⁰ Gam Tiwur nug amegwa anan, ‘Na né tapewnak danah! Gei tuqan ewa na mousdip. Am keke kunum bawren de ene ge geisah oun memeg mérig?’ ²¹ Géri danah keke kuŕumnah wan ewari nugé nusig qagle ole qe dowá qere bérig, gam Tiwur nohwa ge nug keke kawa,’ eko anan.

*Wan Kénihri Dahmak
Narinah Aw Oweg*

²² Yesus bégur dilag anan, “Qeri da ag amlagwa anina. Ag wan enewa fou diakri aw dahmak kuŕum oweg. Ag ke lessi fou dalagri am feŕlag balari ole dahmak kuŕum aw oweg. ²³ Ag fou dasi qe ke eŕdak am ag feŕlag qe feŕlagri bala qe eŕdak. ²⁴ Ag kalog dilag dahmes. Ag ke pi kéhsí am ke uksi qagleksi louw pi mési, gam Tiwur ke mare. Tiwur é dahmare qe eŕdak ge ag dahmare. ²⁵ Ounté os olagwa dahmak kuŕum ow fou darigri sén deŕ usih yako terigri olele té? ²⁶ Géri ag keke nagur usih os sakri olele kawa ge, keŕdi ag dahmak kuŕumnah keke lari usi? ²⁷ Ag bala areg besi qe dahmores. Ag teret pi sési am lamen asilag pi sési. Gam da anarina. Bala qe asilag amnak ge king Solomon féru bala kenanaq qe eŕdak. ²⁸ Gisgaŕ nug gei

de am keréw ih danah ko-tárko kewba touréw árdig. Gisgár sam qe Tiwur nug bala mare. Qeri Tiwur ag gumardig qe gisgár gumare érdak gumardig. Ag dana-has olag mére mak kutuk ole! ²⁹ Qeri ag kér ke am le ole lelagri aw dahmak kúrum oweg. ³⁰ Wan ewa danah Tiwur pi dosi ole ag keke qeri marieksi sik aqare. Gam ag ge, Memlag Tiwur ag keke qeri olag nie qe nug ííl doko malwe. ³¹ Qeri ag Ti-wurdi Kingdom meweg an-qew dimlamurweg ge, nug keke qe ole mardig.”

Keke Kena Saw Kappari Qaglakri Kowol

³² “Ag da beglar kúrum kawa, gam ag aw faíweg. Ag Memlag Tiwur nug o gamag asakwa Kingdom nusig mardig. ³³ Ag keke asilgar daren marweg qarég uksi o duak danah mares. Qe ge saw kappa keke kena asilag qe qaglak darig. Am qarég yanakri sogot saw kappari ge oré ole kawa. Asilag keke kena qe ospi kawa mew qe darig, yawsen danah ospi yawsen oweg am dirú ospi seweg nou mew. ³⁴ Asilag keke kenanah arewa de qewa ih ag olag am dahmak asilag kunum ole qewa darig,” eko anan.

Naínah Urírigra Bawrena Da

³⁵ Yesus anaran, “Ag lamen asilag kutuk mappieksi tageksi am lam kamutweg árewew bawressi des. ³⁶ Ag

kuak nir dilag danah naři danah as wakri mallenwa úrírigri ameg méksi dasi qe sillah bawressi des. Géri sén nug úriko ihráam ququou orew ge, usihri ihráam nusig matleksi morlag. ³⁷ Kekuak nir are ag danah naři asilag úrírigri bawreksi us aw niweg ameg méksi deppeg buliko úriko piarew ge, ag olag gamag asdig. Da mére anarina. Nug nugégé lamen tagko sew ag daweg ke bawarko mardig. ³⁸ Nug tuqan tugamag té kuagaídigi maru gelleppet té úriko kuak nir ameg méksi deppeg piarew ge, ag olag gamag asdig. ³⁹ Am ag né dasil órwes: Lo memeg os yawsen danah nug lougwa úrírigri sén qe ííl duewew ge, yawsen danah qe loug ospi logaŕko owa now. ⁴⁰ Qe sillah, ag ole sansan bawressi des. Kerdi ag Danah Bega da kér sénwa buliko úrivil qe ag pi dosi,” eko anan.

Kekuak Nir Kenari Né Tonak

⁴¹ Yesus né qe anko malwew ge, Pita koŕmoran. “Naínah, na ig amnigwa ih te né tonak ene marina, kawa danahas kunum ole amlagwa te marina?” ⁴² Naínah koŕewa oko anan, “Oun ge kekuak nir kena duak kena ole qe danah naři nusig nug toqorew kuak nir la qe gumarelle ke marak sénwa ke wasaŕko mardig? ⁴³ Dimba danah naři nusig qe buliko úriko am kuak

nir qe kekuak mangu ih sewew perig ge, kuak nir qe nug o gamag asdig. ⁴⁴ Meñenah anarina, danah naři qe geisah sew kuak nir qe keke nusgur kunum ole gumardig. ⁴⁵ Gam kuak nir os ere dahmelo, ‘Danah naři dasil ofer̄ ospi buliko uřiyew,’ elle nug kuak nir am kuak as la qe digumeko mourwarko ke nari seko lelle am le gagrag qe leko gar qelo. ⁴⁶ Danah naři qe deř kuak nir qe pi dahmurdig ole qewa am sén os nug pi dorigwa uřiko kuak nir qere peko ge, nug kotrew new danah olag meře pi me dalag awen qewa touřew nurig. ⁴⁷ Kuak nir nug danah naři nusig keřdi o nie qe duelle pi bawarko dimlamdew pe, danah naři nusig sew nouninah qelag. ⁴⁸ Gam kuak nir nug danah naři nusig keřdi o nie qe pi duelle nouni sew pe, danah naři nusig naři pi qew. Tiwur danah are ag naři mare ge, ag naři morlag. Am danahas are ag keke naři gumlagri mare ge, nug ag naři bulieksi morlagri kořmardig.’

Yesus Dimlamdakwa Danahas Watilag

⁴⁹ “Da wan ewa kew méril uřiyin, am da ol se ge kew qe ířil digumeko ařan. ⁵⁰ Am da le lourak oswa nuril. Qeri da kug naři iwřewew atew sén qe durig. ⁵¹ Ag dahmési ge diak kena te darigri wan ewa uřiyin? Kawa. Da anarina, da danahas olagwa

koptak bérigrí uřiyin. ⁵² Gei digumak lo usihwa danahas tanig ole qe watieksi, kiam ge ařit dilas olag usih ospi dew am ařit ge kiam qe dilag olas usih ospi dew. ⁵³ Ag watieksi memeg nug nag ole olas usih ospi dew am nag nug memeg ole olas usih ospi dew. Anig ge ařeg ole olas usih ospi dew am ařeg nug anig ole olas usih ospi dew. Am anig nug aswa ole olas usih ospi dew am aswa nug anig ole olas usih ospi dew,” eko anan.

Sén Peksi Olag Mourar!

⁵⁴ Yesus danahas kuřum amlagwa anan, “Ag fur kem nuakwa qaglew peksi ge, ofer̄ ole ansi. ‘Gu nérigrise.’ Am qe meře, gu ne. ⁵⁵ Am sén ag ulas kenariwa yalew ge, ag ansi. ‘Geisah kem gagařdig.’ Am qe meře kem gagré. ⁵⁶ Ag darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag wanwa am saw karan sén kitřu peko anakri ge dosi koutursi. Gam keřdi ag gei sén ewa keř keř beko ate qe peksi digu olag ospi moure? ⁵⁷ Keřdi ag agége kowol mangu ih sakri ospi kepřeksi dimlamursi? ⁵⁸ Na danah os na kitéri yagoř mirew pe, kugri né kepřak lowa pi wanak ih umuwa né qe bawreksa olas usih melasri mena pe. Kawa ge, nug na kepřak danah dowa wirko wanew ſo danah ewlagwa meirew kalabuswa yanirlag. ⁵⁹ Da na anirina.

Na kug noh qarég makri anak qe kunum mewe atew am nagurnah ospi meka malarip ge, na kalabuswari dimdim ospi dowen,” eko anan.

13

*Danah Os O Pi Bulirig Ge,
Paral Mérig*

¹ Danah os Yesus ole sén qewa dessi Yesus anoreg. Galili danah os doí manko Tiwur morak qe seppeg, Pailot anew aqarweg mousweg karlag noko dorí karag qe ole kawlian. ² Yesus anan, “Ag dosi ge, Galili danah mouseg ole qe hipunin asilag ge Galili danah la kunum dilag hipunin qe érdak nouninah, qeri te ag kug qe og? ³ Kawa! Da ag anarina, ag olag pi buliew pe, ag ole qere ih paral melag. ⁴ Am danah 18 qere Siloam lo welah naři karan uwa qiko aquarew mouseg qe, ag dosi ge, ag qe Yerusalem danahas la érareksi hipunin nouninah te seg? ⁵ Kawanah! Da anarina, ag olag buliar. Kawa ge, ag ole qere ih paral melag,” eko anan.

Gúraw Mou Pi Nieri Né Tonak

⁶ Am Yesus né tonak ene amlagwa marijan. “Danah os wain dar nusig owa gúraw ker os kehew dian. Géri dimba ge, gúraw qe mou niew perigri atan, gam mou usihnah ospi niew pian. ⁷ Géri nug dar gumak danah nusig qe anoran, ‘Da makaár

kiam qere gúraw ene mou niew perildi sén kurúm uíré, gam mou usih ospi niew pégin. Qeri na kowe qiar. Kerdi nug awen oko delle wan kirag pi malwew.’ ⁸ Gam dar gumak danah qe kořewa oko anan, ‘Danah naři, minwe makaár usih la os ole dew. Am da diguwa wan kapatko mol morelle am kinkak ole diguwa méril. ⁹ Makaár os uwa mou niew pe, qe kena. Gam mou ospi niew pe, kuwi qirig,’ ” eko anan.

Yesus Sabatwa As Os Sew Waře Pasaoran

¹⁰ Sabat dérwa Yesus Yuda dilag binag mak lowa danahas Tiwurdi Néri duak maran. ¹¹ Am as os qewa dian ge koulli nou sew nug makaár 18 qere gumi tupiak, géri nug gumi mangu morakri olele kawa daré. ¹² Sén Yesus as qe peko ge, uřwurew dow anoran, “As, da waře nasip séwi pasaoré.” ¹³ Yesus qere anelle eweg as qe gumiwa mew, usihri asko mangu delle Tiwur binag suman. ¹⁴ Yesus Sabatwa as qe sew kena man, qeri kuri danah Yuda dilag binag mak lori qe Yesusri uhřibew danahas dilag anan, “Ag kekuak dér la qewa ge uřiyeksi anweg waře asilag sew pasaorar, gam Sabat dérwa uřiyeksi ge ag aw anweg waře asilag sew pasaorew,” eko anan. ¹⁵ Géri Nařinah kuri danah qe anoran, “Ag darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag Sabat

deŕwa makau am donki ole asilgar le marlagri pi te kusqareksi diareksi atsi? ¹⁶ Qeri as Abraham fúruh ene Satan waŕewa dagorew makaŕ 18 qere dian. Nug Sabatwa kusqak murdil ge nouri te?” ¹⁷ Sén Yesus qere anew ge, danah nug keger moreg qe ag uŕlag nan. Gam danahas ge nug kuak kunum kenanah san qeri olag gamag asan.

Mastet Égri Né Tonak

¹⁸ Géri Yesus anaran, “Tiwurdi Kingdom ge kité sillah? Da qe kité sillah eko andil? ¹⁹ Qe ker os wénih mastet ég sillah qe danah os oko dar nusigwa kehan. Ker qe beko naři mew ewegwa é kuŕum uŕiyeksi sik uksi dasi,” eko anan. ²⁰ Am nug buliko anaran, “Da Tiwurdi Kingdom ge kité sillahnah eko andil? ²¹ Qe yis sillah. As os yis oko palawa nařiwa gogrew now kawlian. Yis qe sew palawa titíko naři me qe sillah,” eko anan.

Ihŕam Nagurdi Né Tonak

²² Yesus Yerusalem attigri atelle taun am kaw éraran ole qe danahas doulag patelle atan. ²³ Danah os koŕmoran, “Nařinah, danah usih usih te founmak uksi sansan dalag?” Qere anew ge, Yesus anaran. ²⁴ “Ag ihŕam nagur qewa nolagri gagrag mes. Da anarina, danahas kuŕum ihŕam qewa nolagri selag, gam ospi noweg. ²⁵ Sén lo memeg asko ihŕam manew ge, ag

dimdim aseksi dessi ihŕam quouqou oressi anlag, ‘Danah naři, ihŕam matulwe ig ole not,’ éksi anlag. Gam nug koŕlagwa oko andig, ‘Da ag pi duarina am ag arewari uŕiyéw.’ ²⁶ Qere anew ge, ag anlag, ‘Ig na ole ke am le ole let am na ig kawnigwa dounig paten ole qe,’ éksi anlag. ²⁷ Gam nug koŕlagwa oko andig, ‘Da ag pi duarina am ag arewari uŕiyéw. Ag kunum kowol nou sak danah, ag uwa wanes! ²⁸ Sén qewa ge Abraham, Aisak, Yakop am profet kunum saw kappa deppeg piarlag. Gam ag ge minarak dimdim dessi, qeri olag nou mew kuanessi élag garmessi dalag. ²⁹ Geisah danahas kem bakwari, kem nuakwari, kenariwari am nanettiwari am wan atu kunumbari ole uŕiyeksi awen asilag uksi saw kappa mallen naři qewa dalag. ³⁰ Meŕenah, danahas gei ag wenlag kawa dasi ge Tiwurdi Kingdom owa ag wenlag ole dalag. Am danahas gei ag wenlag ole dasi ge ag wenlag kawa dalag,’ eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

³¹ Sén qewa ih Farisi os duksi Yesusri aneg, “Na awen ene minka awen oswa eit, keŕdi king Herod Antipas na iwirdigri se.” ³² Géri nug koŕlagwa oko anan, “Ag ateksi qé déguŕ qe ere anores, ‘Da gei keŕew ole am atak ge danahas

ferílagwa koulli nou gérdil am waré danah séwi waré pasaorlag. Am sén dasil úriyew ge kekuak dasil malaril.’³³ Areg darig ge da gei, keréw, am érul attil. Keídi Tiwurdi profet ge Yerusalem ih aqarweg moussi!³⁴ O Yerusalem, Yerusalem! Ag ih Tiwurdi profet agrowa úriyeg ge, qar tourég am aqarweg mouseg. Sén kurum da maru anig nagur sougwa qaglarko tonare qe sillah, nir asilgar qaglardil sein, gam ag mineg.³⁵ Ag qere dues! Gei Tiwur ag minarko loulag dimurdig. Da ag amlagwa anina. Ag da buliekxi ospi peírweg atew sén úriyew ag ere anlag, ‘Ig Nařinah Tiwur wénihwa Danah úririg qe binag ménig,’ éksi anlag,’ eko Yesus anan.

14

Yesus Sabat Deŕwa Waŕe Danah Os Sew Kena Man

¹ Sabat deŕ oswa Yesus Farisi dilag naři os lougwa ke lakri atan. Atew ag nug karéoreksi koutoreg. ² Qewa ge, nug nohwa aminko danah os waŕe féru titráarak ole qe dewew pian. ³ Yesus Farisi am Úo duak danah ole koŕmaran. “Sabatwa waŕe danah sew kena mak ge Úo dimlamdak te?” ⁴ Gam ag né kawa deg. Géri Yesus danah qe órako sew kena mew ge anorew atan. ⁵ Atewew ge, Yesus koŕmaran, “Ag eneri olagwa usih os nag te kawa makau nusig te os

Sabat deŕwa moŕ órewa tolako now pe, ag ofer pi te bérueg bew?”⁶ Am ag né ospi aneg.

Mallen Memeg Am Úo Danah Ole Dilag Né

⁷ Sén Yesus danah mallenwa ke lakri úrieg qe danah wenlag ole dilag awen qewa dalagri seweg peko ge, né tonak ene anaran. ⁸ “Sén danah os ag nug wakri mallenwa atakri anew ateksi ge, ag danah wenlag ole dilag awen qewa aw daweg. Keídi danah os wénih naři ole na erdak úrwurweg úririg ge na pi dona. ⁹ Qere dew ge, mallen memeg a ařié úrwattig ole qe doko anirdig. ‘Na danah ene awen mor,’ eko anew úran newew atka danah wenlag kawa dasiwa darip. ¹⁰ Gam sén na anew atka ge, awen danah wenlag kawa dasi qewa deppe, mallen memeg doko anirdig, ‘Lal, na aska atka awen kena danah wenlag ole dasiwa da,’ eko anirdig. Qe ge danah mallen qewa úrilag ole leipar qe nolagwa na wénim sumdig. ¹¹ Danah oun os nug nugégé wénih sumdig ge, Tiwur danah qe wénih qew nérig. Am danah oun os nug nugégé wénih pi sumdig ge, Tiwur nug wénih karan sumdig.” ¹² Géri Yesus mallen memeg qe amegwa anan, “Sén na ke naři os seká ge, na leipar, awnar kampar ole, nasipwari am leipar kehlag ole na mourirak dasi qe aw úwarwen. Na qere

sérip ge, ag ke séksi noh méksi na úrwirlag. ¹³ Gam na ke naří seka ge, o duak danah, danah ewlag félag nou ole am amlag gařu ole qe úrwarwe ates. ¹⁴ Qere sérip ge, ag noh makri olele kawa. Gam sén danahas mangunah ag Tiwur nohwa sirlag ge, Tiwur na noh mirko wittak mirdig,” eko anan.

Mallen Nařiri Né Tonak

¹⁵ Danah os ke lelle Yesusri né qe doko ge anan, “Danah os mallen naří Tiwurdi kingdom owa ke lérig ge, nug Tiwur wittak kena morew o gamag asdig.”

¹⁶ Yesus né qe noh meko anan, “Danah os mallen naří orwelle danah kuřum úrwaran. ¹⁷ Sén keke kunum bawarko malako ge kekuak nir anew atko danah úrwaran qe anaran, ‘Keke kunum bawrakra doweg atet,’ eko anaran. ¹⁸ Danah úrwaran ole qe kunum ole ag kekuak la ole, géri ospi atweg éksi aneg. Danah anqak qe anan, ‘Da wan fou os daren mein, géri minwe da atko wan qe kitalko peril,’ eko anan.

¹⁹ Os ge nug anan. ‘Da tuménah makau 10 qere daren marin. Géri ag areg kekolag qe seweg peril qeri da ospi attil,’ eko anan. ²⁰ Am la os ge anan, ‘Da tuménah as win, géri ospi attil,’ eko anan.

²¹ Kekuak nir qe buliko atko lo memeg qe amegwa

anan. Anew ge, lo memeg qe uhřibew kuak nir nusigri anan, ‘Oferňah atka taunwa ih naří am nounu olewa o duak danah, ewlag félag nou ole am amlag gařu ole qe diarka úři,’ eko anan. ²² Kekuak nir qe qere seko ge anan, ‘Danah naří, na aniřam sillah sém, gam lo ospi ambé.’ ²³ Géri mallen memeg kekuak nir nusigri anan. ‘Na atka taun dimdim ih nařiwa am nounuwa ole keigarwe úřiweg da loul ambar. ²⁴ Da anarina, da danah tatam úrwarwi mineg ole qe kunum mallen dasilwa ke nagurnah ospi leweg,’ eko anan,” Yesus qere anaran.

Yesus Dimlamdakri Kug

²⁵ Danahas ameg naří Yesus dimlamdeppig, nug buliko danahas qe anaran.

²⁶ “Oun os dagrowa durigri dew pe, nug dasil o naří mousar. Am nug memegri am anigri, wawri, nir nusgur dilag, awgur kamgur dilag, am kéwingur dilag am nugégé nusig o naří niew pe, nug da begal diakri olele kawa. ²⁷ Am oon os nug nugégé nusig ker mawanak ospi mouko am da pi dimlamírko pe, nug da begal diakri olele kawa”.

²⁸ Am ag olagwa danah usih os lo welah am karan os furigri ge, nug dako qarég gane tourko lo fuko malarigri qe dahmeko peko am digumérig. ²⁹ Keřdi nug

* **14:27** 14:27 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

digumeko lo lagko am pi malarig ge, danah kunum lo qe peksi siwegkoleksi ere anlag. ³⁰ ‘Danah ene lo digumeko fuan gam nug malwakri olele kawa,’ éksi anorlag. ³¹ Am king os 10,000 fan danah ih ole nug king os 20,000 fan danah ole fan selasri ge, nug lia qe éfurdigri ge delle dahmeko koutorko peko digumeko fan sérig. ³² Nug olele kawa dew pe, king os qe lawař dewew danah os anarew ker íhwa olas usih melasri kórmorlagri atlag. ³³ Am ih qewa, ag oun os nug ker keř nusig qe kunum pi dimorko pe, nug da begal diakri olele kawa.”

Sol Mumda Kawa

³⁴ “Sol ge keke kena, gam nug mumda kawa mew ge, areg seweg am buliko mumda ole darig? Kawa. ³⁵ Sol mumda ole kawa qe nug ker os diguwa wanwa meko ker ke morakri kawa, nug kekuak ole kawa. Qeri sol qe tourweg ate. Oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar,” eko Jesus anaran.

15

Sipsip Lariakri Né Tonak

¹ Deř os takis wak danah am hipunin danahas ole qe ag Jesus né mariew dolagri uriyeksi qagleg. ² Gam Farisi am Mosesri Ío duak danah ole né né marieksi aneg, “Danah ene hipunin danah

ole liam pateksi ařié ke lési.” ³ Géri Jesus né tonak ene anaran. ⁴ “Ag olagwa danah os nug sipsip 100 qere ole darig am sipsip usih os lariew ge, nug areg sérig? Nug 99 qe minarew awen gisgař olewa deppeg am nug atko sipsip usih larie qe pi te mariko pew? ⁵ Am sén nug peko ge, o gamag asew sipsip qe sumko guqawa meko mouko louw ate. ⁶ Atko ge, nug leigur am nusigwari qe ole úrwarew uriyeksi qagulweg anare. ‘Ig onig gamag asar. Kerdi da sipsip dasil usih larian qe peko buliko wém.’ ⁷ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, saw kappa ole olag gamag asak nařinah nie am danah mangu 99 olag buliakri olele kawa qe dilag olag gamag ase qe érdak.”

Qarég Lariakri Né Tonak

⁸ “Qe sillah, as os qarég silwa* ¹⁰ qere ole am usih os lariew pe, nug areg sérig? Nug lam kamutko louw kinkak ekřelle yamorko mariko mariko peko urig. ⁹ Am sén nug peko oko ge, leigur am nusigwari qe ole úrwarew uríweg anare. ‘Ag da ole onig gamag asar, kerdi qarég silwa dasil larian qe peko buliko wém.’ ¹⁰ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, Tiwurdi doup qe ag ole olag gamag ase,” eko anan.

* 15:8 15:8 Silwa qarég ene drakma. Qe deř usihri kekuak noh.

Nir Geír Memeg Munurko Atanri Né Tonak

¹¹ Yesus né ene buliko anaran, “Danah os békuú arít ole daré. ¹² Géri nag dimbari ge memegri anan, ‘Mem, na keke wasaárka dasil sillah qe miír.’ Géri memeg keke kunum nakúr dilas wasaárko matan. ¹³ Wagam ole kawa, nag dimbari qe keke nusig kunum qaglew daren meg. Meweg qarég oko oŕwelle atu os una qewa atan. Atko qewa delle ge, nug o mourakwa ih nouwa qarég sew kawa man. ¹⁴ Kawa mew dimba ge, atu qewa laké naři nian. Niew ge, nug digumeko qagrakwa dian. ¹⁵ Géri nug atu qewari danah os dowá kekurigri atew ge, danah qe sew atko awen qewa fo nusig ke marelle gumardé. ¹⁶ Nug laké qew fo tounam gone mardé ole qe lérigri o naři daré, gam ounté kité ospi mordé. ¹⁷ Sén dahmak kena nugrowa uřiyew ge, nug nugége anan, ‘Da memri kekuak nir ge ag ke olele, gam da ge ewa lakéri mousdil seina. ¹⁸ Da mem dowá buliko atko andil, “Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. ¹⁹ Da na nam eka aniŕdipri olele kawa, gam sewe da kekuak nir nasip de,” eko andil, eko anan. ²⁰ Géri nug asko buliko memeg dowá atan. Gam nug ih una uřiyewew memeg peko nusig o dow guko atko qagru oŕako gammurko kis moran. ²¹ Géri nag

memegri anan, ‘Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. Da na nam diakri olele kawa.’ ²² Gam memeg kekuak nir nusgur dilag anan, ‘Ag ofer féru bala kenanah qe uksi méksi mores. Eweg dorohwa ring oŕaweg now am fég gaŕa méksi mores. ²³ Am makau yu titráknah qe qéksi ke naři seweg lettú onig gamag asar. ²⁴ Keŕdi ig da nal ene mousko malwan qere dahmet, gam buliko uřiyé. Nug larian, gam buliko peko wém.’ Géri ag olag gamag asakwa ke naři qe leg. ²⁵ Sén qe, nag digam nug dara dian. Nug uřiko lo mourko dolle ge, kasi seppeg uttulag duan. ²⁶ Géri nug kekuak nir os uřwurew wanew ge, koŕmoran, ‘Uni keŕ sessi sési?’ ²⁷ Kekuak nir qe anan, ‘Na kamap ge buliko uřiyé. Am na memen makau yu titráknah qe qew ke naři sam. Keŕdi nug nag larian qe gurak ospi wan kena ih buliko uřiyew o gamag asew sé,’ eko anan. ²⁸ Gam awag ge uhřibew lo owa nuak minan. Géri memeg dimdim wanko lo owa nurigri sinanah koŕmoran. ²⁹ Gam nug memegri anan, ‘Na pe! Da makař kuřum nasip kekuak sam sein am né nasip ospi tappi nan. Gam qeri na meme yu usih ospi miřwe da leilar ole ke nag ospi séktu let. ³⁰ Sén na nam ene qarég nasip naři oko atko o mourakwa ih nouwa am ihwari as

ferlagwa sew kawa mew, am buliko louw uriyew ge, na makau yu titraknah qeka móram,’ eko anan. ³¹ Géri memeg anan, ‘Danal, na sansan da ole daŕu. Am keke dasil kunum qe nasip. ³² Gam ig ke lettu onig gamag asé, keŕdi na kamap ene mousan gam fouman. Nug larian gam buliko kappa uriyew ge, ig buliektu piám,’ eko anan,” Jesus qere anaran.

16

Kekuak Gumak Danah Duak Kena Ole

¹ Jesus bégur anaran, “Sén os danah kéhu oleri kuak nir dilag anqak danah keke nusig kunum gumardé ole qe daré. Deŕ os danah os atko danah kéhu ole qe amegwa kekuak nir nusgur dilag anqak danah qe qarég nusig sew kawa meré qeri anoran. ² Géri nug uŕwurew now koŕmoran, ‘Danah nasip marisi qe meré te? Keŕdi na kuak qewari malwirdil, na qarég areg gumen qe kunum ole yaka miŕ,’ eko anan. ³ Géri kekuak gumak danah qe nugégé anan, ‘Danah naŕi da gumré ge kuakwari géřildig, géri da aregnah séril? Da dar kekuakri gagragsak ole kawa am da nuqak uŕal ne. ⁴ Sén da kekuak ewari malwiŕew ge, aregnah séwi danahas wiŕweg loulagwa danigri ge da duina,’ eko anan. ⁵ Géri nug né mew danah naŕi nusig qeri qarég

noh makri danah qe usih usih uriyeg. Anuqko uriyian qe koŕmoran, ‘Na keke gane bulika noh meka danah naŕi dasil murdip?’ ⁶ Danah qe né noh meko anan, ‘Oliw góren siné 100 qere.’ Kuak gumak danah anoran, ‘Na pepa bulika noh makri ene oka ofer qere daka siné 50 ih qere ya,’ eko anoran. ⁷ Qe dimba am danah os dow koŕmoran, ‘Am na ge keke gane noh mérip?’ Danah qe koŕmak noh meko anan, ‘Reis bek 100 qere.’ Kuak gumak danah anoran, ‘Pepa bulika noh makri nasip enan da oka 80 bek ih qere ya.’ ⁸ Qeri danah naŕi qe kekuak gumak danah kena kawa qeri ‘Kena sam. Na duak kena ole,’ eko anoran. Keŕdi danah wan ewari ag keke gumarakri duak qe ag dosi koutursi, danah kam-sahlak owari dilag duak qe éfarak. ⁹ Da amlagwa anina. Keke wan ewariwa ag leilgar kehnares, geisah keke qe ole diakri sén olele morew, Tiwur ag sumarew saw kappa awen ole dalag. ¹⁰ Oun os nug keke nagur pesorko gumdig ge, nug keke naŕi ole pesorko gumdig. Am oun os nug keke nagur nouni gumdig ge, nug keke naŕi qe ole nouni gumdig. ¹¹ Géri wan kéhu nouni gu-marlag ge, oun nug saw kaw kéhu merénah qe gumlagri mardig? ¹² Am ag danah osri keke nouni gumarlag ge, oun nug keke asilagnah qe mardig? Kawa. ¹³ Kekuak

nir os danah naří ařit dilas sén usihwa kekuakri olele kawa. Nug os ge dimorelle am osri ih o nirig. Nug os ge dimlamdelle am os ge mindig. Qe sillah ag Tiwur méřiwanessi am keke wan ewari ole méřiwanakri olele kawa,” eko anan. ¹⁴ Qere anew ge, Farisi qarégri olag niré ole qe dueksi Yesusri né siwkolessi aneg. ¹⁵ Né siwkolessi anweg ge, nug anaran. “Ag ansi, ‘Danah amlagwa ig mangunah,’ gam Tiwur ge ag olag pe am due. Danah ag keř kekeri olag naří nie ole ge, Tiwur amegwa keke qe nouninah.”

Jesus Né Ene Ole Marian

¹⁶ “Mosesri Řo am profet dilag né kusweppel uriyew Yonwa patan. Qe dimba ge, Tiwurdi Kingdomri né kena qeri kusweppel uriyew. Am danahas kunum qewa nolagri kekuak naří sési. ¹⁷ Wan saw ole ge kawa mérigrí kug kawa, gam Tiwurdi Řo Yak ge nagurnah ospi kawa mew. ¹⁸ Danah oun os waw munurko am as la urig ge, nug doř dilag kowol qe sérig. Am danah os as gému mundak urig qe ole nug doř dilag kowol qe sérig,” eko anan.

Danah Kéhu Ole Am Lasarus Ole

¹⁹ Jesus né marielle am né ene ole anaran. “Danah os kéhu ole am nug féru bala kena kenannah meré. Nug deř dorog keke kunum olele daré. ²⁰ Nusig kař ihřamba ge o duak danah os wénih

Lasarus qe niré. Lasarus nug féru kunum isi olele morak. ²¹ Am nug danah kéhu ole qe lougwari ke le minak biřa os lelemba daré. Am o duak danah ge qé isi meřweppel daré. ²² Sén dow o duak danah Lasarus mousew, Tiwurdi doup maweksi ateksi awen kena Abraham dianwa Abraham wařutqorweg des. Danah kéhu ole qe ole mousew suhmeg. ²³ Nug kew pi qouse olewa gurak nařinah olle delle amnew tew ge, Abraham unanah uwa pian. Lasarus ole wařutqorak dewew pian. ²⁴ Géri nug Abraham uřwuran, ‘Mem Abraham, da nuqrina. Na dasil ot dow Lasarus anwe eweg gurí noh lewa meko lémrul oug mérigrí mar. Keřdi da kew ewa gurak nařinah wina,’ eko anan. ²⁵ Gam Abraham noh meko anan, ‘Nir dasil, na dahmor. Na wanwa keke kena ot nian ole qe kunum on, gam Lasarus ge keke nou qe diaran. Gam gei ge nug gamag asewew ewa de am na ge gurakwa dana. ²⁶ Am ole, ig gammigwa kuhař nařinah nie, géri oun ewari agrowa wanakri olele kawa am qewari ole igrowa ewa matařko duakri olele kawa.’ ²⁷ Danah kéhu ole ge Abrahamri anan. ‘Da nuqrina, mem! Lasarus anwe da memel lougwa atar. ²⁸ Keřdi da awlar kamlar tanig ole ena dasi. Nug gagrag anarew da gurak duina awen enewa

ag aw uřiweg,’ eko anan.
 29 Abraham noh meko anan, ‘Mosesri Řo am profet dilag né yak nie, géri minwe ag qe dues.’ 30 Géri nug anan, ‘Kawa, mem Abraham. Qe olele kawa. Danah os mousko am buliko asko atko amlagwa andig qe ih ge, ag dueksi olag bulirig.’ 31 Abraham nug anoran, ‘Ag Moses am profet ole dilag né dueksi pi dimlamurlag ge, danah mousko am sirkō anarew qe ole ospi dueksi dimlamurweg,’ ” eko Yesus anan.

17

Yesus Hipuninri Anan

1 Yesus bégur anaran, “Sak o kowol seweg danahas hipuninwa tolalagri qe uřilag, gam danah qe sérig ole ge nug kug os perig. 2 Danah qe sew nir nagur ene os hipunin sew pe, nug fagwa qar naři eiseksi tourweg iwba nurig olelenah. 3 Qeri dahméksi koutores. Na liap nagrowa hipunin sew pe, gařa morwe buliko aw sew. Am nug o buliew kowol qe minko dimorew ge, hipunin noh nusig kusuqka dowe dout katiar. 4 Am nug deř usihwa nagrowa hipunin seko 7 qere patko am buliko sén 7 qere patak uřiko ‘Kowol qe nouni sém,’ elle o buliew pe, hipunin nusig kusuqka dowe dout katiar,” eko anaran.

O Meře Mak

5 Aposel* Nařinah anoreg, “Na sewe ig nasip onig meře mak naři mar.” 6 Nug noh meko anaran, “Ag olag meře mak nagurnah kapis ég sillah darig ge, ag ker naři gíram eneri anlag, ‘Na siřka atka iwba diřin noka be,’ éksi anweg nug dimlamurko cere sérig.”

Kuak Nirdi Kowol

7 “Né os anwi dolag. Ag olagwa usih os nug kuak nir nusig wan kopattig am sipsip gumardig. Sén nug kuak awenwari uřiyew ge, danah naři nusig ‘Na ere daka ke le,’ eko anurdig te?

8 Kawa. Nug ere andig, ‘Na le loka bawarka ke dasil se. Na amel meka deppe da ke lewi tatam, am na ke le.’

9 Kuak nir nusig né dimlamurko keke kunum sérig, qeri danah naři nusig ‘Kena sam,’ eko ospi anew. 10 Géri ag ole Tiwur keř sakri ane qe kunum séksi malweksi ge, ag anes, ‘Ig kuak nir nasip sam. Ig kekuak migak qe sam,’ éksi anes,” eko anaran.

Yesus Lepra Danah 10 Qere Sew Pasaoreg

11 Sén Yesus Yerusalem attigri atelle Samaria atu uřiko patak qe dimlamurko atan. 12 Nug atko kaw oswa nowew, danah 10 qere leprasi ole peksi unaka pi waneg lawař deg. 13 Dessim ge, ag uřweksi anoreg. “O danah naři, Yesus! Na isanig

* 17:5 17:5 Danah os Yesus nugége toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

ot duar!" ¹⁴ Sén nug piarko ge anaran, "Ag ateksi feílag pris† ismares." Ag atessi ge, ihwa feílag pasaorew peg. ¹⁵ Danah 10 qe kunum feílagwa leprasi pasaorew peg. Gam danah usih os sén féru pasaorew peko ge, fag nařiwa qalko Tiwur binag sumelle buliko úriyan. ¹⁶ Nug atko Yesus nohwa ole fégwa gatewa yako duk noko "Kenanah sam," eko anoran. Am nug ge Samaria danah. ¹⁷ Yesus kořman, "Danah 10 qere séwi feílag pasaoré. Am danah 9 qere ge arewa dasi?" ¹⁸ Aregri úriyak danah usih ene ih Tiwur binag mérigrí buliko úriyé?" ¹⁹ Qere anelle Samariarer qeri anan, "Aska eit, na ot mére mak qewa Tiwur férún sew pasaoré," eko anoran.

Danah Bega Buliko Úriyewew Sén Areg Darig

²⁰ Deř os Farisi danah Yesus kořmoreg. "Ganeh Tiwur king beko danahas nusgur gumardig?" Yesus noh meko anaran, "Tiwurdi Kingdom digumeko béríg ge ag amlagwa peppeg pi bew. ²¹ Danahas 'Enan de,' am 'Unan de,' éksi ospi anweg. Kerđi Tiwurdi Kingdom íril úriyan danahas gamlagwa de," eko anan. ²² Yesus bégur dilag anan, "Sén qe úririg qewa ag da Danah Bega deř usih os peílagri selag, gam ag ospi peíweg.

²³ Danah anarlag, 'Mesaia‡ nug unan de,' am 'Nug enan de,' éksi anlag. Gam ag aw gueksi dimlamareksi atweg. ²⁴ Keřdi Danah Bega da uřirildi deřwa saw karan ampiř oko atu kunum olele more qe sillah peksi ge dolag. ²⁵ Gam tatam ge, da gurak naři uril am geiri danahas dimiřlag. ²⁶ Nuari sénwa danahas kowol nou seréw qe sillah Danah Begari úriyak sénwa ole qere ih selag. ²⁷ Danahas ke leg, le leg, danahas nug oppeg atew atew ole Nua kuh nařinah qe owa nuan. Sén qewa gu naři neko le kue naři bew paral meg. ²⁸ Qe sillah Lotri sénwa ole qere seréw. Danahas ke lessi, le lessi, keke darendi maressi, keke fou daren maressi, ke keharnessi am lo fuaressi daréw. ²⁹ Gam Lot Sodom minko atewew sén qewa ge, Tiwur sew kew am qar ářelle saw karandi gu sillah neko ářarew kunum ole paral meg. ³⁰ Qe sillah danahas pi bawrak deppeg deř qewa Danah Bega kamsahlak gun olewa úririg. ³¹ Deř qewa danah os loug dimdim darig ge, lo owa keke nusgur diardigri pi now. Qe sillah danah os dara darig ge, lougwa keke diardigri buliko ospi atew. ³² Keř ihwa Lot waw paral man qe dahmores. ³³ Oun os nug nugégé kowol kunum nusig dimlamurko ge, founak sansan

† 17:14 17:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

‡ 17:23 17:23 Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

diakri ospi ow. Gam oun os kowol kunum nusig dimorko da dimlamréelle mousdig ge founmak sansan diakri urig. ³⁴ Da anarina. Danah Bega úririg sén qewa danah ařit os tuqan ařié nieppes ge, os ge olle am os ge munurdig. ³⁵ As ařit os ařié ke sagressa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.” ³⁶ (Danah ařit os ařié dar usihwa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.) ³⁷ Yesus né mariko malwew, ag koŕmoreg. “Nařinah, qe arewanah bérig?” Nug koŕmak noh meko anaran. “Awen arewa dor’ mousak os niewew ge, tum qewa qagulsi. Qe sillah, da lugmak ospi úriwin ag dueppeg úriril,” eko anaran.

18

*As Qehŕas Am Né Kepŕak
Danah Ole Dilas Né Tonak*

¹ Am Yesus nug Bégur 12 unuqorak pi minweg sansan unuqorlagri né tonak ene amlagwa anan. ² Nug anan, “Né kepŕak danah os taun oswa daré. Nug Tiwur pi farúrdé am danah dilag ole pi dahmeré. ³ Am as qehŕas os taun qewa daré. Nug bulibuli né kepŕak danah qe dowá atko nuqurko andé. ‘Kegeŕ dasil nouni síran. Qeri na da dimulwa daka né dasil kepaŕ,’ eko anan. ⁴ Sén welah né kepŕak danah qe kité ospi san, gam dimba nug nugégé anan. ‘Da Tiwur pi faŕdina am danah dilag ole pi dahmeina. ⁵ Gam as ene bulibuli dagnéwa

úriyew sériag iwré, géri né nusig kepaŕko mangu murdil. Keŕdi nug sew da kéwsil kawa ospi mew!” eko anan.” ⁶ Am Yesus anan, “Né kepŕak danah mangu kawa nug keŕ eko anan qe dues. ⁷ Am Tiwur nug danahas nusgur kepŕaran qe dilag kug tuqan kémun ole unuqorakwa mursi ge, asilag seko pi te mangu morko mare? Nug qere duelle te darig? Kawa. ⁸ Da anarina. Nug oferdi mangu morko mardig. Gam sén Danah Bega da wan ewa buliko úriko ge, o meŕe mak danah os piardil te?” eko koŕmaran.

*Farisi Danah Am Takis
Wak Danah Ole Dilas Né
Tonak*

⁹ Danah os ag dueg ge ag mangu essi am la kunum ge sam sillah duardéw qeri Yesus né tonak ene anaran. ¹⁰ “Danah ařit os unuqorlasri Tiwur Lougwa ates. Os ge Farisi danah am os ge takis wak danah. ¹¹ Farisi danah qe asko lawaŕ delle nug unuqoran. ‘Tiwur, da na kena sam eko anirina, keŕdi da danah la kunum sillah kawa. Da yawsen danah kawa, sak nou sak danah kawa, danah la walgar diko weiyak danah kawa, am takis wak danah ene sillah kawa. ¹² Da kuha usihwa kurdako ařit patina am keke kunum wina ge watiwi ameg 10 qere new ameg usih qe na mirina,’ elle unuqoran. ¹³ Gam takis wak danah ge lawaŕ asko delle saw karan

os ole pi amnan, gam eweg damkowa meko delle unuqoran, ‘Tiwur, da hipunin danah. Na dasil ot dow hipunin dasil kusuqka mír,’ eko anan.¹⁴ Da anarina. Takis wak danah qe Tiwur hipunin nusig noh kusqew Tiwur nohwa danah mangu delle lougwa atan. Gam Farisi danah ge qere kawa. Kerdi oun due nug wénih ole ge, Tiwur sew nug wénih kawa darig. Am oun nug due nug wénih kawa ge, Tiwur sew nug wénih ole darig,” eko anan.

Yesus Nir Nounu Wittak Kena Maran

¹⁵ Danahas Yesus nir yu ferlagwa eweg meko wittak kena mardigri dieksi dog. Sén Yesus bégur ag piareksi ge, gaŕa mareg.¹⁶ Gam Yesus nir nounu úrwarew nugrowa doweg ge anan. “Nir nounu paŕwarweg dагrowa dos. Ag aw dagarweg. Kerdi danahas nir nounu ene sillah qe Tiwurdi Kingdom ge asilag.¹⁷ Da meŕenah anarina. Danahas are nir nounu ene sillah ag Tiwur kallowa pi dalag ge, ag Tiwurdi Kingdom owa ospi noweg,” eko anan.

Yuda Dilag Kuri Danah Kéhu Ole

¹⁸ Yuda dilag kuri danah os Yesus koŕmoran, “Duak marak danah kena, da aregnah seko foumak sansan diakri uril?”¹⁹ Yesus koŕewa oko anan, “Na kerdi dasil kena eka anam? Ounté kena os kawa. Tiwur nug nugé ih kena.²⁰ Na Tiwurdi Ro

10 dona: ‘Na watnah dewew as la ole aw weiwas, danah aw dug kowen, yawsen aw sewen, né dar aw mewen, am anin memen ole kallolaswa denna korlas dimlamur,’ ” eko anoran.²¹ Anew kuri danah qe anan, “Ro qe kunum ole da nir nagurwa delle dimlamurwi úriyan,” eko anan.²² Sén Yesus né qe doko ge anoran, “Na ih usih os tuqren. Na kéhun kunum anwe daremeweg am qarég oka o duak danah marka ge, na saw kappari wittak kena qe urip. Qere seká ge, doka da dimlamiŕ,” eko anan.²³ Gam nug danah kéhu naŕi ole géri, sén Yesus qere anew doko ge neko qan.²⁴ Géri Yesus danah qe neko qew peko anan, “Danah kéhu ole os keke nusig kunum minko Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug ole.²⁵ Meŕenah, doŕ naŕi wénih kamel ge keke titiyakri nil órewa nurigri ge kug ole, gam danah kéhu ole ge Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug qe eŕdak.”²⁶ Danahas né qe dueksi Yesus koŕmoreg, “Am oun ge foumak sansan diakri urig olele?”²⁷ Yesus koŕmak noh meko anaran, “Keŕ os danah sakri olele kawa ge, Tiwur ge sérig olele,” eko anan.²⁸ Anew Pita anoran, “Ig na dimlamirnigri keke isangar kunum minaret,” eko anan.²⁹ Anew Yesus anaran, “Da meŕenah anarina. Danah os nug Tiwurdi kingdomri seko loug minko,

waw minko awgur kamgur minarko, anig memeg ole am nir nusgur minarko asdig ge,³⁰ nug sén wan ewa dewew saw kappari wittak kena kúrum tatam moran qe érdak murdig am keréw né founmak sansan diakri ole murdig,” eko anaran.

Yesus Mousko Am Asdigri Buliko Anan

³¹ Yesus Bégur 12 qe úrwarew wanweg agé dessi anaran, “Ig Yerusalem tehut ge, Danah Begari né profet yeg qe kunum mou béríg.³² Danah ag Danah Bega uksi Yuda danahas kawa la qe ewlagwa melag. Meweg ag geisah nug siwegkolessi uksiuksi qoressi sunu qessi qisleksi am qeweg mousdig.³³ Gam dér kiamba ge nug buliko asdig,” eko anan.³⁴ Nug Bégur ag né qe kunum dueg, gam olag ospinah mouran. Né digu lugman, géri ag nug kér eko marian ge sam sillah dueg.

Yesus Danah Ameg Garwak Ole Sew Kena Man

³⁵ Yesus Yeriko wändigri wanewew, danah os ameg gáru ole ih dougwa ninapíko delle nuqrán.³⁶ Sén nug danahas ameg naři duksi érdeksi ateppeg uttulag doko kořman, “Areg sé?”³⁷ Danah os anoreg, “Yesus Nasaretrer qe doko wane,” éksi anoreg.³⁸ Anweg ge, nug úruko anan, “Yesus, Dewit fuřuh, na dasil ot dow pe kéhniř!” eko anan.³⁹ Danah anqeksi

waneg qe gára moreksi, “Na torka da,” éksi anoreg. Gam nug qalko úrwan, “Dewit fuřuh, na dasil ot duar!” eko anan.⁴⁰ Yesus fég yako delle nuqak danah qe omalko nugrowa duakri anan. Unaka dow Yesus kořmoran.⁴¹ “Na da kér sérildi ot nie?” eko anan. Anew danah ameg gařu ge anan, “Nařinah, da amindil ol nie,” eko anan.⁴² Anew Yesus anoran, “Na amin. Na ot mére mak qewa Tiwur sew kena mam.”⁴³ Usihri nug ameg koptew ole Tiwur binag melle Yesus dimlamdan. Sén danah kunum qe peksi ge, ag ole Tiwur binag meg.

19

Sakias Takis Wak Danah

¹ Yesus Yeriko taun owa noko ih dimlamurko atan.² Danah os wénih Sakias nug qewa dian. Nug takis wak danah qe dilag kuri am nug kéhu ole.³ Nug Yesus geoun qe perigrinah san gam olele kawa. Keřdi nug danah kutuk am danah kúrum am qataorak.⁴ Géri nug anuqko guko atko guřaw ker naři os teko Yesus qere wanew perigri qewa ameg meko dian.⁵ Sén Yesus awen qewa wanko amnew tew peko ge anoran, “Sakias, na ofer ne. Keřdi da gei ole na loutwa daril.”⁶ Géri Sakias usihri neko gamag asakwa Yesus gamnurelle omlew lougwa ates.⁷ Danahas kunum qere peksi Yesusri né né marieg, “Nug aregri hipunin

danah enenah lougwa ró até,” éksi aneg. ⁸ Louw ge Sakias asko Nařinahri anan, “Nařinah, na né ene doka. Da keke dasil kunum gam-agwa watiko leis ge o duak danah mardil. Am da oun os darmakwa qarég kařdin ge wařos patak noh meko murdil,” eko anan. ⁹ Yesus anoran, “Gei ole Tiwur na fénarwa ole dilag hipunin noh kusqué. Am danah ene ole Abraham furúh. ¹⁰ Qeri Danah Bega nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhřibak érurdigri úriyan,” eko anan.

Kekuak Nir 10 Dilag Né Tonak

¹¹ Yesus né qe mariew dueppieg, nug Yerusalem mourak nuan am danahas ag Tiwurdi Kingdom usihri wanwa bérig éksi dahmeg. Géri Yesus né tonak ene anaran. ¹² “Danah binlag ole qe furuh os atu una oswa atew king darigri wittak morew uřirigri atan. ¹³ Géri nug kekuak nir nusgur 10 qere anew noweg usih usih qarég gol mina* awen awen qere maran. Marko ge anan, ‘Qarég ene uksi kekuak moreppieg da buliko uřiril,’ eko anaran. ¹⁴ Gam danah nusgur os danah naři qeri olag pi nian ole qe danah la os nug dimugri meřarweg danah naři qe atanwa ateksi, ‘Ig danah ene king isanig diakri onig pi nie,’ ellagri ateg. ¹⁵ Gam nug king beko buliko kawagwa

úriyan. Uřiko ge, kekuak nir nusgur 10 qere qarég maran ole qe dilag né man. ‘Ag qarégwa kekuak areg seg?’ qe dorigri kořmaran. ¹⁶ Kekuak nir anuqko duan qe anan. ‘Danah naři, qarég na miřen qe kekuak murwi qarég gol mina 10 la ole qárewa ban,’ eko anoran. ¹⁷ Anew king nusig doko ge anan, ‘Kena sen. Na kekuak nir dasil kena. Na qarég nagurwa kekuak kena sen, géri gei na taun ten qere gumardipri anina.’ ¹⁸ Am ařit patak qe doko anan, ‘King dasil, qarég nasip kekuak murwi qarég gol mina tanig ole la qárewa ban,’ eko anan. ¹⁹ Anew ge king nusig anoran, ‘Na taun tanig ole gumardip.’ ²⁰ Am kekuak nir kiam patak qe doko anan, ‘King dasil, qarég gol mina usih nasip na miřen ge enan. Da lamen qariwa saputko pesorko méwi dian. ²¹ Na danah gagráan ole. Keř os na pi kehna qe na funa, am danah la os keke méši qe ole na ona. Qeri da na fařirko qere sein.’ ²² King nusig qe kořewa oko anoran, ‘Na kekuak nir nou am né nasip dimlamdak ge séwi noh urip. Na duen ge da danah gagráal ole am danah la os keke méši qe da wina am danah la kéhsí qe ole da fuina. ²³ Na keřdi qarég dasil buliko úřiko qárewa noh la ole ole, gam na qarég lougwa pi

* 19:13 19:13 Mina usih ge kalam kiam kekuakri noh olele.

men?’ eko anan. ²⁴ Anko ge, danah aseksi deg qe dilag anan, ‘Qarég nusig kaŕdeksi danah qarég gol mina 10 la qaréwa sew ban ole qe mores.’ ²⁵ ‘King naři, nug qarég gol mina 10 ge ířil wé,’ éksi aneg. ²⁶ Anweg anaran, ‘Da anarina, oun os keŕ os pesorko gumdig ge, fou la ole urig. Gam oun os keŕ nagur ole am nouni gumdig ge, da nug qe kaŕurdil. ²⁷ Gam kegeŕ dasil da king asilag diakri mineg ole qe diareksi duksi da nolwa aqares,’ ” eko Jesus anaran.

Jesus Yerusalem Nuan

²⁸ Jesus qere anko ge, Yerusalem attigri anuqko atan. ²⁹ Jesus kaw ařit Betfage am Betani ole Oliw qouku éksi ansi qe sékuwa dasa qe mouratak wanen. Wanko ge, békur ařit meŕ atew anqeksa ateppes anatan. ³⁰ “A kaw uniwa ateksa waneksa ge, donki os fou kena mak ounté os pi teko weiyan ole qe qagak dewew pelas. Peksa ge, kusqeksa oksa úriyes. ³¹ Oun os a keŕdi donki kusuqsa eko koŕmew ge anores. ‘Nařinah kekuak murdigri kusuqŕu,’ eksa anores,” eko anan. ³² Békur ařit qe ateksa ge nug anan qe sillah ole pes. ³³ A donki fou kena mak qe kusqeppes donki memeg koŕmateg. “A keŕdi donki kusuqsa?” éksi aneg. ³⁴ A koŕmak noh meksa anes. ‘Nařinah kekuak murdigri,’ eksa anares. ³⁵ Géri donki

oksa Yesus dowa úriyeksa ge, siot asilas qaréwari qe úrekka donki qaréwa duqessa, Jesus eweg órawes teko donki karan dian. ³⁶ Yesus donkiwa atewew, danahas siot asilag qaréwari úrekki ihwa duqareppet nug qaréwa atan. ³⁷ Sén nug Oliw qouku minko nuakri ih qewa dowew ge, nug bégur dimlamdeg qe kunum ole olag gamag asakwa diguméksi qaleksi Tiwur binag sumeg. Keŕdi ag Yesus mirakel sew piareg. ³⁸ “King Tiwur Nařinah wénihwa úriye ge nug wittak more. Saw kappa Tiwur ole maror nirig am Tiwur karannah nug binag karan sumnig.” ³⁹ Am Farisi la os danah ameg naři qe owa deg qe Yesusri aneg, “Duak marak danah, na begpar gaŕa marwe mines,” éksi aneg. ⁴⁰ Yesus noh meko anaran, “Da anarina. Danah ene torweg ge, qar koŕlag koptew úrwessi binag sumlag,” eko anan.

Jesus Yerusalemri Kuanan

⁴¹ Sén Yesus atko unaka wanko Yerusalem taun naři qe peko ge, o dow kuanelle anan. ⁴² “Yerusalem danah, ag olag duaknah! Ag Tiwurdi maror owa kena diakri qe dollewri kenanah. Gam ag amlag gaŕwé dasi. ⁴³ Sén qe úriyew ge, kegeŕ asilag fanlag úriyeksi kaŕ asilag tallioreksi wan qagulweg tew, o mareksi dalag. ⁴⁴ Am taun asilag logréksi

ag aqeksi keke kunum ole seweg nou mérig. Am qar usih os minweg lia qaéwa ospi dew. Kérdi ag sén Tiwur agrowa úriyan ge, peksi olag pi mouran,” elle kuanan.

Yesus Tiwur Lougwa Duak Maran

⁴⁵ Yesus Yerusalem noko Tiwur Lougri kár owa atko qewa danah keke irardi méksi deppeg nug piarko ge digumeko lamaran. ⁴⁶ Nug ere anelle lamaran, “Tiwurdi Né yak ere ane, ‘Da loul ge unuqorakri lo.’ Gam ag seweg yawsen danah dilag lariak awen sillah beko se,” eko anan. ⁴⁷ Nug sansan Tiwur Lougri kár owa danahas doulag patté. Gam pris dilag anqak danah, Mosesri Úo duak danah am Yuda dilag kuri danah ole ag Yesus qeweg mousdigri ih mariréw. ⁴⁸ Gam ag ih ospi peg, kérdi danahas kunum né nusig dolagri seréw.

20

Kuri Danah Yesus Kuakri Wittak Sew Pelagri Kómoreg

¹ Dér os Yesus Tiwur Lougri kár owa danahas duak marelle am Né Kena kuswewew, pris dilag anqak danah, Mosesri Úo duak danah am Yuda dilag kuri danah ole duksi anoreg.

² “Na anwe ig duet. Na kuakri wittak arwari oka Tiwur Lougwa kuak ene sena? Na oun kuakri wittak qe mirew sena?” ³ Nug

kólagwa oko anan, “Da ole ag kómardil. ⁴ Ag anweg due, Yon le luaran ge kuakri wittak Tiwur dowari te, kawa danah dowari te oko san?” ⁵ Ag agégé marieksi aneg, “Saw kappari ektu annig ge nug kómigdig. ‘Ag kérdi nusig kuak qeri olag meé pi man?’ ⁶ Am ig Yonri kuakri wittak danah agopri éktu annig ge danahas uni kunum qar uksi kuiglag, kérdi ag olag meé me ge Yon ge Tiwurdi profet.” ⁷ Géri ag Yesusri aneg, “Arewari té ge ig pi dotu.” ⁸ Qeri Yesus anan, “Da ole oun kuakri wittak miréw kekuina ge ospi anwi doweg,” eko anan.

Wain Dar Gumak Danah Nou Dilag Né Tonak

⁹ Am Yesus né tonak ene danahas amlagwa anan. “Sén danah os wain dar naři kehko am nug danah os wain dar nusig gumeksi morlagri mine marelle ge, nug atu una oswa atko wagam darigri atan. ¹⁰ Wain mou wegak sénwa nug sew kekuak nir nusig os wain dar gumak danah qe agop wain mou os morlagri atan. Gam wain dar gumak danah qe mourweksi anweg eweg sam buliko atan. ¹¹ Nug kekuak nir la anew atan, gam qe ole mourweksi nouni sorweg eweg sam am buliko atan. ¹² Wain dar memeg kiam patak kekuak nir os mew atew ge, mourweksi karag moreksi keigorweg dar dimdim atan.

13 Géri wain dar memeg anan. ‘Da aregnah séril? Da nir dasil ol mouse ole qe attig ge, né nusig dueksi dimlamurlag té,’ elle anew wain dar gumak danah qe agop atan. ¹⁴ Gam sén wain dar gumak danah dar memeg nag qe peksi ge, ag agégé né qageksi aneg. ‘Danah ene wain dar memeg mérig. Doweg qéhut mousew dar qe isanig darig,’ éksi aneg. ¹⁵ Géri keigoreksi berweksi dar dimdim ateksi qeweg moussan. Qeri wain dar memeg ge aregnah sardig? ¹⁶ Nug úriko wain dar gumak danah qe sew aqarweg mousweg am dar oko danah la gumlagri mardig,” eko anan. Sén danahas né tonak qe dueksi ge aneg, “Qere aw bew.” ¹⁷ Jesus kittarko delle koŕman, “Qere ge Né yak ene digu areg? ‘Lo fuak danah wandor mineksi gerdeq ole qe lo memeg wandor qe oko gamagwa lagew delle lo mawe.’ ¹⁸ Danah wandor qe qaŕewa tolalag ole ge, kunum ole kadúrlag. Am wandor qe oun os qaŕewa tolarig ge, maduréw nounu nérig. Qe sillah, oun os nug da dimírdig ge nug paral mérig,” eko anan. ¹⁹ Mosesri Úo duak danah am pris dilag anqak danah ole ag dueg ge, né tonak qe asilag nou qe úfameko marian. Géri sén qewa ih ag ih os peksi oŕalagri seg, gam ag danahas dilag fařeg.

*Yuda Danahas Sisari
Takis Melag Te?*

²⁰ Mosesri Úo duak danah am pris dilag anqak danah ole ag Yesus kaŕéordéw. Géri ag danah os darmak danah anweg danah mangu sillah ateksi yawsen amneksi Yesus pelag ateg. Ag nug keŕ os nouni anew qewa órweksi wan atu dilag kuri danah kuakri wittak morak am gagragsak ole qe ewegwa melagri ateg. ²¹ Géri yawsen amnak danah qe Yesus koŕmoreg. “Duak marak danah, ig dotu ge na né mangu ih marina, ismigna am na danah kunum nouni ospi sarna. Am na né meŕe Tiwur danahas areg dalagri o nie qe ismarna. ²² Na an, ig sétu sillah Sisari takis tourníg kena te, kawa te?” ²³ Jesus darmak dahmak asilag qe doko anaran. ²⁴ “Qarég silwa os seweg pewi. Oun dorogrog am wénih ole qewa de?” eko koŕmaran. ²⁵ Ag koŕewa uksi aneg. “Sisa dorogrog am wénih ole.” Nug anaran, “Aria! Sisari ge Sisa mores, am Tiwurdi ge Tiwur mores,” eko anan. ²⁶ Ag Yesus né nouni os anew dolagri dahmeg, gam sén nug danahas ole dessi nug né nouni usih ospi anew dueg. Ag nug né noh man, qeri dorlag new ole torekse deg.

*Mousko Am Dimba Diakri
Koŕmak*

²⁷ Sadusi* os danah mouseksi am bulieksi pi asweg éksi andéw ole qe uriyeksi Yesus koŕmoreg.
²⁸ "Duak marak danah, Moses Ró isanig yan ge danah os mousko as nir kawa mundew ge, kamag as qe oko awagri nir os memandig." ²⁹ Sén os awag kamag 7 qere daréw, géri awlag digam as os wan, gam as qe nir kawa dewew gému qe mousan. ³⁰ Mousew am dimugwari qe wan, am qe ole as nir kawa dewew mousan. ³¹ Qe sillah kiam patak am atko 7 patak qe kunum ole as qe og, gam nir kawa dewew mouseg.
³² Qe dimba as qe ole mousan. ³³ Am buliko sirak sénwa as qe awag kamag 7 qe kunum og, géri as qe oun waw darig?" éksi koŕmoreg. ³⁴ Yesus né qe noh meko anan, "Danahas wan ewa dasi ag nug usi.
³⁵ Gam Tiwur sew danahas mousak sireksi founak olag ole qe nug wak ospi niew.
³⁶ Ag saw doup sillah dalag, géri ag ospi mousweg. Ag Tiwurdi nir dalag, keŕdi ag Tiwur sew sireksi founak olag. ³⁷ Am Moses ole ker nagur os aŕakri né yakwa ismige ge, mousak bulieksi sirlag. Qeri nug Naŕinah Tiwurdi ere anan, 'Abrahamri Tiwur, Aisakri Tiwur am Yakopri Tiwur ole,' eko anan. ³⁸ Géri ig

Mosesri né qewa dotu ge Abraham, Aisak am Yakop ge Tiwur ole fou dasi. Keŕdi mousak danah Tiwur binag pi mési, gam danah fou dasi qe Tiwur binag mési. Keŕdi nug nohwa danahas nusgur ge kunum fou dasi," eko anan. ³⁹ Mosesri Ró duak danah os Yesusri aneg, "Duak marak danah, na né noh mangu anam." ⁴⁰ Qeri ounté koŕmak fou la ole ospi san.

Yesus Dewit Furuhri Koŕman

⁴¹ Am Yesus kuri danah qe koŕmaran, "Aregri ere ansi Kristus† ge Dewit furuh?
⁴² King Dewitri Kasi Yakwa ere ane, 'Naŕinah Tiwur, Naŕinah dasil Kristusri anan: Na ewel kenariwa deppe, ⁴³ da kegeŕ nasip taparko séwi nuksi na kallonwa dalag,' eko ane.
⁴⁴ Dewit nug 'Naŕinah,' eko anore, gam areg nug Dewit furuh darig?" eko koŕmaran.

Yuda Kuri Danah Dilag Kowol Nou

⁴⁵ Danahas kunum dueppet Yesus bégur dilag anan. ⁴⁶ "Ag Mosesri Ró duak danah dilag dahmes. Ag feŕlag bala welah kena méksi maket awenwa weiyeppeg danahas piareksi felqarlagri sési. Am Yuda dilag binag mak lowa danah wenlag ole dasiwa dalagri sési. Am mallen

* 20:27 20:27 Sadusi pris ameg os danah mouseksi pi bulieksi assi qeri olag meŕe me. † 20:41 20:41 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah togoran.

sénwa danah wenlag ole dilag diak awenwa dalagri sési. ⁴⁷ Ag as qehŕas dilag keke kunum darmak ihwa memeg mési am qe tonlagri dessi unuqorak welah welah sési. Danah qere ge sak nou noh asilag qe nouninah mardig,” eko anan.

21

As Qehŕas Ofa Man

¹ Yesus Tiwur Lougwa delle danah kehlag ole Tiwurdi ofa mak awenwa qaréq meppeg piaran. ² Am nug as qehŕas os o duak ole qaréq ¹⁰ toia árit ih ole mewew pian. ³ Peko ge nug anan. “Da meŕenah anarina. As qehŕas uni o duak, gam nug qaréq ofa mé ge, danahas uni kunum érarak naří mé. ⁴ Danahas la kunum ge qaréq asilag naří dewew am qaréq siřin ge méw, gam as uni ge o duak as gam nug keř os oko lellori sillah ge qaréq qe kunum ole mé,” eko anaran.

Tiwur Loug Qiko Nérig

⁵ Sén qewa nug bégur os aneg. “Tiwur Loug ene qar kena kenawa fueg am Tiwurdi ofa meg qewa bala moreksi koutoreg,” éksi aneg. Gam Yesus anan. ⁶ “Sén os úriyew ge, keke kunum pesi qe qiko neko kaddúrdig am qar usih os lia qařewa ospi dewew peweg,” eko anan.

Yesus Kug Uřirig Qeri Anan

⁷ Ag koŕmoreg, “Duak marak danah, na anam keke qe ganehnah bérig? Ig keŕnah pektu am donig ge qe bérigrí sén unaka de?” ⁸ Yesus anan, “Geisah ag darmarwegra, dahnéksi koutores. Geisah danah kuŕum da wénilwa béksi ‘Da Kristus,’ am ‘Geiri kuagŕak sén uřiko malwé,’ éksi anlag. Gam danah qe aw dimlamarweg. ⁹ Sén ag wan atu oswa fan neihwah am karak neihwah dueksi ge, ag aw faŕweg. Keke qe tatam belag, gam malwakri sén qe oferí ospi bew.” ¹⁰ Yesus buliko anaran, “Wan atu os asweg wan atu la ole fan selag am king os asew king la ole fan selas. ¹¹ Mim naří atu kuŕumba nérig am atu kuŕum laké naří niewew kousarlag am waře nouni ole belag. Am saw karan faŕakri keke am kowol wagé wagé ole béksi atlag. ¹² Gam keke qe kunum pi bak dewew, ag da dimlamírlag qeri orwareksi berwareksi Yuda dilag binag mak lo owa nolag am gurak maressi nouni saressi kalabuswa yanarlag. Am ag dieksi king am wan atu dilag kuri danah agop ole wanlag. ¹³ Sén qewa ag dasil olag meŕe me qe ag anarlagri sén darig. ¹⁴ Qeri ag olag meŕe mak gagrag diar. Ag keř éksi anarlagri tatam aw dahmeweg. ¹⁵ Da ag kegeř asilgar dilag né noh melagri né am dahmak kena ole mardil. Qeri ag kegeř asilgar né asilag ospi qeweg new

am ospi kotáweg. ¹⁶ Sén qewa ag da dimlamílag, qeri ag memelgar anilgar am awalgar kamalgar am leilgar ole kegér marlag. Am geisah ag la os ge aqarweg mouslag. ¹⁷ Ag da dimlamílag, qeri danahas kúrum asilag olag nou mew kegér marlag. ¹⁸ Gam ag kurlag úrug usihnah ospi lariewra, qeri ag aw fáweg. ¹⁹ Ag da dahuhul dalag ge, ag founak sansan diakri olag.”

Yerusalem Taun Logárdig

²⁰ “Sén ag fan danah úriyeksi Yerusalem o morweg peksi ge, ag dolag ge wagam kawa nug logárlag. ²¹ Sén qewa danahas Yuda dalag ge, kum oleksi quoukuwa ates. Am danahas taun qewa dalag ge, taun qe mineksi kum ates. Am areg os taun dimdim dalag ge, aw buliekxi owa noweg. ²² Kérdi sén qe Tiwur Yerusalem danahas kug asilag qe noh mardig am Tiwurdi Né yakwa nie qe kunum ole mou béríg. ²³ Sén qewa ge, as olag ole am nir yu ole ge kug naínah pelag, kérdi ag kum atakri olele kawa. Kérdi kug narinah atu qewa béríg am Tiwurdi uhribak danahas qewari dilag qe noh meko mardig. ²⁴ Danahas os ge fan barinwa kotrárlag. Am os ge oíwarekxi diareksi wan atu la kunumba kalabuswa atlag. Am Yerusalem taun ge Yuda danah kawa danah

la qe tutuwégi atew Tiwur sén Moran qewa pattig,” eko anan.

Danah Bega Buliko Uřirig

²⁵ Yesus buliko anaran. “Sén qewa kowol os kemba kalamba am sořwéwa ole beweg piarlag. Wanwa danahas kunum iw korkoř naři qelle urwag nérig qe dueksi olag fařew am dahmak kařwarew kité ospi seweg. ²⁶ Danahas kuřum wan ewa keř bérig qe peksi olag fařew amlag tarírig. Keřdi saw karan keke gagragsak naři ole qe kunum sahařlag. ²⁷ Sén qe ge Danah Bega da lombigwa gagragsak naři ole am kamsahlak naři gun olewa úriyeppi kunum peiřlag. ²⁸ Sén keke qe kunum digumeko bewew ge, ag gagrag méksi aminweg karan tew des, keřdi Tiwur ag gattu owari buliko diarko kusqak mardigri sén unaka durig,” eko anan.

Gúraw Kerdi Né Tonak

²⁹ Yesus né tonak ene bégur anaran. “Gúraw ker am ker la ole piarez. ³⁰ Sén ker qere lounweg ge, ag agége dolag qe kem sén durig malwe. ³¹ Qe sillah, da aném qere bew peksi ge ag dues. Wagam kawa ge Tiwurdi Kingdom bérig*. ³² Da meřenah anarina. Geiri danahas pi mousak deppeg keke aném qe kunum bérig. ³³ Wan saw ole ge qerórdig, gam né

* **21:31** 21:31 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardig.

dasil ge nagurnah ospi kawa mew."

Yesus Buliko Uřirigri Dahmessi Des

³⁴ "Dahmessi des! Ag ke lelle am le leko gar qakri aw dahmeweg. Ag wan ewa kena diakri naři aw dahmeweg. Ag kowol qere séssi dalag ge, da agrowa pi dueppel uřiril. Kerdi dasil uřiyak der qe pelem sillah darig. ³⁵ Geisah wanwari danahas kunum kug qewa dessi pelag. ³⁶ Dahméksi koutoressi am bulibuli Tiwurdi unuqorweg gagrag qarar. Qewa ge, kug belag qe erdessi deppeg Danah Bega da uřiwi nolwa sirlag," eko anaran. ³⁷ Yesus kemunwa der dorog Tiwur Lougwa duak mardé. Am tuqan ge nug atko Oliw quoukuwa daré. ³⁸ Danahas kunum furwanah Tiwur Lougwa Yesus duak mardigri qaguldew.

22

Yudas Yesus Keger Ewlagwa Mérigri Ih Marian

¹ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri wénih Nanúrak Deř* qe unaka duan. ² Am pris dilag anqak danah am Mosesri Řo duak danah ole ag danahas farareksi larieksi Yesus ořweksi qeweg mousdigri ih marieg. ³ Sén qewa ge, nou memeg Satan, Yesus Bégur 12 qe olagwa usih os

wénih Yudas Iskariotrer qe owa nuan. ⁴ Now ge Yudas atew pris dilag anqak danah am Tiwur Loug gumakri felag tutu dilag kuri danah ole Yesus areg ag ewlagwa mérigri né marieg. ⁵ Qeri ag olag gamag asew Yudas qarégwa daren morlagri né fag qeq. ⁶ Yudas ag aneg qeri o niew digumeko ih are os peko, danahas pi dueppel Yesus ag ewlagwa mérigri ih marijan.

Yesus Békur Ř Nanúrak Deřdi Ke Bawres

⁷ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri qe duan. Deř qewa ge Yuda danahas Nanúrak Deřdi sipsip yu aqeksi mallen qewa lelagri sén. ⁸ Yesus Pita Yon ole meřatko anatan. "A ateksa Nanúrak Deřdi ke lakri isanig bawres," eko anan. ⁹ Gam a kořmores, "Nařinah, i ke arewa bawarnit?" ¹⁰ Yesus anatan, "A Yerusalem taunwa noksa ge danah os le witko mouko wanew pelas. Peksa ge, dimlamurwes lo nug nurig ole qewa nos. ¹¹ Sén a lo qewa noksa ge, lo memeg ere kořmores. 'Duak marak danah nasip ere ané: Da Beglar 12 qe ole kurug arewa Nanúrak Deřdi ke lenig?' eksa anes. ¹² Lo memeg ge lo karan awen naři os tewol ole keke kunum bawrak ismattig. Qewa ge, ig Nanúrak Deřdi ke lenigri bawres," eko

* **22:1** 22:1 Nanúrak Deř ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanřaran qe dahmorakri sén.

anatan. ¹³ A ateksa ge, Yesus anan qe sillah keke kunum pes. Peksa ge, Nanrúrak Deŕdi ke bawres.

Narínahri Ke

¹⁴ Sén Nanrúrak Deŕdi ke qe lakri dow ge, Yesus aposel† nusgur 12 qe ole lo qe karan ke bawres awen qewa tewol o moreksi ni-naqíreksi deg. ¹⁵ Dessi ge, nug anan. “Da ol naři nie ge ag ole Nanrúrak Deŕdi ke ene léktu tatam am da gurak oko mousdil. ¹⁶ Da anarina. Da Nanrúrak Deŕdi ke fou la ospi léwin atew ole mallen ene digu ambo meko Tiwurdi Kingdomwa bérig,” eko anan. ¹⁷ Anko malako ge, Yesus wain kapwa qériak oko, Tiwurdi kena sam elleunuqorko Bégur dilag anan. “Ene uksi ařié les. ¹⁸ Da anarina. Gei digumak da buliko wain ospi léwin atew sén uriyew Tiwur wan eneri King bérig,” eko anan. ¹⁹ Am Yesus beret os oko, Tiwurdi kena sam elleunuqorko temew nounu new marko anan. “Ene ge da férul. Da asilag seko mardil. Ag ere sesissi da dahmires,” eko anan. ²⁰ Ke léksi malweksi ge, Yesus kap wain ole osoko ge anaran. “Wain kap owa ene da karal. Qewa Tiwur titwanak fou danahas dilag sérig. Da karal qe asilag seko gogoŕdig. ²¹ Gam ag peksi! Danah da kegeŕ ewlagwa meiŕdig ole qe da ole tewol usihwa ařié ke

leŕu. ²² Danah Bega ge Tiwur ih man qewa mousdig. Gam danah oun nug kegeŕ ewlagwa mérig ole qe ge nug kug os perig,” eko anan. ²³ Sén Bégur ag né qe dueksi ge, ag agége ounnah qere sérig essi koŕmeweg wane meweg duan.

Ag Olagwa Oun Narí Darig

²⁴ Yesus Bégur ag agége ounasilag naři qeri néwa ih kareg. ²⁵ Karweg ge, Yesus anaran. “King wan eneri ge gagragsak asilagwa danahas gumaressi bilagwa qesi. Am wan ewa danah gagragsak ole qe ag danahas kehnarak danah éksi anarlagri feŕlag mési. ²⁶ Gam ag ge qere aw seweg. Oun os asilag naři de ge, nug danah sam sillah ag kallolagwa diar. Am danah oun ag gumardig ole ge nug asilag kekuak nir sillah diar. ²⁷ Qeri da koŕmarina. Oun ge danah naři? Danah tewolwa sam dewew ke bawreksi morweg le ole qe te? Kawa, danah ke bawre ole qe te? Ag dosi ge danah tewolwa de qe ge danah naři. Gam da ge enan. Ag olagwa danah ke bawarko mare ole qe sillah deina. ²⁸ Ag da ole kug dasil kunumba datu. ²⁹ Géri Mem da king delle danahas gumardilri kekuakri gagragsak miŕan. Qe sillah ag ole danahas gumarlagri kekuakri gagragsak marina.

† **22:14** 22:14 Danah os Yesus nugége toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meŕ danah.

³⁰ Qeri Kingdom dasil owa ag ole tewol dasilwa arié dettu ke am le ole léksi am kingri sia awen awenwa dessi Israel ater 12 qe gumarlag,” eko anan.

Yesus Pita Nug Dimurdig Qeri Anan

³¹ Yesus Saimonri anan. “Saimon, Saimon, na doka. Reis ulaswa gogreppeg kewsi am kar ole yalew ate qe sillah Satan o meré mak asilag qe perigri koŕman.

³² Gam Saimon, da na ot meré mak pi tolwewriunuqurin. Géri sén na ot buliew dagnewa bulika doka ge, kuak usih leipar olag meré mak gagrag qor,” eko anan. ³³ Anew, Pita anoran. “Naŕinah, da na dimlamirwi ole arié kalabuswa atnit am mousnatri ole bawrémdedina.” ³⁴ Yesus koŕewa oko anan, “Pita, da anirina. Na kerew furwa maru pi gelak, na kiam patak da pi duírna eka andip,” eko anoran.

Yesus Bégur Gagrag Dalag Anan

³⁵ Qe dimba Yesus Bégur dilag anan. “Sén tatam da kuak marwi ateg ge, ag qarég yanakri sogot, baram, am félag gaŕa aw oweg eko anin. Sén qewa ag kitéri os qagreg te?” “Kawa,” éksi aneg. ³⁶ Yesus anaran, “Gam gei ge oun os sogotwa qarég ole ge war am baram ole os. Am oun os fan barin kawa ole ge siot qaŕewari qe qarégrimew oweg am fan barin os daren mar. ³⁷ Tiwurdi Né

yakwa ane, ‘Danahas nug ró tapewnak danah sillah peg.’ Am Né yakwa dasil ane qe olele murdig am dasil Né yakwa ane qe sén mou bérigrí qe unaka do,” eko anan. ³⁸ Anew nug Bégur aneg, “Naŕinah, fan barin ařit enan,” éksi anweg am Yesus anan. “Malwew, qe olele,” eko anan.

Yesus Oliw Qoukuwa Unuqoran

³⁹ Yesus sansan seré sillah Oliw qoukuwa atewew Bégur ole dimlamurweg ařié ateg. ⁴⁰ Ateksi ge, Bégur anaran.

“Ag qepiakwa pi tolaweg qeri Tiwurdi unuquores,” eko anan. ⁴¹ Nug Bégur minarko nagur lawaŕ qar tourweg atko ge, qe sillah wanko ge gatewa yako delle unuqoran.

⁴² Unuqorko anan, “Mem, na ot niew pe, na kug naŕinah wiŕdig ene moutina miŕ. Gam da ol mourak aw dimlamurwen, na ot mourak qe dimlamur,” eko anan. ⁴³ Anew ge,

saw kappari Tiwurdi doupos gumurko doko nug gagrag qoran. ⁴⁴ Yesus kug naŕinah doko gagrag unuqoran. Unuqorewew

ge séri qeko karag sillah katré katré wanwa nan. ⁴⁵ Nug unuqorak malako asko ge, buliko Bégur agop wanana. Wanko ge, ag

olag kug qew usnieppieg piaran. ⁴⁶ Piarko ge anan, “Ag keŕdi usnisi? Aseksi qepiak uŕiyew tolawegra unuquores,” eko anan.

Yesus Órweg

⁴⁷ Yesus né mariewew, danah ameg naři teg. Yesus Bégur qe olagwa usih os wénih Yudas qe omlarew teg. Nug Yuda koulagwa Yesus kiss murdigri unaka wanana. ⁴⁸ Wanew Yesus anoran, “Yudas, na Danah Bega da kegeré ewlagwa méírdipri te kiss miřdip sena?” ⁴⁹ Sén Yesus Bégur ag kug béríg sew peksi ge, kořmoreg. “Nařinah, ig fan barinwa fan séníg te?” ⁵⁰ Bégur qe usih os fan barinwa pris dilag kuri danahri kekuak nir doug kenari qe seiyan. ⁵¹ Yesus qere peko ge anan, “Aw! Malwam genan,” elle doug oko meko lamsiew buliko důrduan. ⁵² Yesus pris dilag anqak danah, Tiwur Lougri felag tutu am Yuda dilag kuri danah ole nug óralagri uřiyeg qe dilag anan. “Ag tapewnak danah te óralagri fan barin am ker qetak ole kahweksi uřiyew? ⁵³ Da ag ole dér dorog Tiwur Lougwa daram, gam ag da ospi uřwileg. Am gei ge asilag sén gatturi gagragsak ag gumare,” eko anaran.

Pita Yesus Pi Duina Eko Anan

⁵⁴ Anko malwew ge, Yesus órweksi omlekci pris dilag kuri danah qe lougwa ateg. Ateppeg ge, Pita nug dimqeko nagur lawář qere dimlamaran. ⁵⁵ Danah os kař owa lo ihřamba kew yaleksi úrgessi deppeg, Pita ole wanew qere kew

o moreksi deg. ⁵⁶ Lo qewari kekuak as os Pita kew úrgelle dewew peko kit-turko de de ge anan. “Danah ene ole Yesus dimlamdak weiréw,” eko anan. ⁵⁷ Gam Pita anan, “Kawa, da danah qe pi duina,” eko anan. ⁵⁸ Am wagam kawa danah os peko anan, “Na os ole enan,” eko anan. Anew Pita anan, “Kawa, da ole kawa.” ⁵⁹ Kem ameg usih keke qere atew ge, danah os gagrag anan. “Meřenah! Danah ene Galilirer, qeri nug Yesus ole weiréw,” eko anan. ⁶⁰ Anew Pita noh meko anan, “Na kitéri té marina ge da pi duina,” eko anewew ole maru gelan. ⁶¹ Sén qewa ole Nařinah buliko mangu ole Pita amegwa amnan. Pew ge Pita Nařinah ere anoran qe dahmoran. “Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak na da pi duírna eka andip,” eko anan qe dahmoran. ⁶² Pita dimdim wanko delle ge, owa qetko atew qalko kuanan.

Yesus Siwegkolessi Uksiuksi Qoressi Am Koreg

⁶³ Tiwur Lougri felag tutu Yesus gumessi deg qe nug diguméksi siwegkolessi am koreg. ⁶⁴ Ag Yesus lamenwa ameg qageksi koreksi am kořmoreg. “Na profet daka pe, anwe duet. Oun na kuiré?” ⁶⁵ Ag né nouni kowol kowol Yesusri aneg.

Yudari Kuri Danah Dilag Qaglakwa Yesus Kořmoreg

⁶⁶ Kuagréw ge Yuda dilag kuri danah, pris dilag anqak danah am Mosesri Úo duak danah ole qagulweg ge, Yesus omleksi qaglak qewa waneg. ⁶⁷ Kuri danah wagé wagé qe Yesus koŕmoreg. “Na anwe duet. Na Kristus[†] qenan te?” éksi aneg. Yesus koŕlagwa oko anan, “Da anwi ge, ag dasil olag meŕe ospi mew. ⁶⁸ Am da os ag koŕmardil ge, ag né qe noh ospi meweg. ⁶⁹ Gam gei digumeko atak Danah Bega Da Tiwur gagragsak ole eweg kenariwa daril,” eko anan. ⁷⁰ Anew danah wagé wagé qe kunum bulieksi koŕmoreg. “Qenan géri na Tiwur Bega te?” éksi anweg, nug anan. “Ag anéw ge da qenan.” ⁷¹ Qewa danah wagé wagé aneg, “Ig né gagrag qorakri né la ospi marihut. Ig igége nou nusig qe nug koŕewa duam qe olele,” éksi aneg.

23

Yesus Uksi Pailot Dowa Ateg

¹ Yudari kuri danah wagé wagé qe kunum qaglakwari aseksi Yesus omleksi Pailot* dowa ateg. ² Qewa ge nug diguméksi yagoŕ moreksi aneg. “Ig danah ene danahas isangar nouni omlardig sew pet. Am Sisari takis pi tourwegri doulagwa nolle am ole nug ane, ‘Da Kristus am da king,’ eko anew

óŕwektu uktu úriyam,” éksi aneg. ³ Géri Pailot Yesus koŕmoran, “Meŕe te na Yuda danah dilag king?” Yesus né noh meko anan, “Na anam qenan.” ⁴ Pailot pris dilag anqak danah am danah ameg naŕi ole dilag anan. “Da danah ene piém ge nug kité nouni ospi san.” ⁵ Gam ag duessi bulibuli gagrag aneg. “Nug Yudia atu kunumba weiyelle né mariyelle danahas olag ye. Nug Galili tatam diguman am gei ge ewa úriyan se,” éksi aneg.

Yesus Uksi Herod Dowa Ateg

⁶ Sén Pailot qere doko ge nug koŕmaran. “Danah ene Galilirer te?” ⁷ Ag koŕewa uksi aneg, “Yo, nug Galilirer.” Pailot qe doko ge, ag Yesus uksi king Herod dowa ates eko anaran. Keŕdi Herod nug Galili gumdé am sén qewa Herod nug ole Yerusalem dian. ⁸ Sén nug Yesus peko ge, o gamag naŕi asan. Keŕdi nug Yesus neihwah maríweg doko sén welah perigri o nian. Am nug Yesus mirakel os sew piardigrinah dahmeré. ⁹ Qeri Herod Yesus koŕkoŕ moran, gam Yesus koŕewa ospi wan. ¹⁰ Pris dilag anqak danah am Mosesri Úo duak danah ole qewa dessi ge, Yesus gagragnah yagoŕ moreg. ¹¹ Qe dimba Herod fan danah nusgur

[†] 22:67 22:67 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah togoran. * 23:1 23:1 Pailot nug Rom danah am Yudia wan atu qe gumdé.

ole Yesus uksi qoressi siwegkolessi kingri bala kena úrwurweg now uksi Pailot dowa buliekzi ateg. ¹² Tatam ge Herod am Pailot ole a olas usih pi daré, gam dér qewa ih ole a liam pates.

Pailot Yesus Ker Mawanakwa Katullag Anan

¹³ Pailot anew pris dilag anqak danah, danahas gumarak danah am danahas ole qagleg. ¹⁴ Qagulweg nug anaran, “Ag danah ene uksi dagnéwa úriyeksi anéw, ‘Nug danahas isangar nouni omlardigri olagwa ye,’ éksi anéw. Gam da ag nolagwa koŕmorko piém ge, ag yagoŕ moreksi aneg sillah nug kité nouni ospi san. ¹⁵ Qeri Herod ole qere peko mew buliko ignéwa úriyé. Danah ene anwi qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. ¹⁶ Qeri da anwi siwírwa qisleksi am paŕoweg attig.” ¹⁷ (Pailot qere anan, keŕdi sansan Nanŕurak Deŕwa kalabus danah usih os danahas ag nusig olag nie ole qe paŕoweg doko dimdim ate.) ¹⁸ Gam danahas kunum úrweksi aneg. “Danah qe qewe mousar! Barabas matulwe do migar!” ¹⁹ Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naŕi seg am nug danah os ole qew mousan. Qeri nug kalabuswa yaneg. ²⁰ Pailot nug Yesus mundew attigri o dian, qeri buliko danahas koŕmaran. ²¹ Gam danahas

bulibuli úrweksi aneg, “Ker mawanakwa katul! Ker mawanakwa katul!” ²² Pailot kiām patak danahas anaran, “Kitéri? Nug keŕ kugnah san, qeri anwi qeweg mousdig?” Danah ene qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. Géri qisleksi am paŕoweg attig,” eko anan. ²³ Gam gagragnah úrweksi Yesus ker mawanakwa katlakri aneksi Pailotri né qeweg nan. ²⁴ Géri Pailot minko ag aneg qe dimlamurko Yesus qeweg mousdigri anan. ²⁵ Yuda aneg sillah, Pailot anew tapewnak danah Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naŕi seg am nug danah os ole qew mousan, qeri kalabus dian qe matlew duan. Am Yuda olag nian sillah, Yesus ge qelagri Rom fan danah ewlagwa man.

Yesus Ker Mawanakwa Katleg

²⁶ Qewari ge ag Yesus uksi taun dimdim ateppeg danah os wénih Saimon Sairinirer qe úriko taun owa nurig sewew órweg. Órweksi keigoreksi ker mawanak sumeksi guqawa meweg mouko Yesus dimlamdan. ²⁷ Danahas ameg naŕi Yesus dimlamdeg. Qe olagwa as os Yesusri kunnessi dimlamareg. ²⁸ Yesus piarko anaran. “Yerusalem as, ag dasil aw kuanweg. Ag agégé asilag am nir nounou asilgar ole dilag kuanes.

²⁹ Keŕdi geisah sén os uŕiyew danahas anlag, ‘As olagwa nir kawa, as nir pi memnak am as ouma asilag nir ospi lak ole qe ge kena.’ ³⁰ Sén qewa danahas quoku wagé wagé am nounu dilag ole anlag, ‘Ag néksi tonigweg mouset,’ éksi anlag. ³¹ Keŕdi ag da kité nouni ospi séwi am qere sírlag ge, ag ge nouninah sarlag,’ eko anan. ³² Sén qewa Rom fan danah tapewnak danah arít os Yesus ole arié ker mawanakwa katlarlagri diareksi ateg. ³³ Ateksi awen os wénih mousak danah kuri kéwsi éksi ansi qewa ge Yesus ker mawanakwa katleg. Am tapewnak danah arít qe os ge kenariwa katleksi am la os ge nanettiwa katleg. ³⁴ Yesus unuqorko anan, “O Mem, hipunin asilag kusuq. Keŕdi danah ene duessi pi sési,” eko unuqoran. Danah ameg naři amneksi deppeg fan danah ag oun Yesus féru bala qe urigri ker masawa namba yeksi touressi sagoŕweg. ³⁵ Am Yuda dilag kuri danah Yesusri né siwkolessi aneg. “Nug danahas la ge kehnarko kusqaran. Géri gei ge nug meřenah Kristus Tiwur toqoran dako pe, nug nugégé kusqak urig,” éksi aneg. ³⁶ Fan danah ole Yesusri né siwkolessi unaka waneksi wain qew morlagri seg. ³⁷ Qere séssi aneg, “Na

Yuda dilag king daka pe, na nagégé kusqak o,” éksi aneg. ³⁸ Karan kuriwa ker mawanakwa ker masa oswa né os ere yak qe dian. “Ene Yuda Dilag King.” ³⁹ Danah nou os arié ker mawanakwa katlareg ole qe Yesus okoko qorko anan. “Na Kristus meŕe Tiwur toqiran dew pe, na nagégé kusqak oka am i ole sewe kusqak or.” ⁴⁰ Gam tapewnak danah os ge lia gaŕa morko anoran, “Na nug mousdig sillah ih usih qewa mousdip, qeri na Tiwur pi te faŕurna? ⁴¹ I ge isanit sak nou qe ih noh mawekŕu mousnit, gam nug ge kité nouni ospi san,” eko anan. ⁴² Anko ge Yesusri anan, “Yesus na king beka ge, da dahmir.” ⁴³ Yesus koŕewa oko anan, “Da meřenah anirina. Na gei da ole paradaiswa† danit,” eko anan.

Yesus Mousan

⁴⁴ Kémun kem ameg 12wa keke qere usihri atu qe kunumba gattu tonko niewew atko tueh kem ameg 3wa keke qere malwan. ⁴⁵ Kem ameg órwew gattu tonko niewew, Tiwur Lougwa gun awen owa lamen naři eisak nian ge gamagwa karliko neko arít patan. ⁴⁶ Géri Yesus gagrag úruko anan, “O Mem, da koullil na ewenwa meina,” elle ole mousan. ⁴⁷ Sén Rom fan danah dilag kuri qe kunum peko ge Tiwur binag

† 23:43 23:43 Saw kappa awen kenanah. O meŕe mak danah mouseksi ge qewa Yesus ole dasi.

meko anan, “Merénah, danah ene mangunah,” eko anan.⁴⁸ Am danahas kunum qe pelagri uríyeg ge peksi olagwa qetko atew bulieksi loulgarwa ateg.⁴⁹ Gam danahas Yesus doréw qe kunum ole am as Galiliri dimlamdeksi uríyeg qe ole lawař asessi dessi keř keř beko atan qe kunum ole peg.

Yesus Uksi Ateksi Matmatwa Meg

⁵⁰ Danah os wénih Yosep nug Yudia atu owa taun Arimatearer am nug ole Yuda dilag kuri danah qaglak qewa delle kug kepaŕdé. Nug danah kena am danah mangu am nug Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri sén qe ameg meré.⁵¹ Nug ole Yuda dilag kuri danah qagleksi kug peréw qewa daré. Gam nug kuri danah la aneg am seg qeri o olele ospi dian.⁵² Nug Pailot dowá atko Yesus gaŕa oko suhumdigri kórmorew, Pailot mundew wan.⁵³ Géri nug Yesus gaŕa ker mawanakwari oko neko lamen kena sagahwa saputko am oko atko matmat os qar oře kutlak qewa man. Matmat qe fou am danah gaŕa la ospi mak ole.⁵⁴ Deř qe Sabatri keke bawrak sén, am Sabat digumerigri sén unaka duan.⁵⁵ As Yesus dimlamurweg Galiliri uríyeg qe Yosep dimlamurweg matmatwa ateg. Ag Yesus gaŕa areg matmatwa meg qe pelagri ateg.⁵⁶ Peksi ag bulieksi

loulagwa ateksi ge, gořen muŕdig kena ole qe Yesus gaŕa warwurlagri bawreg. Malaweg ge Sabat diguman. Géri Mosesri Óo dimlamdak ag sik og.

24

Yesus Mousko Am Buliko Asan

¹ Kuhawa furwanah as os gořen muŕdig kena ole bawreg qe uksi matmatwa ateg.² Ateksi qewa ge, matmat koře meleg qar naři qe bitlew dougwa wanak dewew peg.³ Peksi ole ag owa nog, gam Nařinah Yesus gaŕa qewa ospi peg.⁴ Qeri ag katat aqarew asekci deppeg ge, usihri danah ařit bala ampiř sonré sillah mak ole qerlagwa aseksa des.⁵ As qe fařeksi nou méksi duk nuksi gatlagwa yeksi wan kittureksi deppeg ge, danah ařit qe anes. “Ag danah gei fou de ge keřdi mousak danah dilag awenwa marisi?⁶ Nug ewa os kawa. Nug mousan gam buliko asan. Nug Galili dessi keř eko anaran qe dahmores.⁷ Nug anan, ‘Danah Bega hipunin danah ewlagwa meweg ker mawanakwa katulweg mousdig, gam deř kiamba buliko asdig,’ eko anan.”⁸ Qewa ge, ag Yesus anan ge bulieksi dahmoreg.⁹⁻¹⁰ As qe Maria Makdalarer, Yoana am Maria Yems anig am as la os ole ařié matmatwa ateg. Ag bulieksi matmatwari louw ateksi ge, Bégur 11 qe am danahas la Yesus

dimlamurdéw ole qe kunum keér keér ban qe anweg dueg.
 11 Gam ag as né aneg qe ulas né essi olag meré ospi man.
 12 Gam sén Pita asko guko atko duk noko amnew matmat oré owa now ge, lamen sapteksi meg ole qe ih qewa niewew pian. Peko ge, keér keér ban qeri dahmew te mew newew buliko louw atan.

Danah Arit Emeus Atakri Ihwa Yesus Pes

13 Deér qewa ih Yesus dimlamdak danah arít os Emeus kappa atlasri ates. Yerusalemri Emeus atak ge 11 kilomita sillah.
 14 A até até keér keér Yerusalem ban qe kunum mariessa ates.
 15 A qeri mariessa suríessa ateppes ge, Yesus nugégé dow ole arié ateg.
 16 A pes, gam nug oun qe a olas ospi mouran.
 17 Nug koŕmatan, “A kitérinah né mariessa atsa?” A olasnah dow kilas nou mew aseksa des.
 18 Danah os ge wénih Kliopas qe asko koŕmoran. “Na Yerusalemri úrina, gam na nagé té deér gane atan qewa keér keér ban qe ospi duen?” eko anan.
 19 Anew ge, nug koŕmatan. “Keŕnah ban?” eko anew, a kórewa oksa anes.
 20 “Nasaretrer Yesusri né mariú. Nug gagragsak naři ole né marian am keér keér san. Qewa ge, Tiwur amegwa am danahas amlagwa ole nug profet gagragsak ole.
 21 Gam pris dilag anqak danah am gumarak danah isanig ole órweksi ewlagwa meweg

ker mawanakwa qeweg mousan.
 21 Ig Israel nug ig kug owari buliko wigrigri onigwa niewew dahmoretu weiram. Gam qenan ih kawa, qeweg mousan am gei ole deér kiām ate, gam kité ospi be.
 22 Am as isangar os gei furwanah matmat nusigwa ateksi am bulieksi uriyeksi seweg durnig new katat iqé.
 23 Ag Yesus gaŕa qewa ospi niewew piéw, gam Tiwurdi doup piatweg Yesus buliko asé eksa anap.
 24 Danah isanig os matmatwa ateksa ge, as anéw qe sillah ole Yesus gaŕa qewa ospi piap,” eksa anap.
 25 Géri Yesus anan, “A dahmak kutuk ole. Profet dilag né yak algurer nie, gam ag nagur olag meré ospi me.
 26 Ag pite dosi ge Kristus kug naři ene oko mousko tatam am buliko asko ge kamsahlak gun olewa darig?” eko anan.
 27 Am nug digumeko Mosesri am profet la kunum dilag Né yakwa nugégé nusig yeg qe kunum a dolasri nug digu kusuko ismatan.
 28 Ag kaw ateg ole qe mourak waneksi ge, Yesus nug kaw qe éfurko attigri san.
 29 Gam danah arít qe gagrag meksa anes, “Na i ole ninig, keŕdi ene gattu mane am kem noko malwé,” eksa anes. Géri nug a ole nilagri louw ateg.
 30 Ag ke lelagri arié dessi ge, Yesus beret os oko Tiwurdi kena sam elle unuqorko temko matan.
 31 Qere sew ge, usihri a amlas fur kougwew peksa

olas mouran ge nug Yesus. Gam a sén qewa nug ospi peppes ole qerorán. ³² A atété né marieksa anes. “Ig ihwa uriyettu nug Tiwurdi Né yak digu kusuko marié ge kuřunit koré,” eksa anes. ³³ Géri a usihri aseksa ole Yerusalem bulieksa ates. Ateksa qewa ge Yesus Bégur 11 qe am leilgar la ole qagulweg piares. ³⁴ Qewa ge aneg, “Mére! Nařinah buliko asan am ole Pita gumurko wanew nug pian,” éksi aneg. ³⁵ Am danah arít Emeusri qe a attowa keř keř ihwa san qe marieksa am beret temko matew ge peksa olas mouran qeri anes.

Yesus Peg

³⁶ Sén ag né qeri marieppes, Yesus nugégré gumarko doko olagwa qere asko delle anan. “Tiwur o maror ag ole dalag.” ³⁷ Ag peksi ole dore piam essi olag fařko nou man. ³⁸ Gam Yesus anan, “Ag keřdi fařessi am olag arít ole de? ³⁹ Da ewel fél ole duřfal ene pes. Da enan! Urwileksi pes, da dore os kawa. Keřdi dore ge téhu am kéksi ole kawa.” ⁴⁰ Nug qere anko ge eweg am fég ole ismaran. ⁴¹ Ag olag gamag asewew dahmak kuřum og, qewa ag olag mére ospi man. Qeri Yesus kořmaran, “Ag kité lakri ewa os de te?” eko anan. ⁴² Anew ge ag kaké árak os uksi moreg.

⁴³ Morweg ge, nug oko ag peppeg ole lan. ⁴⁴ Nug anaran, “Da ag ole dettu anarin. Mosesri Řo yakwa, profet dilag Né yakwa am Dewitri Kasi Yakwa dasil ane qe kunum meřenah mou bérig,” eko anan. ⁴⁵ Anko ge, nug Tiwurdi Né yak olag moudigri sew dahmak asilag matlan. ⁴⁶ Nug anaran, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Kristus qe nug kug naří oko mousko am deř kiamba ge buliko asdig. ⁴⁷ Danahas olag buliew Tiwur dowá doweg am hipunin asilag kusuqrigrí né qe nug wénihwa danahas kunum agop ag Né Kena qe kusulag. Am qe Yerusalem digumelag,’ eko ane. ⁴⁸ Ag qe ih keř keř ban peg qe kunum ole mariweg dues. ⁴⁹ Da Mem né fagqan qe dimlamurko Koulli Gun méwi uririg. Am ag taun ewa ih daweg atew Tiwur gagragsak mardig,” eko anan.

Yesus Saw Kappa Atan

⁵⁰ Qe dimba Yesus bégur omlarew taun pařweksi Betani mourak ateksi eweg sumko wittak maran. ⁵¹ Nug wittak maregew Tiwur sumko oko tew minarko saw kappa atan. ⁵² Géri ag Yesus binag méksi am olag gamag asak nařiwa bulieksi Yerusalem ateg. ⁵³ Am ag Tiwur Lougwa dessi Tiwur binag sumdew.